

ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ

*Наукові дослідження – єдина форма поезії,
яка фінансується державою.
Жан Ростан (Фр. Jean Rostand)*

НАУКОВА ПУБЛІКАЦІЯ

Навчальний посібник

Серія

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ: МЕТОДИ ТА ТЕХНІКА. Частина 1.

Одеса – 2020

УДК 001.816(075.8)

Н 34

Рецензенти

Лопушинський І. П. – доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету.

Миколайчук М. М. – доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри економічної та фінансової політики ОРІДУ НАДУ при Президентіві України.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Одеського регіонального інституту державного управління
НАДУ при Президентіві України.

Протокол № 236/5-5 від 11 червня 2020 року

Наукова публікація : навч. посіб. / М. М. Іжа, М. П. Попов,
Н 34 Л. Л. Приходченко та ін. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2020. – 190
с. – (Серія «Методологія дослідження: методи та техніка» : у 4
част., Ч. 1).

ISBN 978-966-394-099-1

Матеріали навчального посібника спрямовані на формування цілісного уявлення про зміст та специфіку наукових публікацій та покликані забезпечити необхідний методичний супровід для аспірантів під час процесу підготовки результатів наукових творів та їх публікації у відкритих міжнародних джерелах.

Водночас посібник адресовано й більш широкій аудиторії – іншим здобувачам вищої освіти, науково-педагогічним і науковим працівникам, які орієнтують свою наукову діяльність у рамках міжнародного співробітництва та прагнуть інтеграції у світовий науковий простір.

ISBN 978-966-394-099-1

© ОРІДУ НАДУ
при Президентіві України, 2020.

ЗМІСТ / Contents

ВСТУП	5
1. НАУКОВА ПУБЛІКАЦІЯ: ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ	8
Список використаних джерел	15
Парафраз: обмін досвідом	17
2. ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА НАУКОВОЇ ПУБЛІКАЦІЇ	18
2.1. Заголовок публікації	19
2.2. Анотація	19
2.3. Вступ	21
2.4. Опис та обґрунтування структури наукової публікації	22
2.5. Огляд літературних джерел	22
2.6. Методологія дослідження	23
2.7. Результати	25
2.8. Обговорення отриманих результатів	26
2.9. Висновки	28
2.10. Подяки	28
2.11. Посилання	29
Список використаних джерел	30
Парафраз: обмін досвідом	32
3. ВИДИ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ	34
3.1. Повідомлення про наукове дослідження	34
3.2. Наукова стаття	36
3.3. Есе	37
3.3.1. Академічне есе	38
3.3.2. Дискусійне есе	39
3.4. Ревю	40
3.4.1. Огляд літератури	40
3.4.2. Критичне ревію	45
3.4.3. Рецензія на статтю в журналі	46
3.5. Кейс	48
3.5.1. Опис та представлення результатів дослідження	48
3.5.2. Структура та основні види	54
3.5.3. Етапи підготовки	77
Список використаних джерел	59
Парафраз: обмін досвідом	61
4. ПРОПОЗИЦІЯ ПРО ПРОВЕДЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	62
4.1. Структура та зміст пропозиції про проведення дослідження PhD	62

4.2. Визначення та обґрунтування мети та завдань докторського дослідження (PhD)	62
4.3. Дизайн пропозиції з докторського дослідження	70
Список використаних джерел	74
Парафраз: обмін досвідом	76
5. АКАДЕМІЧНІ ЗВЕРНЕННЯ	78
5.1. Резюме	78
5.2. Мотиваційний лист	79
5.3. Рекомендаційний лист	83
5.4. Пропозиція щодо видання академічної книги	84
Список використаних джерел	86
Парафраз: обмін досвідом	87
6. ПЛАГІАТ	89
Список використаних джерел	93
Парафраз: обмін досвідом	94
7. ОФОРМЛЕННЯ ТА ПОДАННЯ ДО ДРУКУ НАУКОВОЇ ПУБЛІКАЦІЇ	96
7.1. Посилання	96
7.2. Графічне оформлення публікації	100
7.3. Етична складова та угода про авторське право	100
7.4. Підготовка рукопису до публікації	101
7.5. Вибір журналу та процес публікації	102
Список використаних джерел	106
Парафраз: обмін досвідом	108
ДОДАТКИ	109
Підготовка тексту публікації	109
Приклад оформлення посилань в публікації	113
Угода про авторське право	115
Шаблон мотиваційного листа	118
Шаблон рекомендаційного листа	120
Парафраз: обмін досвідом	125

ВСТУП

Introduction

*Життя натураліста буде щасливим,
якщо він буде тільки спостерігати
і ніколи не писати.*
Чарльз Дарвін

Навчальний посібник «Наукова публікація» (A Handbook for International Research Publications) є першою частиною серії «Методологія дослідження: методи та інструменти» («Research methodology: methods & techniques»). Серія «Методологія дослідження: методи та інструменти» призначена для аспірантів та науковців, що планують свою наукову діяльність у рамках міжнародного співробітництва та прагнуть інтеграції у світовий науковий простір.

Будь-яке наукове дослідження або експеримент не є повними, поки отримані результати не були опубліковані й прийняті науковою спільнотою, не стали зрозумілими для зацікавлених читачів та колег.

Питання підготовки та публікації наукової статті достатньо відпрацьовано в міжнародних академічних виданнях. Існує безліч посібників з написання наукових публікацій, студентам викладаються спеціальні курси. У той же час, практика наукового академічного письма для більшості українських науковців практично невідома. У першу чергу такий стан обумовлений тим, що за вимогою МОН України обов'язковим пріоритетом були так звані фахові журнали, перелік яких визначався для кожної наукової спеціальності. Сьогодні стан справ у цій сфері кардинально змінився, наявність публікації в європейському або міжнародному журналі є обов'язковою умовою для отримання наукового ступеня та звання. Підготовка статті, що буде позитивно оцінена та прийнята до друку в міжнародному видавництві, стала актуальним завданням для українських науковців.

У посібнику «Наукова публікація» детально розглянуто весь процес з підготовки результатів наукового дослідження до публікації у відкритих міжнародних джерелах, з урахуванням при цьому специфіки окремих видів наукових публікацій та їх представлення до видання друком.

Але, як свідчить досвід, детально розглянути всі аспекти академічного письма, що одночасно враховують різноманітні вимоги сфери наукового дослідження та видавництва, в одному посібнику практично неможливо. Тому автори пропонують зосередитися на загальному процесі написання академічної роботи та визначенні послідовності підготовки її до публікації. У нагоді буде також огляд основних видів академічних публікацій та звернень.

Сучасний науковий стиль почав своє формування у другій половині XIX-го століття, коли концепція відтворюваності експериментів стала основоположним принципом наукової філософії. Тоді й почав стверджуватися сучасний формат структури будь-якої наукової публікації – IMRAD (Introduction, Methods, Results and Discussion). Визначальною рисою формату IMRAD є по-

кладання в основу змісту публікації повідомлення про експеримент. Таким чином, поза галуззю або сферою дослідження, структура наукової статті характеризується послідовним розглядом таких питань: вступ до проблеми, оцінка сучасного стану, детальний розгляд передумов та методології дослідження, представлення отриманих результатів та висновки дослідження, перспективи подальших розвідок, оцінка з точки зору внеску до науки.

Поряд із статтею про результати дослідження використовуються й інші види наукових публікацій: есе, ревію, кейс тощо.

У посібнику детально розглянуті основні положення та принципи підготовки основних видів наукових публікацій.

Колектив авторів

Вступ (Іжа М.М.)

1. Наукова публікація: загальне поняття та види (Попов М.П., Матвеєнко І.В.)
2. Загальна структура наукової публікації (Попов М.П., Комаровський І.В.)
3. Види наукових публікацій (Попов М.П., Комаровський І.В.)
4. Пропозиція про проведення дисертаційного дослідження (Приходченко Л.Л., Попов М.П.)
5. Академічні звернення (Іжа М.М., Приходченко Л.Л.)
6. Плагіат (Попов М.П., Матвеєнко І.В.)
7. Оформлення та подання до друку наукової публікації (Яценко В.А, Патик О.В.)
8. Додатки (Яценко В.А., Патик О.В.)

1. НАУКОВА ПУБЛІКАЦІЯ: ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ the scientific publication, the general concept and types

*Чим більш фундаментальною є закономірність,
тим простіше її можна сформулювати.
Петро Каница*

Існує багато чинників, що визначають можливість публікації результатів проведеного дослідження в міжнародному науковому журналі або виступу з доповіддю на конференції, симпозіумі тощо. Але першою умовою тут є зрозумілість та привабливість статті для видавців та рецензентів, що визначається її логічною структурою та стилем написання [3; 5].

Таким чином, сенс підготовки будь-якої публікації полягає не тільки в тому, щоб підготувати текст, в якому адекватно буде представлено опис проведеного дослідження [1; 2; 3].

Першою умовою публікації є розуміння автором для кого та навіщо він це робить. Для цього вже на самому початку підготовки автору потрібно для себе відповісти на такі питання [6; 7; 14]:

- у чому конкретно полягає проблема, що розглядається?
- які питання є характерними для розгляду проблеми?
- який контекст визначає специфіку розгляду проблеми?
- чому представлене в роботі рішення визначеної проблеми буде мати значення для науковців?

За умови наявності чітких відповідей на ці питання, далі слід перейти до визначення:

- аудиторії, до якої адресується стаття;
- мети публікації;
- виду публікації, яка буде обрана для написання.

Загалом, публікація результатів наукових досліджень можлива на будь-якому етапі наукового процесу. Але обов'язковою умовою тут є спроможність автора довести оригінальність і важливість отриманих результатів або роботи, що виконується, для предметної сфери дослідження.

Другою умовою для написання публікації відповідного рівня є застосування при описі методології та результатів дослідження загальноприйнятих академічних стандартів. Вибір для цього відповідного виду публікації (стаття про проведення дослідження, ревію, есе, кейс тощо) дозволяє найкраще продемонструвати наукову цінність отриманих результатів, їх так звану наукову додану вартість [10; 15–17]. Урахування при цьому загальноприйнятих формальних вимог також дозволить представити роботу у вигляді, зрозумілому для наукової спільноти.

Третьою важливою умовою підготовки наукової публікації є вимога щодо грамотності письма англійською мовою відповідного рівня. Завжди треба пам'ятати, що:

- поганий експеримент не може бути замасковано блискучою письмовою формою; проте, погано написаний текст може значною мірою погіршити представлення результатів проведеного дослідження;

- наукові визначення та формулювання не терплять складної структури;
- кожне речення є одиницею мислення.

Стиль, граматики відповідно до сталої практики викладання матеріалу, повинні бути характерні для даної сфери дослідження, сприяти читачеві легко розібратися в основних положеннях проведених досліджень та зробити відповідні висновки. Для цього необхідно мати чітке уявлення не тільки про аудиторію, жанр і мету публікації, а й про мету, ідею проведення дослідження, що описується в роботі [16].

Особливістю будь-якого академічного письма, незалежно від напрямку дослідження, у першу чергу повинно бути представлення цікавої та перспективної наукової ідеї. Це є найбільш важливим елементом наукової публікації. Тому і застосований академічний стиль буде успішним, коли визначення ідеї, представлення та опис проблеми, що вирішується в дослідженні, будуть подані автором у зручному для цільової аудиторії форматі.

Відповідно до європейської академічної практики, автору наукової публікації при її написанні слід взяти за основу загальноприйнятий формат IMRAD (англ. introduction, methods, results, and discussion) [19; 20]:

I = «Introduction», вступ, розгляд питань (проблеми), яким присвячена стаття;

M = «Methods», методи, що були застосовані при дослідженні визначеної проблеми;

R = «Results», результати, що дозволили зробити відповідні висновки;

D = «Discussion», обговорення отриманих результатів.

Далі буде детально розглянута побудова та структура тексту для кожного з рівнів відповідно до формату IMRAD.

Використання формату IMRAD дозволяє за рахунок комбінації перерахованих складових I, M, R та D визначити та побудувати найбільш оптимальну структуру публікації.

Наприклад:

- якщо методи, що застосовувалися при дослідженні, безпосередньо пов'язані з отриманими результатами: M + R, то це може бути науковий звіт про проведення експерименту;
- коли отримані результати є складними та такими унікальними, такими, що потребують зробити окремий наголос на їх обговоренні: R + D, то це буде вже наукова публікація про результати проведеного дослідження та пропозиція щодо їх обговорення.

Безпосереднє застосування формату IMRAD має певну специфіку, яка визначається як вибраним видом публікації, так і її метою. Але у будь-якому разі вже на початку підготовки рукопису основні розділи публікації необхідно представити в логічній послідовності, відповідно до опису ідеї та етапів проведеного дослідження, завершуючи обґрунтуванням результатів, що будуть представлені [16].

Як правило, розглядають три структурні рівні наукової статті: макро (розділ), мезо (абзац) та мікро (пропозиція). Для побудови логічного зв'язку

між окремими розділами роботи автору рекомендується застосовувати сигнальні фрази і дієслова.

Відповідно до формату IMRAD, не тільки сама публікація в цілому, але і окремі розділи повинні мати одну структуру [19]:

- формулювання ідеї, що пропонується для обговорення;
- надання читачеві необхідних аргументів, що підтвердять актуальність вирішення проблеми, що пропонується до розгляду;
- перелік кількісних та якісних даних, результати аналізу яких створюють підґрунтя для формулювання висновків та рекомендацій.

Для практичного застосування такого підходу, перед самим початком написання публікації, автору пропонується зробити наступне:

- представити результати дослідження в графічній формі (таблиця, графік, діаграма тощо);
- послідовно викласти основні ідеї щодо постановки та проведення дослідження;
- викласти основні положення методології дослідження так, щоб була забезпечена можливість повторення експерименту;
- ураховуючи значущість даних, які були отримані при проведенні експерименту, та результати їх теоретичного аналізу, визначити наукову додану вартість проведеного дослідження.

Узагальнюючи викладене, можна запропонувати наступні основні кроки для підготовки наукової публікації.

1 крок. Визначити тему та основний зміст публікації. У публікації обов'язково повинна бути представлена наукова ідея. Її можна визначити самостійно, але проведення при цьому консультацій з науковим керівником або колегами дозволить під-

твердити актуальність проблеми, що вирішується.

2 крок. Визначити та обґрунтувати пропозицію щодо послідовності розгляду підходу до проведення дослідження. Визначення при цьому теоретичної та практичної складових, методології, вихідних даних та результатів проведеного дослідження дозволить логічно впорядкувати зміст [12; 13].

3 крок. Впорядкування змісту. Для цього необхідно вирішити, які з перерахованих вище складових є найбільш значущими для представлення ідеї проведеного дослідження та в якій послідовності необхідно представити основні етапи його проведення.

4 крок. Скласти робочий план публікації, використовуючи при цьому сигнальні фрази.

5 крок. Написати перший варіант рукопису публікації та представити його для оцінки колегам.

6 крок. За результатами обговорення першого варіанту рукопису публікації повторно відредагувати її структуру та змістовне наповнення. Іноді є сенс ще раз, з самого початку, проаналізувати ідею статті та перевірити, наскільки співвідноситься з нею зміст окремих розділів.

7 крок. Оформити публікацію відповідно до вимог видавництва або редакції журналу. Особливу увагу при цьому слід приділити відпрацюванню посилань, уточненню джерел, інформацію з яких було використано. Цитуван-

ня джерел допомагає не тільки визначити конкретний контекст наукової сфери знань або проблему, вирішення якої розглянуто в публікації. Цитування завжди відіграє важливу роль у формуванні відносин між аргументами автора та його дискурсом із науковою спільнотою. Але при цьому обов'язково слід використовувати належні правила цитування, що дозволить уникнути у майбутньому можливих обвинувачень в плагіаті. Тому посилання на джерела, що були використані в роботі, та їх цитування треба робити дуже відповідально.

Необхідно також перевірити правильність написання, граматику та значення окремих слів, які були використані. Зробити остаточні корегування тексту.

8 крок. Провести попереднє рецензування рукопису публікації. За його результатами провести корегування рукопису.

9 крок. Підготувати рукопис публікації до друку та передати його до видавництва.

Окрім перерахованих кроків кожна публікація, в якій описується проведення та результати наукового дослідження, потребує використання свого підходу до їх представлення. Для визначення такого підходу, з урахуванням при цьому передумов, за якими було підготовлено та виконано саме дослідження, може бути використане «дерево», кожна з гілок якого – одна з робочих тез дослідження. В сукупності вони представляють процес розвитку ідеї, від її визначення до обговорення отриманих результатів [19].

Відповідно до формату IMRAD, робочі тези слід віднести до одного із розділів, загальний перелік яких обов'язково входить до будь-якої наукової публікації:

- «Paper main title» – «Заголовок публікації»: представляє зміст роботи.
- «Abstract» – «Анотація»: узагальнює основні елементи публікації.
- «Introduction» – «Вступ»: представляє контекст і дає обґрунтування для дослідження, що описується.
- «Review of the literature» – «Огляд літературних джерел»: представляє наукові нароби, що були використані або покладені в основу дослідження.
- «Methods» – «Методи або методологія проведення дослідження»: описує якісні та кількісні методи, що були застосовані при проведенні дослідження, методик проведення експерименту.
- «Results» – «Отримані результати»: представлення результатів дослідження без їх інтерпретації.
- «Discussion» – «Обговорення отриманих результатів»: інтерпретація результатів дослідження відповідно до його мети.
- «Conclusions» – «Висновки або резюме»: узагальнення результатів та остаточні висновки.
- «Acknowledgements» – «Подяки»: подяка тим, хто допоміг у проведенні дослідження.
- «Посилання»: перелік всіх наукових робіт, що цитувалися.

Результатом підготовки рукопису публікації має стати змістовне наповнення кожного з розділів.

Вище було відзначено, що залежно від специфіки дослідження слід застосовувати відповідний вид публікації: постановка проблеми, наукова стаття про результати дослідження, есе, ревію, кейс, наукове повідомлення тощо [11; 17].

Вибір конкретного виду публікації визначається співвідношенням між особливістю проведеного дослідження та метою публікації отриманих результатів (Табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Основні види наукових публікацій

Вид публікації	Мета публікації
Наукова стаття	Інформування про проведене дослідження та отримані результати
Есе	Конкурсне завдання, огляд стану проблеми
Ревію	Огляд літератури, оцінка стану проблеми
Кейс	Представлення результатів дослідження, презентація наукового звіту

З урахуванням відомої практики та незалежно від сфери дослідження та обраної форми публікації, її рукопис повинен відповідати вимогам [18; 19]:

- **новизна**: написано і опубліковано звіт, що вперше описує оригінальні результати проведених або таких, що плануються, досліджень;
- **науковість та практичне значення**: метою написання є оприлюднення отриманих наукових результатів, що будуть мати не тільки потенційний вплив на сферу досліджень, але і є цікавими для наукового суспільства;
- **логічність**: викладання матеріалів повинно бути чітким, простим і цілком впорядкованим, достатнім для того, щоб представити отримані наукові результати;
- **зрозумілість**: опис отриманих результатів повинен бути доступним та зрозумілим для наукового співтовариства, для чого при написанні наукової статті слід використовувати гарну англійську мову та академічну лексику.
- **повторне відтворення результатів**: опис методології дослідження повинен бути достатнім для того, щоб інші дослідники змогли повторити експерименти і перевірити висновки;
- **доступність**: матеріал статті є доступним для регулярного скринінгу одним або кількома з основних визнаних вторинних послуг (бібліотечні реферати, бази даних, Index тощо).

Додатковим чинником при визначенні змісту та наукового рівня публікації є також ставлення до неї самих авторів [8; 11]. Так, наприклад, одним із критеріїв може бути життєвий час статті, наскільки довго вона може бути затребувана науковою спільнотою (Рис. 1.1).

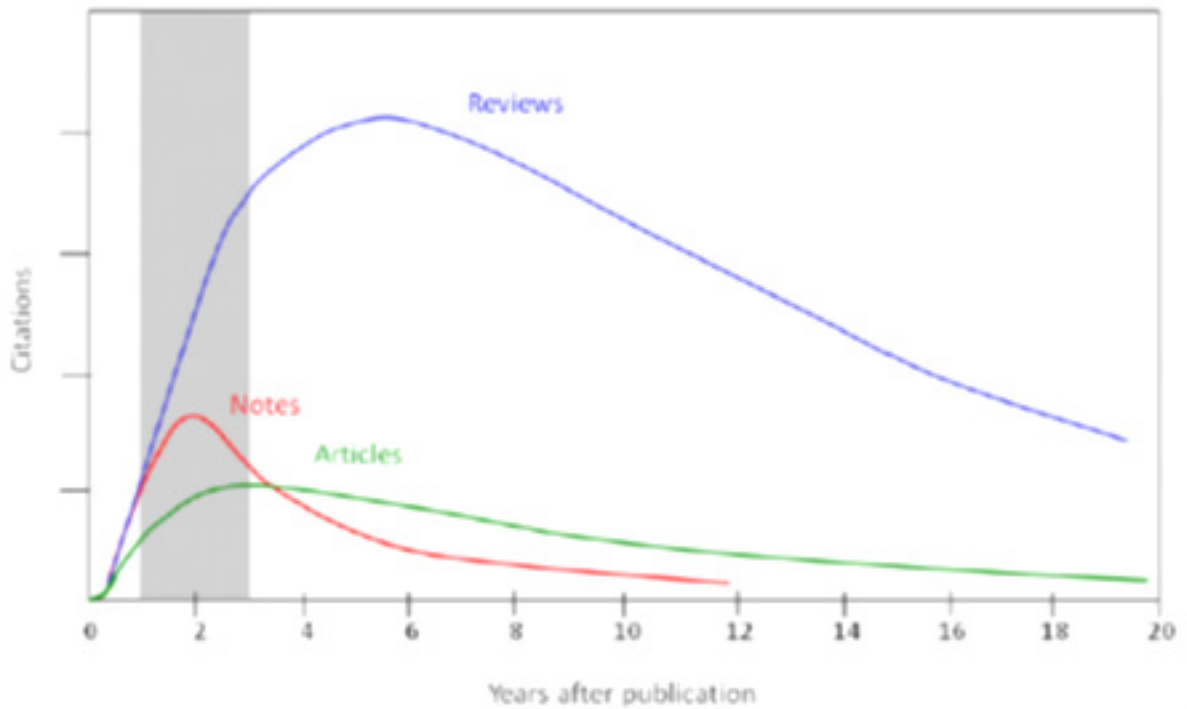
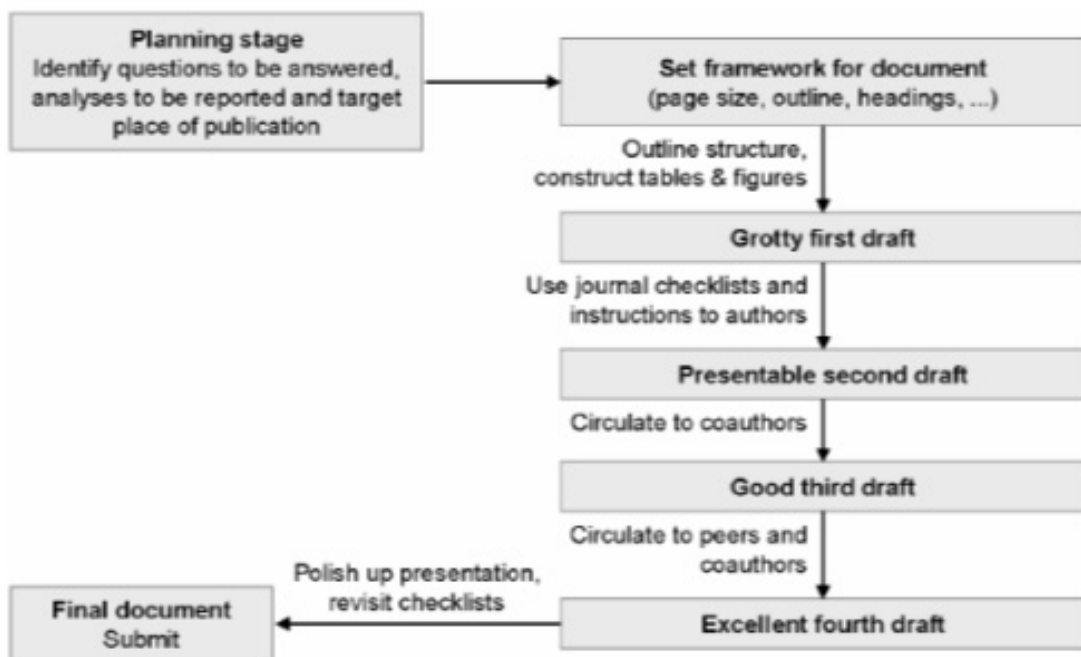

Рисунок 1.1. Життєвий цикл наукової публікації.

Джерело: www.elsevierscience.ru: Галіна П. Якшонок, керівник партнерських програм Elsevier в Росії та Білорусі

Узагальнюючи викладене, можна запропонувати певний алгоритм підготовки наукової публікації (Рис. 1.2).

Source: Adapted from Davis (1997)

Рисунок 1.2. План підготовки наукової публікації

Практичні рекомендації щодо вибору виду публікації та її підготовки до друку детально будуть розглянуті в наступних розділах посібника.

Питання для обговорення та самостійного вивчення

1. Передумови та особливості написання наукової публікації.
2. Вимоги до вибору структури наукової публікації.
3. Забезпечення відповідності змісту публікації.

Список використаних джерел

1. Бабенко С. С. Як написати академічний навчальний текст: короткий довідник для студентства факультету соціології. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2016. 32 с. URL: http://www.socd.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/babenko_ac.writing_dovidnyk_2016.pdf.
2. Кузнєцова О. В., Тарасова С. О. Академічне письмо: проблеми та шляхи вирішення. *Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі*: матеріали ІХ міжнар. наук.-метод. конф. (Харків, 2017). С. 89–91.
3. Матеріали та лекції для завантаження. URL: www.americancouncils.org/uk/pages/25/.
4. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: метод. реком. та програма курсу. Київ, 2016. 61 с.
5. Яхонтова Т. В. Основи англомовного наукового письма: навч. посіб. для студ., асп. і науковців. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 220 с.
6. Anne Murphy (2010). *Academic Writing and Publishing Matters for the scholar-researcher* Dublin Institute of Technology. First edition. 63 p.
7. Bailey, S. (2011). *Academic writing: a handbook for international students*. 3rd ed. Milton Park, Abingdon, Oxon, [England]: Routledge.
8. Bowker, N. (2007). *Academic writing: a guide to tertiary level writing*. URL: <http://owll.massey.ac.nz/pdf/Academic-Writing-Guide.pdf>.
9. Committee on Publication Ethics: (COPE): Promoting integrity in research publication. URL: publicationethics.org/.
10. David Sharp (2001) formal structure of scientific journals and types of scientific papers. *Treballs de la SCB*. Vol. 51. 109-117. 5 p.
11. Definition academic writing. URL: <https://grammar.yourdictionary.com/word-definitions/definition-of-academic-writing.html>.
12. Michael J. Feuer, Lisa Towne, and Richard J. Shavelson. (2010). *Scientific Culture and Educational Research*. *Educational Researcher*, Vol. 31, No. 8. 4–14.
13. Michael Derntl (2014). Basics of research paper writing and publishing. *Int. J. Technology Enhanced Learning*. Vol. 6. No. 2, 2014. 105-123.
14. Natilene Bowker (2007). *Academic Writing: A Guide to Tertiary Level Writing* \ Massey University. 119 p. URL: www.massey.ac.nz.
15. Josh Pasek (2012). *Writing the Empirical Social Science Research Paper: A Guide for the Perplexed*. *Running Head: EMPIRICAL SOCIAL SCIENCE PAPER*. University of Michigan. January 24. 13 p.
16. Robert Day, Barbara Gastel (2012). *How to Write and Publish a Scientific Paper*. – 7-е изд. – Cambridge: Cambridge University Press. С. 9. 319 с. ISBN 978-1-107-67074-7.

17. Pekka Belt, Matti Mottonen & Janne Harkonen (2011). TIPS FOR WRITING SCIENTIFIC JOURNAL ARTICLES. *Industrial Engineering and Management Working Papers*. 5, 32 p.
18. Stephen Bailey (2006). Academic Writing. A Handbook for International Students. MPG Books Ltd, Bodmin, This edition published in the Taylor & Francis e-Library. 272 p.
19. Sollaci L. B., Pereira M. G. (2004). The introduction, methods, results, and discussion (IMRAD) structure: a fifty-year survey. *Journal of the medical library association*. T. 92. N°. 3. C. 364.
20. Wu J. Improving the writing of research papers: IMRAD and beyond. *Landscape Ecology*. 2011. T. 26. N°. 10. C. 1345–1349.

ПАРАФРАЗ: ОБМІН ДОСВІДОМ a paraphrase: the exchange of experience

« ... Існує безліч мотивів, чому приймають рішення про написання статей. Якщо відкинути випадок зазвичайї графоманії аспіранта та молодого викладача, то можна виділити чотири основні причини.

1. Прагнення до безкорисливого повідомлення про нові знання.

Це стосується в основному молодих науковців, які публікують свою першу наукову роботу. Для більшості з них така перша стаття буває останньою.

2. Піклування про науковий пріоритет.

Бажання зв'язати своє ім'я з будь-яким відкриттям є мрією всіх вчених. Тут не можна зволікати, і статтю публікують якомога швидше. Але якщо опублікувати одразу всі результати, то виникає питання: а хто далі буде мати користь з цих ідей? Ідеальне рішення для цього питання – це забезпечення свого пріоритету завдяки повідомленню про відкриття, але детальну публікацію затримати до з'ясування повної оцінки його потенціалу. При підготовці такої статті слід починати з інтригуючого заголовку. Адже чим більш вражаючим буде заголовок, тим менше інформації може бути у самій статті. Автору це пробачать, навіть якщо він нічого не скаже по суті питання, сподіваючись, що за туманним повідомленням у наступній статті він виконає свій обов'язок перед читачами.

3. Турбота про професійну репутацію.

Турботою про свою професійну репутацію опікуються і вчені. Для цього можна зробити видатний винахід але, ще краще, отримати Нобелівську премію. Однак, для переважної більшості єдиним способом є публікація великої кількості статей. Враховуючи, що їх кількість ніким не обмежується, буде корисним, щоб перші декілька статей обмежити вузько спрямованою темою. Це дозволить отримати визнання. Пізніше, для підтвердження своєї універсальності, необхідно значно розширити їх тематику. Але слід мати на увазі, що після публікації декількох десятків статей слава автора досягає насичення. Вона більше не буде зростати при збільшенні кількості опублікованих робіт. Тоді треба переходити до монографій.

4. Бажання адміністративної кар'єри.

Четверта причина полягає у бажанні адміністративного руху. Існує відома залежність між кількістю публікацій та науковою посадою. Хоча надійних статистичних даних щодо зв'язку між науковою цінністю таких статей та високою посадою їх автора нам не відомо, встановлено, що професійна кар'єра всіх адміністраторів завжди починається з публікації великої кількості статей та доповідей на конференціях. Перевагою такого випадку є також можливість заміни творчого натхнення мотивацію соціального росту».

Л. Солімар. Як писати наукову статтю. Надруковано в журналі «Proceedings of the IEEE», 51, No 4 (1963).

2. ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА НАУКОВОЇ ПУБЛІКАЦІЇ **the overall structure of scientific publications**

*Чим краща робота, тим коротше
вона може бути описана.*
Петро Каница

Існує чимало посібників, в яких розглядається питання підготовки наукової публікації та побудови її структури [1; 2; 4; 5–8; 10]. Поза сфери дослідження та виду самої публікації, її структура у більшості випадків повинна ґрунтуватися на послідовності, представленої на рис. 2.1.

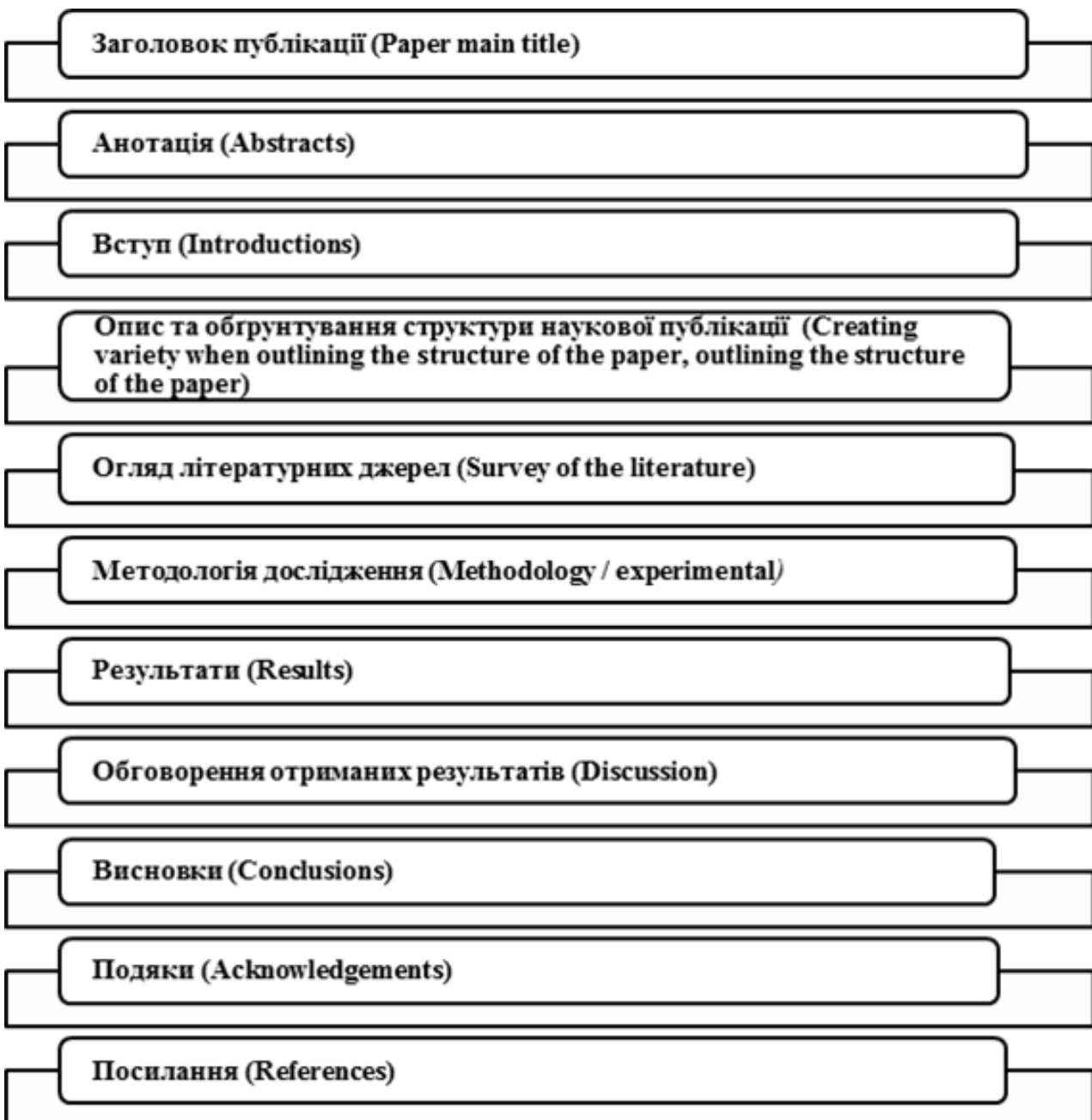

Рисунок 2.1. Структура публікації відповідно до моделі

Відповідно до приведеної на рисунку 2.1 структури публікації, нижче детально розглянуто зміст відповідних розділів, які повинні бути включені до її змісту. Враховуючи практичну спрямованість матеріалу збірника та можливість використання приведеного матеріалу для підготовки статті до публікації в іноземному виданні, назви окремих розділів було приведено також в оригінальній транскрипції, як це прийнято за практикою IMRAD [19; 20].

2.1. ЗАГОЛОВОК ПУБЛІКАЦІЇ **paper main title**

Будь-яка наукова публікація завжди починається із заголовку. При його формулюванні завжди є сенс урахувати, що він повинен [14; 18]:

- бути коротким, конкретним та інформативним, із найменшої кількості слів, які описують зміст публікації;
- не включати стандартні наукові словосполучення, характерні для даної сфери знань;
- містити ключові слова, які далі будуть використовуватися в тексті;
- робити наголос на фундаментальному або прикладному характері проведеного дослідження, повідомляти про проведений експеримент та зроблені висновки.

Для одночасного урахування перерахованих вимог при підготовці заголовку пропонується зробити наступні кроки:

- покласти в основу заголовку основний висновок публікації;
- скласти список найбільш важливих ключових слів та запропонувати перший варіант назви, який буде містити ці слова;
- відредагувати його, уникаючи зайвих слів;
- з метою перевірки підготовленого варіанту заголовку звернутися до колег з проханням, щоб вони за заголовком охарактеризували своє розуміння змісту статті. Якщо їм це вдасться, це свідчить, що стаття отримала потрібний заголовок.

2.2. АНОТАЦІЯ **abstracts**

Анотація будь-якої публікації може бути визначена як короткий виклад її змісту. Принципово важливо, щоб анотація була не тільки написана ясно і просто, а й була органічною частиною самої публікації. Для цього, за змістом, вона повинна представити коротке резюме кожного з основних розділів публікації.

Одночасно анотація, структура якої також повинна відповідати формату IMRAD, повинна включати [16; 19]:

- визначення головної мети і сфери дослідження;
- охарактеризувати методологію проведення дослідження;
- представити та узагальнити отримані результати;
- представити основний висновок, який свідчить про отриману наукову додану вартість.

У більшості випадків анотацію пропонується написати після завершення підготовки основного тексту публікації. Іноді при написанні анотації статті, в якій представлені оригінальні результати проведеного дослідження, її слід представити як альтернативу іншим дослідженням у цій сфері.

При написанні анотації можна застосовувати одну з двох можливих структур.

Структура 1.

1. Дайте основний вступ до сфери дослідження, до якої відноситься стаття, таким чином, щоб був зрозумілий дослідникам з будь-якої дисципліни (1–2 речення).
2. Визначте передумови початку та проведення дослідження (1–2 речення).
3. Визначте свій основний результат (1 речення).
4. Поясніть, про що свідчить головний результат дослідження, що він показує і / або додає в порівнянні з тими даними, що представлені у відомій літературі з цього питання (2–3 речення).
5. Розгляньте свої результати в більш загальному контексті сфери дослідження і поясніть, яким чином вони будуть впливати на розуміння проблеми, що розв'язується (1–2 речень).

Структура 2.

1. Почніть з опису того, що було зроблено до початку написання статті, представляючи для цього свій ключовий результат; тобто пропонується почати з інформації про те, чого читач ще не може знати (1–2 речення).
2. Визначте передумови початку дослідження, зв'язавши їх певним чином зі змістом вступного речення (1 речення).
3. Додайте довідкову інформацію (яку читач може знати), щоб обґрунтувати наукову цінність того, що було зроблено (2–3 речення),
4. Загально окресліть методологію проведення дослідження (1–3 речення).
5. Надайте більш детальну інформацію про отримані результати (1–2 речення).
6. Представте читачеві значення отриманих результатів для загального розуміння проблеми, що розв'язується (1–2 речення).

Критерії самооцінки добре підготовленої Анотації:

- не перевищує 250 слів;
- написана в одному пункті;
- написана в минулому часі та демонструє ставлення дослідника до роботи, що була їм виконана;

- довгі слова або словосполучення супроводжуються аббревіатурою, яка буде використовуватися далі у публікації;
- не містить будь-яких посилань (за винятком окремих випадків);
- не містить будь-якої інформації або висновку, що потім не будуть зазначені в статті;
- має бути точною щодо цифр, наведених в основному тексті.

2.3. ВСТУП introductions

Метою написання «Вступу» є представлення читачеві основної інформації щодо змісту статті відповідно до контекстуалізації наведених аргументів або самої теми дослідження. За потребою, до «Вступу» можна включити необхідну довідкову інформацію, яка буде сприяти подальшому розумінню змісту публікації у читача [12; 15; 16].

У будь-якому разі, «Вступ» повинен дати відповідь на такі питання:

- що є предметом дослідження ?
- у чому полягає актуальність дослідження?
- що стало передумовою виникнення пропозиції про проведення дослідження?
- яка методологія була застосована при проведенні дослідження?
- у чому полягає унікальність або наукова особливість отриманих результатів дослідження, що представлені в публікації?

При написанні «Вступу» зазвичай пропонується послідовне виконання певних кроків, що у підсумку дозволить автору сформулювати загальноприйнятну структуру розділу:

1. Визначити основну мету дослідження та надати обґрунтування, чому вона є важливою для наукової спільноти та предметної сфери дослідження. За певних умов при цьому є сенс ініціювання інтересу читача і до інших питань, що можуть бути пов'язані з основною метою (1–3 речення).

2. Дати загальне визначення проблеми, яка повинна бути вирішена (2–4 речення).

3. Представити основні завдання дослідження, послідовне виконання яких дозволить досягнути поставленої мети (1–2 речення).

4. Обґрунтувати доцільність проведення дослідження, для чого слід підтвердити відсутність або недостатність знань з теми дослідження, наявну проблемність відомих результатів, використовуючи для цього необхідні посилання або навіть приводячи цитати з літератури (відповідна кількість речень).

5. Зробити заяву, що стаття є кроком вперед у сучасних знаннях, використовуючи для цього тлумачення мети дослідження (2–4 речення).

6. Пояснити, чому основні результати проведеного дослідження представлені в кількісній або якісній формі (2–4 речення).

7. Надати опис структури публікації та найменування основних розділів (3–4 коротких речення).

В результаті, зміст розділу «Вступ» дозволить не тільки представити напрямок та пріоритети дослідження, але і визначити місце статті в предметній сфері.

2.4. ОПИС ТА ОБҐРУНТУВАННЯ СТРУКТУРИ НАУКОВОЇ ПУБЛІКАЦІЇ **creating variety when outlining the structure of the paper, outlining the structure of the paper**

Зазвичай «Вступ» закінчується в загальних рисах описом структури публікації. Але в певних випадках є сенс зробити окремий розділ, в якому детально буде описана структура публікації.

В якості плану побудови такого розділу може бути рекомендована наступна послідовність викладання матеріалу [11; 12; 19]:

1. Представлення теоретичних гіпотез, застосування яких дає можливість проведення дослідження.

2. Емпірична методологія, джерела та вихідні дані, що були використані при проведенні експерименту або покладені в основу отриманих результатів.

3. Основні результати, що були отримані.

4. Обговорення отриманих результатів, включно з визначенням обмежень, що були враховані в методології та експерименті;

5. Висновки.

На закінчення розгляду слід запропонувати можливі напрямки продовження або розширення теми дослідження.

2.5. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ **survey of the literature**

Огляд літератури завжди входить до змісту будь-якої наукової публікації. Автор може включити його до вступу або, якщо огляд літератури є складовою самого дослідження, зробити окремим розділом [12].

Для представлення результатів проведеного огляду літератури рекомендують використовувати таку структуру:

1. Визначення предмету дослідження та основної гіпотези його проведення, що одночасно пов'язана з метою.

2. Міні-резюме, яке пояснює, у чому полягає основна ідея або зміст роботи.

3. Загальний огляд стану знань з проблеми, що розглядається.

4. Огляд літературних джерел, які підтримують основну гіпотезу дослідження.

5. Огляд літературних джерел, в яких є відомі аргументи проти проведення дослідження на основі запропонованої гіпотези.

6. Висновок, який додатково обґрунтовує актуальність проведення дослідження.

Обсяг розділу «Огляд літературних джерел»: 3–5 сторінок.

2.6. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ methodology / experimental

Після визначення предмету та обґрунтування актуальності дослідження, використовуючи для цього зроблені висновки з огляду літератури, слід перейти до розгляду відповідної методології [4–7; 14; 19].

Опис методології проведення дослідження дозволяє досліднику визначити інструменти, необхідні для вивчення складних явищ в їх контекстах. Для цього до опису методології необхідно включити теоретичне обґрунтування мети його проведення, методи, що будуть застосовуватися для аналізу якісних та кількісних даних, перелік інструментів, необхідних для проведення експерименту або практичного дослідження. Забезпечення можливості відтворення методів, що були використані в процесі дослідження та створення передумов для дискусії з обговорення отриманих результатів, також є обов'язковими вимогами до опису методології дослідження.

Розділ «Методологія дослідження» є ключовим розділом будь-якої наукової публікації. Він повинен бути чітким, точним та змістовним.

У випадку, коли методологія дослідження є новою, необхідно детально розглянути всі аспекти її розробки та застосування. Коли метод дослідження є відомим та вже був опублікований у науковому журналі, буде достатньо зробити тільки посилання для його ідентифікації.

Існують різні підходи до побудови розділу «Методологія дослідження». Але поза обраним підходом, при його написанні слід урахувати такі ключові питання:

- основною метою дослідження є отримання відповіді на питання «як», «чому», «звідкіля», «завдяки чому» тощо;
- існує можливість залучення до процесу дослідження;
- контекстні умови процесу дослідження можуть бути визначені та ураховані при проведенні експерименту та оцінки досліджуваного явища;
- межа між самим явищем та передумовами його виникнення може бути визначена як відправна точка початку дослідження.

Поряд з покладеною в основу формування методології дослідження відповіддю на питання, що є предметом дослідження та метою аналізу отриманих результатів, обов'язково слід включити і відповідь на те, як вони буде застосовуватися та за якими критеріями оцінюватися.

Для аспірантів і дослідників, не знайомих з методологією дослідження у сфері суспільних наук, часто є незрозумілим, як пов'язати отримані результати кількісних або якісних досліджень з обґрунтуванням на їх основі висновків та практичних рекомендацій. Для цього з самого початку опису методології дослідження слід визначити достатні критерії проведення аналізу та оцінки результатів.

Зазвичай, існує думка, що кількісні або якісні методи дослідження в першу чергу слід використовувати для вивчення окремих суспільних явищ або проведення аналізу конкретних історичних подій. Але застосування методології, за якою спочатку здійснюється аналіз, вивчення, а потім синтез мо-

делі процесу, що досліджується, дозволяє провести більш широке вивчення феномена. Послідовне використання різних джерел даних та врахування багатьох точок зору гарантує, що результати дослідження будуть зрозумілими, об'єктивними та адекватно представляти всі аспекти явища.

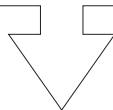
Можливість практичного застосування обраної методології зазвичай визначається відповідно до завдань дослідження. При цьому слід уникнути однієї з поширених помилок, пов'язаних з визначенням методів дослідження, коли дослідник прагне відповісти на питання, що є занадто широкими, або вибирається тема, що передбачає забагато завдань для одного дослідження. Для цього слід завчасно визначити межі дослідження.

Встановити межі дослідження відповідно до умов експерименту або специфіки проблеми можливо вже на рівні попереднього визначення предмету дослідження.

Визначення на початку опису методології, що є предметом вивчення в рамках даного дослідницького проекту, дозволить логічно перейти до обґрунтування меж його проведення з урахуванням при цьому особливостей проведення якісного або кількісного дослідження. При цьому слід прийняти до уваги, що визначення меж при проведенні якісного тематичного дослідження є кроком, аналогічним розробці критеріїв з відбору, включення або виключення даних у кількісному дослідженні. Різниця тут полягає в тому, що межі проведення якісного дослідження також вказують на широту і глибину дослідження, а не є складовою опису його передумов.

Для опису «Методології дослідження» зазвичай пропонується два формати побудови структури розділу, відповідно до яких опис методів дослідження можливо зробити, відповідаючи на деякі або на всі наведені нижче питання.

Структура 1.

На початку розділу слід дати загальний огляд обраних методів, відомих з літератури. За результатами огляду здійснюється вибір конкретного методу. Потім послідовно необхідно викласти:

1. Обґрунтування вибору методології проведення дослідження та загальний огляд її основних складових.
2. Перелік дій з проведення експерименту.
3. Детальний опис того, що буде зроблено, з наголосом на методах дослідження, що будуть використані.
4. Визначити основні обмеження щодо застосування запропонованої методології, та яким чином вони будуть враховані.
5. Переваги використання вибраної методології (можливо, в порівнянні з відомими аналогічними дослідженнями).

Структура 2.

Використовується, коли необхідно зробити особливий наголос на розгляді експериментальної частини дослідження. Для цього пропонується така послідовність опису розділу:

1. Представити гіпотези, що були покладені в основу методології дослідження.
2. Навести та детально розглянути розроблений план (програму) проведення дослідження.
3. Визначити основні параметри та характеристики, що будуть використані при оцінці процесу.
4. Визначити основні умови та припущення при проведенні експерименту.
5. Описати ресурси та матеріали, необхідні для дослідження.
6. Охарактеризувати протокол, що був використаний для збору даних.
7. Визначити, у чому полягає процес аналізу даних, статистичні процедури, математичні рівняння, програмне забезпечення.
8. Визначити ймовірність того, що отримані результати відповідають припущенням.
9. Дати посилання на літературу, в якій буде підтверджено результати проведеного дослідження.

2.7. РЕЗУЛЬТАТИ results

Метою даного розділу є представлення та узагальнення отриманих результатів з наступним створенням підґрунтя, необхідного для формулювання висновків. Для цього необхідно чітко заявити, у чому полягають нові знання та яким чином вони будуть сприяти розширенню наукового світогляду про стан проблеми, що досліджується.

Для визначення доданої наукової вартості отримані результати необхідно представити у впорядкованій і логічній послідовності, підкреслюючи основні моменти проведеного дослідження [3; 9].

- При цьому слід ураховувати наступне:
- результати – це своєрідна ланка в публікації, що пов'язує окремі розділи з висновками;
 - представлені результати повинні бути логічно пов'язані з відповідним методом дослідження;
 - поряд з основними результатами, у разі потреби, слід навести і вторинні, що також можуть мати наукове значення;

- у випадку, коли представлені результати не відповідають основній гіпотезі, обов'язково слід надати необхідні пояснення;
- якщо це можливо, слід дати приклади можливого використання отриманих результатів і порівняти їх із відомими даними з літератури;
- при представленні результатів обов'язково слід використовувати кількісні дані, таблиці, цифри та діаграми тощо;
- представлення отриманих результатів слід здійснювати на засадах логічного опису дослідження, показуючи, наскільки вони відповідають меті дослідження та є результатом застосування відповідної методології.

2.8. ОБГОВОРЕННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ **discussion**

За визначенням, зміст «Анотації» (abstracts) та «Висновків» (conclusions) певною мірою збігається. Але є певні відмінності між «Анотацією» і «Висновками», на що в деяких випадках є сенс звернути увагу [3; 9; 11].

Для цього перед підготовкою розділу «Висновки» пропонується дати відповідь на такі питання:

- Які дані, що наведені в «Анотації», ще раз наводитимуться у висновках?
- Які дані будуть представлені виключно у висновках?
- Наскільки методологія, що була використана в поточному дослідженні, знайшла своє відображення в інших дослідженнях?

Мета написання розділу «Обговорення отриманих результатів» полягає в тому, щоб показати взаємозв'язок між гіпотезою дослідження, його метою, методологією та результатами, що були отримані при проведенні дослідження. Важливим також є встановлення можливого взаємозв'язку між основними чинниками впливу на експеримент та їх проявом в отриманих результатах, рівнем кореляції між чинниками впливу та результатами.

Після представлення та оцінки отриманих результатів, розділ слід закінчити коротким резюме про значущість роботи, отриману наукову додану вартість, вклад в теорію питання, а також надати необхідні аргументи, які підтвердять наведену інтерпретацію результатів. Важливим моментом також є відповідність роботи вже опублікованим раніше працям.

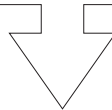
Можливі два основні варіанти побудови структури розділу «Обговорення отриманих результатів».

При написанні розділу для визначення його змісту пропонується дати відповідь на деякі або всі наведені нижче питання.

- Яким чином отримані дані відповідають гіпотезі та меті проведення дослідження, які були сформульовані на початку роботи?
- Як отримані результати можна порівняти з тими, що представлені в інших опублікованих працях? Чи можливо зробити на їх підставі аргументовані висновки?

- У чому полягає унікальність особистої інтерпретації автором наведених висновків? Чи можливі альтернативні інтерпретації?
- У чому полягають наявні обмеження дослідження? Які чинники можуть мати вплив на висновки? Що може зробити представлені в роботі висновки недійсними або, навпаки, підтвердити їх?
- Наскільки наведені інтерпретації сприяють новому розумінню проблеми, що досліджувалася? В якому випадку вони можуть мати недоліки або стати кроком вперед порівняно з іншими працями?
- Як отримані результати можуть бути узагальнені або застосовані до інших галузей?
- Які подальші дослідження будуть необхідні, щоб пояснити питання, що наведені у висновках? Чи будуть такі дослідження продовженням представленої роботи або я хочу, щоб розглянута проблема була відкритою для суспільства?

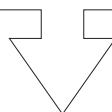
Обговорення отриманих результатів 1.

При написанні розділу для визначення його змісту пропонується дати відповідь на деякі або всі наведені нижче питання.

- Яким чином отримані дані відповідають гіпотезі та меті проведення дослідження, які були сформульовані на початку роботи?
- Як отримані результати можна порівняти з тими, що представлені в інших опублікованих працях? Чи можливо зробити на їх підставі аргументовані висновки?
- У чому полягає унікальність особистої інтерпретації автором наведених висновків? Чи можливі альтернативні інтерпретації?
- У чому полягають наявні обмеження дослідження? Які чинники можуть мати вплив на висновки? Що може зробити представлені в роботі висновки недійсними або, навпаки, підтвердити їх?
- Наскільки наведені інтерпретації сприяють новому розумінню проблеми, що досліджувалася? В якому випадку вони можуть мати недоліки або стати кроком вперед порівняно з іншими працями?
- Як отримані результати можуть бути узагальнені або застосовані до інших галузей?
- Які подальші дослідження будуть необхідні, щоб пояснити питання, що наведені у висновках? Чи будуть такі дослідження продовженням представленої роботи або я хочу, щоб розглянута проблема була відкритою для суспільства?

Обговорення отриманих результатів 2.

При написанні розділу пропонується покласти в основу його структури наступні питання.

- Перелік основних висновків.
- Визначення сильних й слабких сторін дослідження.
- Порівняння сильних та слабких сторін стосовно інших досліджень: істотні відмінності в результатах.
- Значення дослідження для предметної сфери: можливі пояснення та пропозиції щодо подальшого продовження дослідження.
- Питання, що не отримали відповіді, їх значущість та перспективи розгляду.

2.9. ВИСНОВКИ

conclusions

Розділ «Висновки» є заключним етапом написання наукової публікації. В ньому автор підсумовує отримані результати та визначає їх значущість для розвитку наукової дисципліни та академічної громади [3; 13].

Пропонується дати короткий виклад одного або кількох з наведених пунктів:

- сформулювати найбільш важливі висновки з проведеного дослідження, вказуючи на те, як отримані результати співвідносяться із сучасним станом знань;
- сформулювати судження щодо важливості й значущості наведених висновків з точки зору їх наслідків та впливу на розуміння проблеми, що розглядається в статті, поряд з прикладами їх застосування;
- визначити обмеження на проведення дослідження (хоча обговорення може бути більш підходящим місцем для цього);
- запропонувати напрямки можливих поліпшень (можливо, у зв'язку з обмеженнями);
- рекомендувати напрямки для продовження дослідження з теми (для автора і / або наукового співтовариства).

2.10. ПОДЯКИ

acknowledgements

У будь-якої наукової публікації є обов'язковий розділ, який не відноситься безпосередньо до отриманих результатів. Але його включення до складу публікації є елементом наукової етики.

Будь-яке справжнє дослідження ніколи не проводиться саме по собі. Завжди є передумови, які ініціювали його початок, колеги, які допомогли шляхом консультацій, або спонсори, що надали матеріальну підтримку. Надати їм належну подяку слід у розділі «Подяки».

Для підготовки розділу «Подяки» можливо використати наступний план.

1. Почати з визначення теоретичного значення проведеного дослідження, а також будь-яких його можливих практичних додатків.
2. Висловити подяку людям, які надали ідеї, пропозиції, допомогли з інтерпретацією результатів тощо.

3. Висловити подяку людям, які надали технічну допомогу (наприклад, в дизайні експерименту), допомогли з матеріалами.

4. Проінформувати про джерела коштів, включно будь-яку значну технічну допомогу, що була отримана.

5. Повідомити про анонімних рецензентів.

6. Повідомити про будь-яку фінансову допомогу ззовні, наприклад: гранти, контракти або стипендії.

При підготовці слід звернути увагу на формулювання подяки. Наприклад, слід написати: «Я дякую», а не «Я хотів би подякувати ...».

Увага! Обов'язково слід включати подяку людини, чію допомогу ви підтверджуєте.

2.11. ПОСИЛАННЯ **references**

Проведення дослідження або підготовка наукової публікації обов'язково передбачає посилання на публікації, в яких вже розглядалася проблема дослідження [1; 2]. Зазвичай посилання здійснюються у формі звернення до списку джерел, що були використані в процесі дослідження, із зазначенням номеру публікації. Іноді більш доцільним буде включення в текст публікації те, що сказали інші автори, у формі підсумка, парафраза або цитати. Враховуючи, що це не власні думки або вислови автора, віддати належне тим, хто їх вперше сформулював або висловив, можливо, наприклад, з використанням такого вислову, як «з посиланням на автора». Якщо цього не зробити, то можна отримати звинувачення у плагіаті.

У наступних розділах посібника питання посилань буде розглянуто більш детально.

У додатку 1 наведено загальну структуру публікації (статті в журналі), що може бути використана.

Питання для обговорення та самостійного вивчення

1. Особливості встановлення логічного взаємозв'язку між окремими розділами публікації.
2. Визначення вкладу попередніх дослідників.

Список використаних джерел

1. Бабенко С. С. Як написати академічний навчальний текст: короткий довідник для студентства факультету соціології. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2016. 32 с. URL: http://www.socd.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/bab_енко_ас.writing_dovidnyk_2016.pdf.
2. Яхонтова Т. В. Основи англomовного наукового письма: навч. посіб. для студ., асп. і науковців. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 220 с.
3. Anne Murphy. (2010). Academic Writing and Publishing Matters for the scholar-researcher. Dublin Institute of Technology, First edition. 63 p.
4. 4. Anne Whitaker (2009). ACADEMIC WRITING GUIDE. City University of Seattle, Bratislava, Slovakia. Birth Control Pills. 2010. 29 p.
5. Bailey, S. (2011). Academic writing: a handbook for international students. 3rd ed. Milton Park, Abingdon, Oxon, [England]: Routledge.
6. Bowker, N. (2007). Academic writing: a guide to tertiary level writing. URL: <http://owll.massey.ac.nz/pdf/Academic-Writing-Guide.pdf>.
7. Committee on Publication Ethics: (COPE): Promoting integrity in research publication. URL: publicationethics.org/.
8. DAVID SHARP (2001). FORMAL STRUCTURE OF SCIENTIFIC JOURNALS AND TYPES OF SCIENTIFIC PAPERS. Treballs de la SCB. Vol. 51. 109-117. 5 p.
9. Davis, M. (1997). Scientific Papers and Presentations, Academic Press, San Diego, CA.
10. Definition academic writing. URL: <https://grammar.yourdictionary.com/word-definitions/definition-of-academic-writing.html>
11. Mark A. Kliewer (2006). Writing It Up: A Step-by-Step Guide to Publication for Beginning Investigators. *Journal of nuclear medicine technology*. Vol. 34. No. 1. March 2006. 53-59.
12. Michael J. Feuer, Lisa Towne, and Richard J. Shavelson. (2010). Scientific Culture and Educational Research. *Educational Researcher*. Vol. 31. No. 8. 4-14.
13. Michael Derntl (2014) Basics of research paper writing and publishing. *Int. J. Technology Enhanced Learning*. Vol. 6. No. 2. 105-123.
14. Natilene Bowker (2007). Academic Writing: A Guide to Tertiary Level Writing \ Massey University. 119 p. URL: www.massey.ac.nz
15. Josh Pasek (2012). Writing the Empirical Social Science Research Paper: A Guide for the Perplexed. Running Head: *EMPIRICAL SOCIAL SCIENCE PAPER*. University of Michigan. January 24. 2012. 13 p.
16. Robert Day, Barbara Gastel (2012). How to Write and Publish a Scientific Paper. 7-е изд. Cambridge: Cambridge University Press. С. 9. 319 с. ISBN 978-1-107-67074-7.

17. Pekka Belt, Matti Mottonen & Janne Harkonen (2011). TIPS FOR WRITING SCIENTIFIC JOURNAL ARTICLES. *Industrial Engineering and Management Working Papers* 2011. 5. 32 p.
18. Stephen Bailey (2006) . *Academic Writing. A Handbook for International Students*. MPG Books Ltd, Bodmin, This edition published in the Taylor & Francis e-Library. 272 p.
19. Sollaci L. B., Pereira M. G. (2004). The introduction, methods, results, and discussion (IMRAD) structure: a fifty-year survey. *Journal of the medical library association*. T. 92. N°. 3. C. 364.
20. Wu J. (2011). Improving the writing of research papers: IMRAD and beyond. *Landscape Ecology*. T. 26. N°. 10. C. 1345–1349.

ПАРАФРАЗ: ОБМІН ДОСВІДОМ **a paraphrase: the exchange of experience**

«... звіт як форма наукової публікації займає винятково важливе місце в сфері обміну інформацією. В ідеалі основне завдання будь якого звіту полягає в передачі наукової інформації – точно, акуратно і однозначно. На практиці «звіти» можуть бути віднесені до низки категорій, які визначаються і за ступенем наближення до цього ідеалу, і з причин, які заважають його досягти. Нижче описані кілька найбільш розповсюджених категорій, які обрані за домінуючою ознакою, але в цілому автори таких звітів – «народ не гордий» і з легкістю переймають один у одного погані звички.

1. Загадковий звіт.

При читанні такої роботи здається, що автор майже навмисно намагається якомога довше тримати читача в невіданні щодо того, про що, власне, і навіщо робота написана. У деяких випадках «успіх» буває повним, і загадка так і залишається нерозв'язаною до самого кінця. Таємниця, зрозуміло, ще більш посилюється, якщо документ має назву, яка абсолютно не несе ніякої інформації.

Загадкові звіти зазвичай починаються з певного абзацу, котрий вносить елемент загадковості вже з першого речення. За вихідним твердженням можуть іти подальші загальні міркування, а за ними, взагалі, матеріали, лише побічно пов'язані з істинною метою даного документа, яка таким чином завишає в повітрі. І читач заглиблюється в лабіринт звіту, не маючи найменшого уявлення про те, чи дійсно до вихідних дверей ведуть його стрілки з написом «Вихід», і не будучи навіть упевненим, що ці двері дійсно існують. Як правило, читач все ж врешті «докопується» до того, що автор намагався йому сказати. Однак цей подвиг зазвичай вимагає такого напруження аналітичних здібностей і такої розумової спритності, що вже не доставляє радості вкрай знесиленому читачеві.

2. Звіт типу «Повторіть, будь ласка, ще раз»

У розпорядженні кожного, хто забажає навчитися писати звіти цього виду, знаходиться широкий вибір «ефективних» методів. Перш за все автор, зазвичай, повинен всюди, де тільки можна, використовувати довгі, вигадливі, туманні фрази, розбавляючи їх вступними словами і починаючи складнопідрядними реченнями.

Щоб досягти найкращих результатів, автор повинен дотримуватися девізу: «Ніколи не вживай односкладові слова, якщо є їх синонім з шести – або семискладових слів». Звіт особливо виграє, якщо до того ж ці довгі слова ви будете вживати недоречно.

Є багато й інших способів. Наприклад, висловлення «маючи на увазі той факт, що ...» завжди буде краще, ніж просте «тому що», а «по порядку величини дорівнює» набагато ефектніше, ніж «близько». Кожне речення слід починати такими поширеними (і такими безглуздими) зворотами, як «слід

зауважити, що», «цікаво звернути увагу на те, що» і так далі. Ці вислови до того ж надають усім твердженням такий безособовий характер, який знімає з автора будь-яку відповідальність за їхній зміст.

Автор, що сумлінно слідує цим порадам і доповнює їх застосуванням професійного жаргону, та всюди, де тільки можна, наводить визначення та доповнення, що не відносяться до справи, може бути цілком спокійний за результат.

3. Звіт типу «Зникла думка»

При читанні таких звітів читач повинен відновлювати пропущені думки, тобто істотні частини інформації і аргументації, які автор не вважав за потрібне включити в текст. Читаючи такий звіт, ви, фігурально висловлюючись, плавно ковзаєте уздовж гладкого рейкового шляху за поїздом авторської думки і раптом натикаєтеся на зруйновану ділянку або на прірву. Ви чітко бачите, що колія триває на тому боці прірви, але мосту немає, і його навіть нема з чого побудувати.

4. Маскувальні звіти.

Їх характерною особливістю є такі прикмети (вони можуть мати місце всі одразу або в певних комбінаціях): результати подаються не в повному обсязі; отримані висновки не впливають з результатів; наведені рекомендації не впливають з висновків.

У маскувальних звітах автор, прикидаючись вченим, хоче про щось інформувати, або в прямому сенсі спокусити колег якоюсь своєю ідеєю. Але самої пропозиції при цьому він не робить.

*Дуайт Е. Грей. Звіти, які я читав Та може писав сам.
Надруковано в журналі «Physics Today», 13, No 11 (1960).*

3. ВИДИ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ **models of scientific publications**

*Значимість наукової праці зазвичай вимірюється
кількістю попередніх публікацій,
які тепер уже не потрібно читати.*
Давид Гільберт

3.1. ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ **report on the done of scientific work**

Планування та проведення наукового дослідження неможливі без попереднього теоретичного аналізу явищ, що досліджуються. За відсутністю відповідної теорії, іноді сама пропозиція про дослідження питань, відносно яких у нас немає знань, теж може дати поштовх потрібним фундаментальним та прикладним дослідженням [7].

У процесі розгляду питань, відносно яких у нас немає знань, упорядковуються не тільки результати сформульованих понять, фактів, ідей та їх взаємозв'язок, але й стає можливим розробка пропозицій щодо подальших дій, включаючи пояснення концепцій, ідей, фактів і припущень, які дозволяють чіткіше зрозуміти сам предмет досліджень. Таким чином, будь-яке наукове дослідження завжди розглядається як процес, що має початок і кінець. Між ними є певні етапи, і для переходу від одного етапу до другого слід здійснювати відповідні кроки. Особливістю такого процесу є певна циклічність окремих етапів, що надає можливість досліднику не тільки рухатися вперед, а й повертатися, у разі необхідності, назад.

Щодо самого поняття наукового дослідження, то існують різні варіанти його визначення, які пов'язані з метою самого дослідження. Але іноді є сенс включити до визначення поняття наукового дослідження також і пропозицію щодо вирішення певної проблеми. Тоді предметом публікації можуть бути не тільки розповідь про отримані результати дослідження, але і про наміри його проведення.

Цікавим та інформативним варіантом публікації може стати опис змісту роботи, її методології, що теж може стати у нагоді для інших науковців при проведенні альтернативного дослідження.

Обов'язковою передумовою початку будь-якого дослідження є збір і аналіз інформації за вихідними даними, її узагальнення та підготовка на базі зроблених висновків пропозицій щодо вибору методології, включаючи пояснення з її практичного застосування [8; 9]. Але запропонувати таку методологію можливо тільки за умови використання відповідної теорії питання, що розглядається.

Визначення, вибір та застосування теорії питання є ключовою умовою професійного початку будь-якого наукового дослідження.

Перший розгляд та пояснення теоретичних аспектів можуть бути представлені вже у вступі при визначенні теми або проблеми дослідження. Для цього дослідник визначає проблему, що буде предметом дослідження, та

описує передумови початку її вивчення, дає обґрунтування, чому і для кого це дослідження має важливе значення. Очікуваним результатом тут має стати формулювання завдань для проведення дослідження. Ці завдання обов'язково повинні базуватися та впливати з потреб, підтверджених посиланнями на відповідні джерела [11].

Оцінку відповідності постановки завдання передумовам виникнення ідеї дослідження можна отримати, якщо дати відповідь на такі питання:

- що характеризує предмет дослідження як такий, що не може бути адекватно зрозумілим?
- які є прогалини або конфлікти між сучасним станом емпіричних знань та наявними теоріями?
- які головні питання по вивченню проблеми враховує методологія дослідження?
- що має бути головним результатом дослідження та яким чином цей результат дозволить зрозуміти, що відбувається з самим предметом дослідження?

Як вже відзначалося вище, важливим моментом підготовки опису виникнення ідеї та визначення предмету дослідження є застосування певної наукової стилістики та академічної мови [1]. Так, наприклад, є сенс починати опис виникнення ідеї дослідження зі слів «що» або «як», з наступним переходом до «чому». Це допоможе не тільки більш конкретно визначити причини і наслідки, а й встановити передумови та співвідношення застосування кількісних та якісних методів дослідження.

Іноді використання таких словосполучень, як «Відкрийте для себе», «Прагнути зрозуміти», «Дослідження процесу» або «Історія питання», дозволить конкретизувати завдання дослідження. За можливістю слід уникати використання наступних слів: «впливають», «оцінка впливу» «вплив», «визначити», «причина», «пов'язані». Такі слова є сенс використовувати тільки при описі кількісного дослідження.

У будь-якому разі основою успішної підготовки такої публікації, як «Повідомлення про наукове дослідження», є розуміння автором її теми та змісту [24; 25]. Для упорядкування такого розуміння до статті слід включити пропозицію з дослідження проблеми шляхом застосування відповідної методології. Для цього необхідно спочатку провести збір і аналіз інформації, що дозволить не тільки визначити власну точку зору, а й співвідносити її з іншими. Необхідно зайняти позицію, засновану на аналізі твердих доказів і чіткої аргументації пояснень. Одночасно слід розглядати й інші можливі точки зору та відстоювати свої власні. Тільки тоді ті концепції або методи проведення дослідження, що будуть запропоновані, отримають своє обґрунтування та сенс. Для цього слід застосувати загальноприйнятую методологію, ключові терміни, пов'язані з даною сферою дослідження.

Таким чином, для підготовки якісної публікації «Повідомлення про наукове дослідження» слід визначити ідею, що стала основою постановки завдання дослідження, показати, як на засадах аналізу стану проблеми був обраний напрямок дослідження та визначено методологію, використану при

його проведенні. Опис отриманих результатів повинен підтвердити вибір напрямку та методології дослідження.

3.2. НАУКОВА СТАТТЯ **research Papers**

Основним видом публікації про вже проведenu науково-дослідницьку роботу, зазвичай, є наукова стаття [18; 21; 23]. Вона може бути за обсягом від 5 до 15 сторінок і містити повідомлення про загальну мету, гіпотезу дослідження, передумови його проведення, головну мету та основні завдання, результати та їх коментар. Автор повинен використовувати фахову англійську мову і загальноприйнятну структуру публікації.

Вище вже було детально розглянуто структуру наукової публікації про проведене дослідження та зміст основних розділів [20; 36; 37]. Але є сенс зупинитися на декількох вузлових питаннях. І, в першу чергу, це відноситься до використання при підготовці наукової статті концепції критичного мислення.

Критичне мислення – це підхід, що може бути дієвим інструментом для того, щоб автор визначив спочатку для себе, а потім і для читача, що є і що не є достовірною частиною його дослідження, які потенційні недоліки та пробіли воно має.

Застосування критичного підходу при підготовці публікації починається, в першу чергу, з критичного сприйняття та аналізу даних, знайомства з основними публікаціями щодо предмета дослідження. Необхідно підготувати ретельний критичний огляд основних джерел і, використовуючи отримані матеріали, сформулювати власну аргументацію. Судження і інтерпретації, що виникають з прочитаних текстів, стануть першими кроками на шляху до розробки такого власного підходу.

Загалом план дій при підготовці наукової публікації та її відповідна структура приведені на рисунку 3.1.

Певною особливістю застосування приведеного плану є вимога об'єктивного підходу, незалежність від відомих точок зору. Для цього слід зробити наступне.

1. Визначити центральні положення, тези прочитаних робіт, потім з критичної точки зору оцінити, наскільки вони обґрунтовані та співвідносяться з іншими публікаціями.

2. Сформулювати своє судження про контекст роботи, що аналізується: для якої аудиторії та в якому історичному контексті вона написана? Відповіді на ці питання дозволять дати необхідну оцінку даних, які аналізуються.

3. Важливим моментом при проведенні оцінки публікації є аналіз теоретичного підґрунтя, що було покладено в її основу. Які поняття були визначені й використовуються? Наскільки обґрунтовано застосування саме тієї теорії, що була використана? Якщо були звернення до певної концепції, теорії або методу, як потім ці поняття, теорія або метод були використані при представленні та інтерпретації отриманих результатів?

4. Вивчення підтримуючих фактів та обґрунтування на основі відповідних висновків є необхідною складовою для будь-якої наукової аргументації.

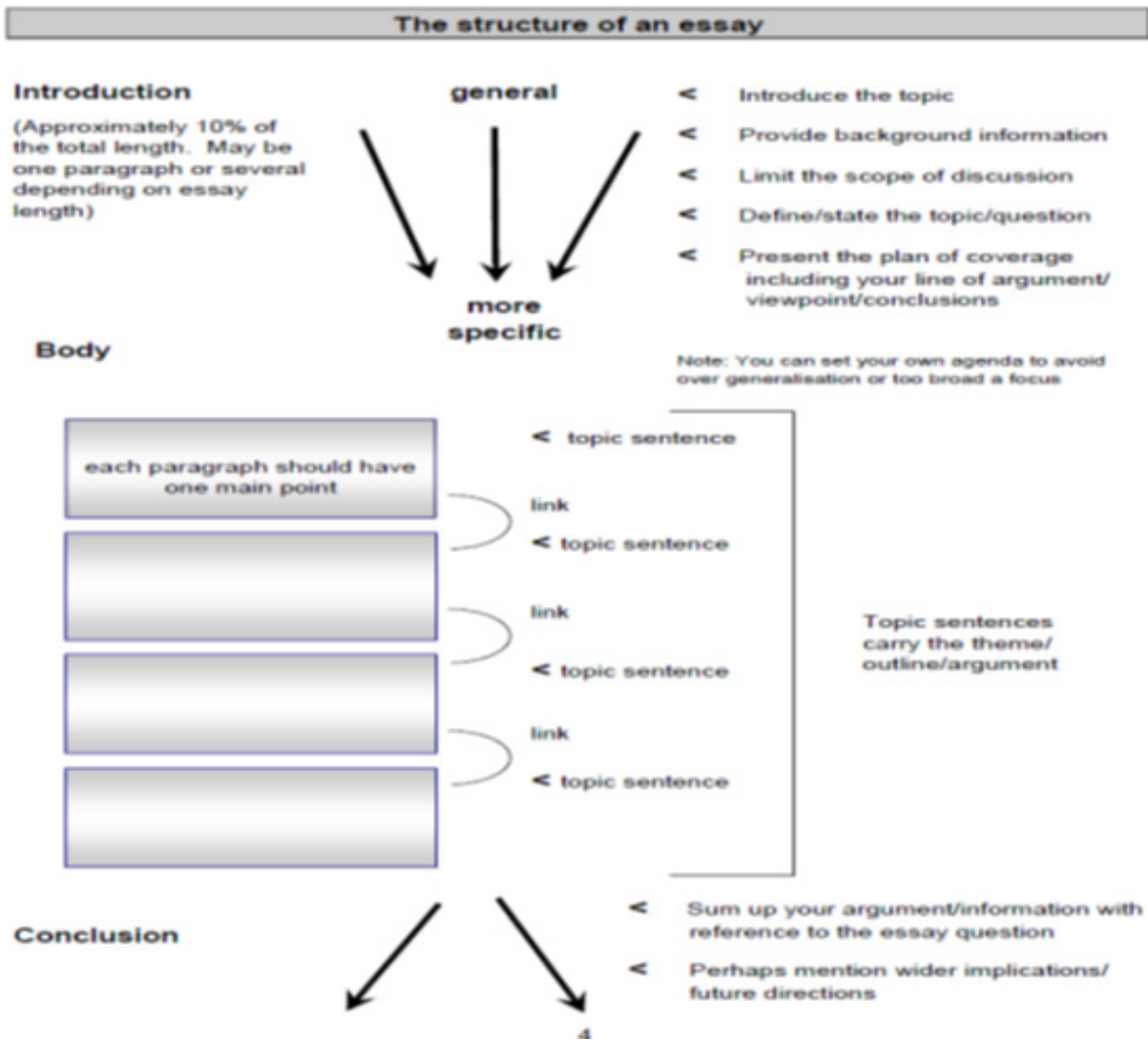

Рисунок 3.1. Структура наукової публікації

Для цього можуть бути використані статистичні дані, інформація з літературних джерел тощо. Але при цьому необхідно урахувати достовірність цих джерел, та чи є ці джерела первинними або вторинними.

5. Застосування критичного підходу обов'язково включає в себе оцінку сильних і слабких сторін аргументації при розгляді будь-якого питання. Якщо аргумент важливий, то чому? Якщо ні, то яким чином може бути підтримана точка зору автору? Наскільки обґрунтовано зроблені висновки? Які припущення можуть бути прийняті без заперечень або чому вони є проблематичними?

3.3. ECE essay

Розповсюдженою формою наукової публікації є есе [3]. Слово «есе» «essay» є похідним від латинського терміну «exigere», який слід розуміти як «іспит» або «тест».

Існують різні види есе, серед яких слід виділити два основних: академічне та дискусійне есе. Сам процес написання есе також має свою специфіку, яка знаходить своє відображення в його структурі.

3.3.1. АКАДЕМІЧНЕ ЕСЕ simple Essay

Метою написання академічного есе є представлення нових знань, узагальнення або синтез інформації, аналіз явища тощо. Із завданням написати академічне есе стикаються здобувачі, які навчаються в коледжі, університеті або аспірантурі [3; 6]. Підготовка такого есе також може бути частиною навчальної програми або умовою участі в конкурсі.

Розглядаючи академічне есе як вид наукової публікації, до його авторів тим самим висуваються вимоги щодо представлення його змісту за умов застосування загальноприйнятої структури, включно підтвердження їх наукового потенціалу та володіння науковою академічною мовою [2; 3; 6; 12].

При написанні есе також пропонується застосовувати певні штампи або форми, які обумовлені метою написання есе. Перелік можливих форм, що використовують при написанні есе включає: поділ і класифікацію; розповідь і опис; аналіз; сперечання; переконання; визначення причини і наслідку; порівняння і контраст. Але яку б форму автор не обрав, при написанні есе необхідно дотримуватися певної послідовності з описаних нижче кроків.

Вибір теми.

Підготовка есе починається з вибору теми. Тема, що цікавить автора, як правило, краща за все інше. Але проведення додаткових досліджень, консультації та обговорення дозволить визначити тему, що буде цікавою не тільки для автора, а й для його колег та потенційних читачів. Обрана тема повинна також відповідати типу есе та вимогам щодо його представлення.

Іноді, коли мова йде про участь у конкурсі, тема есе може бути задана конкурсною комісією.

План есе.

Наступним кроком у підготовці есе є складання його плану, який повинен представити розгляд вибраної теми. Цей крок має вирішальне значення, тому що змістовне визначення основних складових структури есе дасть не тільки розуміння автору, що йому необхідно зробити для його підготовки, але й дозволить формально представити кінцеву мету.

Структура типового академічного есе зазвичай включає:

- Вступ.
- Зміст (основний текст).
- Висновок (становить коротке резюме змісту есе).
- Підсумковий огляд, перелік розглянутих питань та пропозиції автора.

Покладання такої структури в основу конкретного плану дозволить підготувати таке есе, які повністю буде відповідати вимогам. Починати підго-

товку есе слід з визначення основних тез кожної з частин плану. При їх формулюванні достатньо використовувати одне-два речення.

Маючи розписаний план, що представлений набором тез, автор по суті визначає і зміст самого есе. Кожна теза плану розкривається в тексті самого есе в якості опорного пункту для викладення його змісту.

Після розробки детального плану есе можна перейти до написання його першого варіанту. Цей варіант необхідно не тільки відредагувати відповідно до пропозицій замовників есе, а й звернутися до фахівців для отримання зовнішньої оцінки.

Тільки після всебічного обговорення та доопрацювання академічне есе слід представляти до публікації.

3.3.2. ДИСКУСІЙНЕ ЕСЕ **discussion Essay**

Загальні положення підготовки дискусійного есе.

Більш розвинутою формою є дискусійне есе, що є одним з розповсюджених видів академічної публікації [2; 3; 6; 12; 14].

Як і у випадку академічного есе, центральним питанням підготовки дискусійного есе є визначення його теми та ідеї. Але таке визначення не може існувати саме по собі. Спочатку необхідно навести передумови виникнення пропозиції щодо підготовки есе [17].

Це можна зробити, якщо дати відповіді на наступні питання при підготовці плану есе.

- Яку ідею повинен представити підготовлений план?
- На які запитання потрібно дати відповідь в основному тексті?
- На що треба звернути увагу, щоб підтримати або спростувати основні положення?
- Які особливості ідеї есе слід урахувати при визначенні основних пунктів його структури?

Необхідно пам'ятати, що підготовлений план есе повинен у першу чергу не тільки представити точку зору його автора, а й забезпечити йому можливість обґрунтувати та переконати читача у доцільності його точки зору.

Написання есе починається зі вступу, на початку якого необхідно зробити:

- кілька загальних заяв про предмет дослідження, що дозволить представити передумови підготовки есе і привернути увагу читача. Також слід дати пояснення, чому була обрана дана тема та розпочата робота з його написання;
- дати вказівку на те, як буде розглядатися тема есе та яким чином будуть отримані відповіді на поставлені питання.

Вступ повинен представити основну ідею або мету написання есе. Для цього до змісту вступу слід включити декілька абзаців, що представляють ідею підготовки есе та аргументи з її вибору, застосовуючи для цього необхідні ілюстрації або приклади.

При визначенні мети необхідно забезпечити читачеві есе можливість у подальшому стежити за розвитком його основних положень. Для цього реко-

мендується структурувати зміст есе за окремими пунктами, які будуть пов'язані між собою сполучною ланкою та в яких послідовно будуть розглядатися основні положення.

Для розширення сфери розгляду головної ідеї есе, її формулювання можна доповнити окремими деталями або дати визначення ключових термінів у контексті самого есе.

Заключне висловлювання у вступі дозволить зробити логічний підсумок викладеного.

В основному тексті, з урахуванням вимог обраного типу есе, послідовно розглядаються основні дискусійні питання, що відносяться до його теми. До переліку дискусійних питань обов'язково слід включити три основних питання, що послідовно представляють аргументи, які:

- підтверджують загальноприйнятну точку зору;
- спростовують загальноприйнятну точку зору;
- представляють точку зору автора есе.

У висновку есе узагальнюють його кінцеві положення, враховуючи при цьому вимогу встановлення зв'язку між питаннями, сформульованими у вступі, питаннями, що були детально розглянуті в основному тексті та їх узагальненням у висновку.

Заключним абзацом необхідно повідомити про закінчення есе та сформулювати у читача чітке враження, що мета його написання була досягнута.

3.4. РЕВЮ **review**

3.4.1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ **literature review**

Наступною розповсюдженою формою академічної публікації є ревію, яке за змістом представляє огляд літератури з визначеної наукової проблеми [2; 12; 13; 22].

Першим кроком у написанні доброго огляду є детальне ознайомлення з основними публікаціями з теми ревію.

Огляд наукової літератури за визначеною темою, по суті, є узагальненням результатів інших досліджень з даної теми. Основним завданням такого огляду є не тільки демонстрація того, що автор добре обізнаний про основні опубліковані роботи з конкретної теми, але й має власний погляд на представлені результати та стан проблеми [13].

Для вибору та обґрунтування мети написання ревію рекомендується почати з складання переліку основних публікацій з теми дослідження і пов'язаних з нею питань. Така класифікація стане основою для вибору тем, що пропонуються до розгляду в ревію та переходу до наступного кроку, розробки плану його написання. Такий план, який слід почати з короткого вступу, де буде дано нарис огляду та приведена аргументація щодо вибору тем, що пропонуються до розгляду в ревію, дозволить обґрунтувати послідовність викладання матеріалів, визначити місце та зміст кожного з розділів. Одночасно, план ревію дозволить:

- продемонструвати зв'язок між власними аргументами автора і твердженнями, наведеними в літературних джерелах. Для цього бажано давати коротке резюме в кінці кожного розділу, з використанням навіть цитат з тексту джерел, якщо таке буде необхідно;
- представити всі наявні точки зору, навіть і ті, що будуть спростовувати тези самого автора, і таким чином підготувати успішне, добре аргументоване ревію.

Існують різні підходи щодо того, як зробити успішний огляд літератури, в якому буде дана оцінка та узагальнено результати проведених досліджень за даною темою. Написання такого ревію можна розглядати як самостійне окреме завдання, або як наприклад підготовку одного із вступних розділів звіту про проведене дослідження, дисертації тощо.

Після визначення мети написання ревію, переліку та змісту його основних розділів, можна перейти до безпосередньої підготовки самого огляду.

Огляд починається зі вступу. Виходячи з того, що ревію в першу чергу повинно продемонструвати знайомство його автора з темою дослідження, у тому числі з перспективними напрямками, які одночасно можуть бути схожі або відрізнятися від власних, доцільним буде використання такої послідовності викладання матеріалу:

- навести аргументи з вибору мети, яку було визначено при постановці завдання на написання ревію;
- навести аргументи щодо обґрунтування наукової актуальності написання ревію;
- визначити критерії для порівняння результатів різних досліджень, що будуть розглядатися в огляді;
- продемонструвати, як використання попередніх висновків, що були отримані при підготовці ревію, дозволить заповнити наявні прогалини в розумінні проблем, або розширить напрацювання з попередніх досліджень.

Як відомо, сьогодні кількість публікацій з будь-якої теми практично необмежена. Тому, починаючи роботу з написання ревію, перш за все необхідно вирішити, які дослідження є сенс розглядати, та ввести певні обмеження на список публікацій, що будуть включені в огляд. Таке обмеження по суті є постановкою завдання на написання ревію, визначення його теми.

Для цього до змісту вступу пропонується також включити відповідь на такі питання:

- що є предметом огляду: питання теорії, методології, політики, розвитку науки або практики проведення наукових досліджень?
- у чому полягає мета написання ревію?
- хто є потенційними читачами ревію?
- які ресурси (список літератури) будуть достатніми для написання якісного ревію?
- що можна ще додатково використати для підготовки ревію?

Передумовою використання запропонованого підходу є формулювання власного погляду автора, який може бути представлений у формі основної

гіпотези ревью. Така гіпотеза потім повинна стати критерієм при визначенні обмежень на список літератури та джерел, що будуть представлені в огляді. Зрозуміло, що гіпотеза ревью повинна також бути пов'язана з питаннями сфери дослідження.

Використовуючи основні тези огляду, представлені у вступі, автор може перейти до написання самого огляду. Але тут також слід зауважити, що існують загальні вимоги, які необхідно враховувати поза специфіки розгляду вибраної теми, передумов написання ревью та обраного підходу до представлення матеріалу:

- у публікації, окрім аналізу результатів, представлених в дослідженнях, що аналізуються, слід розглянути обмеження, які є характерними для проблеми та теми огляду;
- процес досліджень з теми ревью необхідно розглядати в історичній послідовності їх проведення;
- не слід розглядати дослідження, що дублюють одне одного.

Закінченням ревью повинні бути висновки з проведеного огляду. До їх змісту слід включити такі питання, як оцінку перспективних методів та напрямків подальшого проведення дослідження, результати аналізу попередніх знань та пропозиції щодо подальших досліджень. Викладання цих питань повинно мати єдину логіку подання.

Урахування автором наведених вимог дозволить уникнути стану, коли ревью є простим описом опублікованих робіт або просто набором анотацій. Для цього необхідно застосовувати такий підхід, як критичне обговорення, демонструючи розуміння й обізнаність про різні аргументи, теорії та підходи. Але застосувати таку методику можна тільки на засадах узагальнення результатів попередньо проведеного аналізу опублікованих праць з теми огляду, що пов'язані з нею за певний термін часу.

Враховуючи, що ревью є формою наукової публікації, при написанні слід використовувати формальний, академічний стиль. Для цього необхідно прагнути бути максимально об'єктивним при розгляді різних точок зору з теми дослідження. Такий огляд повинен одночасно звертати увагу читача на можливі суперечки, викликати питання та визначати області, що потребують подальшого обговорення або досліджень.

Узагальнюючи наведене, слід відзначити, що при написанні ревью для урахування специфічних питань, що пов'язані з його темою, автору слід:

- провести порівняння і зіставлення поглядів різних авторів з питання;
- представити групи дослідників, які отримують аналогічні висновки;
- розглянути основні аспекти методології, що застосовуються для оцінки та зіставлення різних точок зору;
- звернути увагу на ті області наукової дисципліни, що викликають найбільші суперечки;
- виділити та згрупувати приблизні дослідження;
- визначити прогалини в дослідженнях;
- показати, чим сучасне дослідження відрізняється від попередніх;

– показати, яке місце займе ревію у системі знань, що відносяться до наукової дисципліни.

Але те, чого не слід робити, це просто дати опис того, що говорить один автор, а потім перейти до огляду робіт іншого автора, а потім ще, і так далі. Якісна структура ревію повинна визначити окремі тематичні області, суперечні питання чи питання, на які існують різні підходи і теорії. Кожен з цих розділів слід також пов'язати із загальною метою ревію. Тільки після підготовки такого аналізу можна перейти до написання окремих розділів.

Таким чином, на початку написання ревію перше, що потрібно зробити, це згрупувати й зіставити різні думки різних авторів з певних тем. Групуючи джерела авторів з подібними думками, рекомендується використовувати слова або вислови, такі як: «точно так само», «крім того», «також», «знову». Якщо є розбіжності, необхідно чітко вказати, що відомо про них, використовуючи для цього такі вислови: «проте», «з іншого боку», «навпаки».

Наприкінці ревію необхідно ще раз дати короткий виклад того, що впливає з огляду літератури та як воно співвідноситься з гіпотезою або головним питанням.

Сам процес проведення огляду літератури включає низку послідовних та взаємопов'язаних етапів. Спочатку пропонується почати з визначення ключових слів у пошуку корисних статей та інших матеріалів у наукових бібліотеках. Для цього необхідно:

1) у першу чергу приділити основу увагу журналам та книгам, безпосередньо пов'язаним з темою огляду. Для цього, використовуючи ключові слова або фрази, провести пошук у комп'ютеризованих базах даних;

2) далі слід спробувати знайти близько 20 наукових джерел за темою огляду, починаючи з тих журнальних статей і книг, що легше знайти;

3) визначити, чи будуть підібрані статті корисними для розуміння стану розробленості теми в літературі, важливим є також визначення їх актуальності на час дослідження;

4) розробити робочий проект плану ревію, що дозволить візуально представити взаємозв'язок між основними публікаціями за темою ревію. Це забезпечить можливість позиціонування теми огляду в масиві наукових публікацій;

5) починати написання ревію є сенс з резюме статей, на які є найбільша кількість посилань. Враховуючи обмеження на обсяг розділу, їх можна для цього об'єднати за спільним напрямком;

6) підбір літератури для огляду проводити відповідно до розробленої структури побудови ревію, групуючи її за темами або за важливими поняттями, що розглядаються в дослідженні;

7) при закінченні огляду необхідно не тільки узагальнити отримані результати, а й визначити перспективні напрямки подальших досліджень.

В основі структури будь-якого ревію, поза обраною темою та підходом до представлення результатів огляду, лежить знайомство та робота з літературними та інформаційними джерелами. Для їх дослідження з теми огляду, в першу чергу використовують первинні джерела, бібліотеки та Інтернет-ресурси.

Первинні джерела дослідження містять дані з інтерв'ю, оригінальні документи, польові спостереження, щоденники, журнали експериментів. Додатково також можна проводити власні дослідження, використовуючи для цього, наприклад, спеціальні анкети або добірки даних.

Дослідження бібліотек включає збір інформації з бібліотеки чи бази даних онлайн-бібліотеки: журнали, книги, довідники, звіти тощо – все, що може бути важливим джерелом необхідної інформації.

Надійним джерелом отримання достовірної інформації є спеціальні видання та журнали, де публікуються рецензії. Знайомство з анотаціями книг і статей є швидким способом для того, щоб знайти статтю, яку варто прочитати та включити до огляду. Анотація, яка буде представляти короткий огляд інформації, що міститься в статті, дозволить швидко визначити, чи варто продовжити її вивчати.

Пошук в Інтернеті також може бути досить результативним, але тут треба бути обережним, тому що не всі Інтернет-джерела є надійними. Проводячи Інтернет-дослідження, автору слід звернутися до авторитетних джерел, таких як, наприклад, ...edu. При пошуку в Інтернеті дослідник повинен обов'язково перевірити репутабельність сайту та встановити для цього автора змісту сторінки. Чи є він експертом у своїй галузі? Чи є організація-спонсор сайту достатньо авторитетною?

Таким чином, початком підготовки успішного огляду літератури є знайомство з публікаціями, що включають в себе як теорію, так і розгляд практичних досліджень з теми. Оцінку результативності такого огляду слід проводити з точки зору, як повно буде представлено огляд у контексті ревію та наскільки він буде сприяти розумінню читача з теми досліджень, що розглядаються.

Таким чином, можна виділити такі елементи, що визначають зміст якісного огляду літератури:

- 1) визначення, що вже відомо з теми ревію.
- 2) про що ви повинні сказати критично?
- 3) чи не робив хтось чогось такого ж самого?
- 4) як ваша робота співвідноситься з тим, що вже було зроблено раніше?
- 5) чому ваші дослідження варто робити в світлі того, що вже зроблено?

Контрольний список оцінювання якості підготовленого ревію.

- Чим обґрунтований вибір джерел?
- Як сформульована мета огляду?
- Наскільки параметри огляду є розумними?
- Чому ви розглянули посилання, які приведені в списку літератури?
- Які роки ви виключили?
- Ви підкреслили недавні події?
- Ви зосереджені на первинних джерелах тільки з вибіркоvim використанням вторинних джерел?
- Яке значення має література, що розглядалася для оцінки стану наукової дисципліни?

- Чи є ваші бібліографічні дані в комплекті?
- Критична оцінка літератури.
- Ви організували свій матеріал з питань?
- Чи є логіка в тому, як ви організували матеріал?
- Ви були досить критичні щодо дизайну і методологічних питань?
- Ви вказали, коли результати були суперечливими або непереконливими і обговорили можливі причини?
- Ви вказали релевантність кожного посилання на ваші дослідження?
- Ваше зведення поточної літератури сприяло розумінню проблем читачем?
- Дизайн вашого дослідження відображає методологічні наслідки огляду літератури?

3.4.2. КРИТИЧНЕ РЕВЮ **critical review**

Метою критичного ревію є написання огляду, який дозволить підбити підсумки й оцінити поточний стан проблеми, що досліджується. Предметом критичного огляду можуть бути книги, глави або журнальні статті, наукові звіти тощо [2; 13; 16]. Слід відзначити, що мета критичного огляду зовсім не полягає в тому, щоб зробити та обмежитися негативним розбором предмета ревію. Дійсно, сама підготовка критичного ревію вимагає від автора ставити під сумнів відомі результати представлених досліджень, взагалі будь-яку наукову інформацію або концепцію, що представлені у науковій публікації. В той же час автор повинен сформулювати свою позицію, визначити та обґрунтувати свої критерії оцінки. Для того, щоб робити це добре, необхідно розглянути тему ревію з різних точок зору, включно рівень теоретичного обґрунтування, методологію проведення досліджень, академічний рівень обговорення представлених результатів тощо [4].

До основного методу роботи при підготовці критичного ревію в першу чергу слід віднести оцінку або судження, які на основі певних критеріїв дозволяють визначити сильні або слабкі сторони публікації, що розглядається. Застосування для цього певних критеріїв оцінки є обов'язковим. Але об'єктивна оцінка вимагає розуміння не тільки мети та змісту тексту, а й стану розуміння проблеми з боку наукової спільноти, її відношення до публікації, що оцінюється. Така вимога обумовлена тим, що споживачем, читачем підготовленого критичного ревію буде саме вона.

Зроблені автором на початку огляду судження є основним предметом подальшого аналізу в ревію. Для їх формулювання автору ревію необхідно спочатку структурувати зміст і основні поняття тексту за їх основними компонентами наукової доданої вартості. Це дозволить визначити можливий зв'язок між ними, їх взаємодію та взаємний вплив. Визначені в результаті компоненти і повинні стати основою для формулювання висновків автора критичного ревію щодо предмета огляду.

Написання критичного огляду зазвичай передбачає розгляд конкретної публікації, якій воно присвячено. Але дати їй об'єктивну оцінку буде неможли-

во, якщо вона не буди співзіставлена з іншими роботами з теми. Тому, хай і поверхнево, але обов'язково слід вивчити й інші подібні статті. Такий підхід дозволить дати обґрунтовану критичну та об'єктивну оцінку предмету ревью.

3.4.3. РЕЦЕНЗІЯ НА СТАТТЮ В ЖУРНАЛІ **reviewing of a journal article**

Розповсюдженою формою критичного ревью є рецензія на статтю в журналі. Незважаючи на те, що зазвичай це розглядається як не дуже складне завдання, як, наприклад, завдання з написання есе, його виконання потребує значної за обсягом роботи з інформаційними джерелами. Така умова підготовки журнальної рецензії має свої особливості, які слід урахувати на початку роботи з джерелами, знайомством та обробкою змісту інформаційних матеріалів [4; 16].

Будь-який відгук на статтю в журналі в першу чергу буде написаний для читача, який вже добре обізнаний з теми публікації та зацікавлений не тільки у висвітленні й знайомстві зі змістом статті, а й у критичній оцінці ідей і аргументів, що представлені автором. Тому рецензію на публікацію він може розглядати не просто як критичний огляд, а новий науковий вклад у висвітлення існуючої проблеми.

Розглядаючи рецензію на статтю як форму наукової публікації, її автор повинен почати свій огляд з відповіді на наступні питання.

- Мета: що стало передумовою рішення написати рецензію на цю статтю?
- Рівень теоретичного обґрунтування представленого в статті дослідження: чи існує взагалі його теоретична основа? Якщо немає, то в чому можуть полягати основні теоретичні припущення?
- Чи достатньо чітко визначені основні поняття дослідження?
- Аргументи та гіпотези представленого дослідження: наскільки переконливо вони визначені? Чи існують конкретні гіпотези?
- Методологія: наскільки методи, що використовуються для проведення дослідження, відповідають його меті?
- Докази достовірності отриманих результатів. Наскільки вони адекватні та переконливі?
- Література: які є відгуки або посилання на роботу в спеціальній літературі?
- Внесок: наскільки робота, що рецензується, сприяє розширенню наявних знань предмету дослідження? Їх додана вартість.
- Стиль: наскільки фахово автор використовує академічну мову / стиль / вираз?
- Висновок: коротка загальна оцінка (можливі рекомендації).

Для задоволення перерахованих вимог рекомендується зробити наступні кроки.

Спочатку слід уважно вивчити статтю, на яку треба написати рецензію: її назву, введення, зміст та висновки. Це повинно дати деяке перше уявлення про тематику статті, визначити передумови, за якими автор її написав, та актуальність роботи для наукової спільноти.

Наступним кроком повинна стати загальна оцінка методології дослідження, яка дозволила отримати основні результати автора. Важливим є також оцінка кількісних результатів, що представлені в графічних і цифрових матеріалах.

Результати отриманої оцінки слід співставити з даними, що представлені в першому розділі, в якому визначені основні питання з теми роботи, обговорюються теоретичні або концептуальні рамки, за якими автор писав свою статтю. Після цього можна перейти до розгляду заключного розділу, в якому представлені висновки автора і підсумовано основні результати, що були отримані. Після того, коли остаточно буде сформовано уявлення про науковий здобуток статті, можна перейти до більш ретельного аналізу тексту та наведених в ньому даних. Але для цього необхідно буде визначити критерії оцінки, що стануть основою для подальшого критичного розгляду.

В цьому плані в першу чергу слід вирішити, які аспекти статті стануть предметом основного обговорення: теорія питання, зміст або тематика проведеного дослідження, відбір й інтерпретація результатів, діапазон охоплення проблеми або академічний рівень написання самої статті. Вибір аспекту критичного огляду зазвичай робиться самим автором, який при цьому прагне представити своє розуміння проблеми. Іноді тема огляду може бути визначена замовником огляду, в якості якого може виступати, наприклад, редакція журналу, яка прагне продовжити дискусію з залученням для цього наукової спільноти.

На основі прийнятого рішення щодо предмета критичного огляду необхідно скласти перелік основних положень і ключових цитат, які будуть покладені в основу аналізу. Для аргументації свого вибору іноді є сенс розглянути інші статті або книги, що мають відношення до теми рецензії. Це дозволить надати підтвердуючі докази або запропонувати альтернативні теорію, модель або інтерпретацію даних.

Підсумковим кроком буде розробка плану і написання на його основі рецензії. Такий план повинен містити:

1) первісну ідентифікацію статті (автор, назва статті, назва журналу, рік видання, а також інші деталі, що видаються важливими, наприклад, це спочатку французьке видання тощо). Визначення основних аспектів статті, що будуть обговорюватися, теж є доречним;

2) короткий опис теми дослідження, змісту і основних результатів статті. Іноді також можна підбити підсумок по ключових розділах, але в короткому огляді (1000–1500 слів) – можна обмежитися тільки основними темами. Цей розділ зазвичай не повинен займати більше третини від загального огляду;

3) критичне обговорення 2–3 ключових питань, порушених у статті. Цей розділ є ключовим в огляді. У ньому спочатку потрібно представити власну аргументацію автора, а тільки потім представити свої критичні зауваження і оцінку представлених результатів. Для аргументації зроблених критичних зауважень слід навести цитати або підтвердження з тексту. Іноді у рецензії можна вказати на прогалини в науковій діяльності автора статті; але це не завжди буває корисним. Критика за те, що не відноситься до предмета рецензії, не завжди буває корисною;

- 4) остаточна оцінка внеску, який зробила стаття в розуміння теми (і, можливо, її значення для розвитку знань у цій конкретній галузі або дисципліні, місце в контексті інших праць);
- 5) доречним наприкінці рецензії є висловити подяку за сприяння в її підготовці.

Оцінювання якості підготовленої рецензії:

- Чи визначили Ви науковий зміст статті з самого початку?
- Наскільки аргументація автора дозволяє читачеві розібратися з основними теоретичними положеннями методології дослідження, отриманими результатами? (Близько третини короткого огляду).
- Наскільки 2–3 ключові питання, що були порушені в цій статті, чітко визначені та обговорені? (Близько 50–60 % огляду).
- Що в статті, яка розглядається, стало передумовою критичних зауважень або, навпаки, схваленням?
- І головне – наскільки підготовлена оцінка може бути важливою для потенційного читача?

3.5. КЕЙС case report

3.5.1. ОПИС ТА ПРЕДСТАВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ description and presentation of research outcomes

Невід’ємною частиною будь-якого дослідження є науковий звіт, який готується після його завершення та є способом передачі інформації в науковому середовищі про методологію дослідження, що була використана при його проведенні, отримані унікальні результати або взагалі точку зору дослідника на стан проблеми, що розглядається, та напрямки її вирішення [5].

Для представлення такого звіту у формі наукової публікації зазвичай використовується така форма, як кейс (Case report). Його підготовка має певні особливості, що полягають в одночасному врахуванні формальних вимог до представлення матеріалу (структура, форма подання, послідовність викладення матеріалу тощо) та визначенні самої можливості їх представлення та опису у формі кейсу. Розуміння такої можливості є ключовим при написанні кейсу з повідомленням про результати наукового дослідження [5; 10; 15].

У більшості випадків під поняттям «проведене дослідження» розуміють певний набір наукових питань та надання на них відповідей шляхом збору даних або експерименту відповідно до заздалегідь підготовлено плану. Зазвичай, такий план представляє собою опис формального процесу проведення наукового дослідження, завданням якого є отримання конкретних відповідей на поставлені питання. Для цього сам процес дослідження обов’язково пови-

нен мати системний характер. Це дозволить отримати емпіричну і критичну оцінку гіпотетичних припущень у формі наукових результатів з дослідження розв'язуваної проблеми.

Системний характер дослідження є умовою, виконання якої забезпечить не тільки його об'єктивність, але і дозволить встановити взаємозв'язки між окремими явищами та змінними, що їх характеризують.

Враховуючи залежність від характеру домінуючих даних (кількісних або якісних), мети дослідження (прикладна або теоретична), методу аналізу даних і результатів, який буде застосовуватися (описовий або аналітичний), можна визначити основні форми представлення та опису дослідження у плані написання кейсу [20].

1. Якісне дослідження не передбачає використання методів і заходів, що використовують аналіз та обробку масиву числових даних. Навпаки, для забезпечення здатності проникнення в суть явищ пропонується застосовувати загальний огляд, опис та синтез можливих варіантів розвитку процесу (індуктивний процес). Прикладом проведення якісного дослідження є історичні та етнографічні дослідження, спостереження та тематичні дослідження.

2. Кількісне дослідження містить методи, що використовують дані та передбачають представлення отриманих результатів у числовій або кількісній формі. Процес аналізу таких даних базується на використанні аксонометричних та статистичних процедур, з розрахунком при цьому причинно-порівняльних, кореляційних та експериментальних характеристик.

3. Фундаментальні дослідження в основному орієнтовані на узагальнення наявних або розробку нових теоретичних положень щодо явища або певної проблеми. Основною мотивацією при цьому є розширення знань з проблеми, що вирішується. У багатьох випадках фундаментальні дослідження закладають основу для прикладних досліджень.

Прикладні дослідження призначені для практичного дослідження проблеми з метою визначення та обґрунтування конкретних пропозицій з її вирішення.

4. Предметом описових досліджень є визначення та опис явища, з використанням для цього таких методів як опис, класифікація, обстеження, вимірювання та порівняння окремих варіантів розвитку ситуації. Особливістю при цьому тут є те, що дослідник тільки повідомляє про поточний стан ситуації.

5. Аналітичне дослідження покликано пояснити, «чому і яким чином». Це, зазвичай, передбачає визначення причинно-наслідкових зв'язків між змінними. Аналіз ситуації дозволяє зробити її критичну оцінку.

Методологію проведення тематичного дослідження використовують на перших етапах розгляду проблеми, базуючись на гіпотезах, що підлягають системній перевірці. Для цього проводять аналіз необхідної кількості конкретних прикладів.

Відповідно до викладеного, план кейсу, в якому представляється опис перерахованих видів дослідження, може мати таку структуру [19]:

Визначення та обґрунтування мети дослідження.

Дослідження, проведені в будь-якій галузі, обов'язково мають свої цілі, до яких можна віднести опис, пояснення і прогнозування явищ, та в кінці подання пропозиції щодо подальшого розвитку процесу дослідження проблеми.

Представлення та опис передумов початку дослідження, основні теоретичні положення та аргументація щодо вибраного підходу для практичної реалізації експерименту. Слід довести, що явище, яке описується в кейсі, потребує набуття знань, встановлення фактів і розробку нових методів. Таке розуміння завдання обов'язково передбачає застосування (розробку) теорії та оцінку її ефективності при поясненні отриманих результатів.

Пропозиція щодо подальшого продовження та розвитку нових напрямків процесу дослідження. Така пропозиція зазвичай представляється як гіпотеза, що може бути піддана науковій перевірці або спростуванню. Прийнявши гіпотезу за основу визначення напрямку дослідження, можна перейти до узагальнення або теоретичного опису проблеми. Такий підхід у підсумку дозволить встановити, що за прийнятих умов, ймовірно, відбудеться.

Перевірка та аргументація результатів. Перевірка є способом, за яким результати дослідження можуть бути розглянуті в контексті реальних проблем і ситуацій. Встановлення при цьому зв'язку між змінними та параметрами явища, що досліджується, дозволить отримати повну картину проблеми, що вирішується.

Подальшим розвитком методології тематичних досліджень є *обґрунтування можливості застосування якісних та кількісних методів.* Це дозволяє, завдяки використанню стандартних процедур і критеріїв, їх системному характеру, звести до мінімуму вплив суб'єктивних чинників на сприйняття й інтерпретацію будь-яких природних явищ та забезпечити:

- об'єктивність та неупередженість при інтерпретації отриманих результатів;
- можливість отримати результати, що можуть бути перевірені та повторені іншими дослідниками.

Таким чином, застосування запропонованої методології до проведення тематичного дослідження дозволяє:

1) одночасно здійснювати збір нових даних та використовувати наявні для визначення та обґрунтування його мети; встановити пріоритети у процесі проведення дослідження;

2) спрямувати його на вирішення проблеми. «Проблема» знаходиться в центрі уваги всього процесу дослідження в тому, що структура побудови кейсу покликана дати відповідь на те, як ця проблема може бути вирішена або як можна відповісти на питання дослідження;

3) використовувати емпіричні дані, що характеризують події та можуть бути перевірені. Це відрізняє формальний підхід, який виключає обґрунтування висновку на припущеннях, здогадках та інших суб'єктивних методах;

4) забезпечити системний підхід в процедурах планування, збору даних, аналізу та складання звіту відповідно до чітко обумовленої процедури. Це дозволить гарантувати, що визначення основних термінів, обмежуючих

чинників, окремих процедур, їх опис, посилання, дані й результати в кейсі будуть викладені правильно. Додатково слід визначити можливість контролю та оцінки з боку інших зацікавлених дослідників;

5) забезпечити на засадах узагальнення отриманих результатів визначення загальних принципів, які потім можна буде покласти в основу прогнозування подій у майбутньому. Це вимагає ретельної процедури відбору даних та їх можливої класифікації та точного опису отриманих результатів;

6) покласти в основу опису кейсу прийняту послідовність виконання дослідження, коли кожен наступний крок можливий тільки після виконання попереднього, з використанням при цьому обґрунтованих процедур, інструментів і висновків. При цьому основну увагу слід приділити оцінці результатів, а не доведенню гіпотези.

Існують певні особливості опису тематичного дослідження, які слід урахувати при його описі у формі кейсу.

У першу чергу це врахування, що теоретичне знання є ціннішим, ніж конкретні результати. Опис загальних положень, можливість отримати теоретичні (контекстнонезалежні) знання завжди є більш цінною, ніж конкретні, практичні (контекстнозалежні) знання;

Важливим є також розуміння того, що не можна проводити узагальнення проблеми, розглядаючи тільки один, індивідуальний, випадок. Дослідження серії випадків є обов'язковою умовою для генерації або перевірки наявних гіпотез та побудови на їх базі загальної теорії. Таким чином, методологія тематичного дослідження є найбільш корисною для генерації гіпотез, що є важливим на першому етапі процесу досліджень. У той же час, для перевірки гіпотез і побудови теорії можуть бути використані інші методи, що будуть розглянуті окремо.

Дослідження також повинно бути орієнтовано на розгляд сучасного стану проблеми і не передбачати генерацію ідей та гіпотез на основі даних, що не пов'язані з явищем. Такий ухил у бік перевірки буде свідчити про тенденцію упередженої точки зору дослідника.

Слід відзначити, що результати, які були отримані в результаті експерименту, не завжди підлягають узагальненню. Іноді є просто неможливим зробити таке узагальнення і запропонувати гіпотезу дослідження на основі наявних прикладів.

Особливістю підготовки кейсу у сфері публічного управління та адміністрування є використання значної кількості прикладів. Їх узагальнення та аналіз дозволяють пояснити, як влада, суспільство і раціональність впливають один на одного і в підсумку створюють середовище, в якому живуть люди. За таких умов запропонований підхід повністю відповідає наведеному вище визначенню поняття «тематичне дослідження».

Другою особливістю підготовки кейсу у сфері публічного управління та адміністрування є покладання в його основу такого наукового методу, як процес створення контекстно залежних знань, коли результати дослідження показують, що необхідно зробити досліднику, щоб сприяти розвитку суспільства відповідно до рекомендацій. При цьому його знання і

досвід перебувають в центрі тематичного дослідження в якості певної методології.

На початку опису в кейсі в процесі тематичного дослідження науковець може розглядати кілька пропозицій. Але кожна з них повинна мати чітку спрямованість і мету. Такий підхід дозволить почати робити збір даних та їх обговорення. Кожна з пропозицій буде служити основою для визначення методу збору даних, пріоритетного напрямку і сфери охоплення дослідження. Разом ці положення утворюють основу для визначення концептуальної структури дослідження [26].

З урахуванням вимог щодо використання кількісних методів до проведення експериментальних досліджень, пропозиції можуть бути прирівняні до гіпотез за умов, коли вони включають обґрунтоване припущення про можливість використання результатів експерименту для їх аналізу та узагальнення.

Таким чином, наявність декількох пропозицій і визначення предмета дослідження є необхідними (обов'язковими) елементами структури кейсу, що створюють та дозволяють розробити його концептуальну основу. Така концептуальна основа кейсу покликана забезпечити визначення:

- що буде включено в предмет дослідження;
- окремих положень на основі логіки, теорії та / або досвіду дослідника.

Як результат, концептуальна основа є своєрідною крапкою відліку для практичного початку процесу самого дослідження та стає підґрунтям на етапі інтерпретації даних. Структура концептуальної основи кейсу розвивається впродовж процесу всього дослідження і може бути завершена тільки по закінченню аналізу даних та переходу до їх опису. Але слід урахувати, що іноді сильна прив'язка до прийнятої концептуальної основи може обмежити індуктивний підхід при вивченні феномена.

Відмінною рисою представлення результатів тематичних досліджень у форматі кейсу є використання різноманітних джерел даних, що дозволяє підвищити аргументацію пропозицій та якість аналізу результатів.

Потенційні джерела даних у сфері адміністрування та соціальних наук можуть включати в себе, але не обмежуються ними: різноманітні документації, архівні документи, інтерв'ю, фізичні артефакти, якісні та кількісні результати безпосередніх спостережень. У підсумку дані з різних джерел повинні сходитися в процесі аналізу, а не оброблятися в індивідуальному порядку. Кожне джерело даних є однією частиною «дерева», в якому кожна така частина сприяє розумінню всього явища в цілому.

Хоча можливість збирати дані з різних джерел є надзазвичай привабливою, її застосування вимагає попереднього впорядкування самого процесу дослідження та підходу до проведення аналізу. Тому вибір методу проведення аналізу визначається та залежить від типу кейса. У будь-якому якісному дослідженні збір і аналіз даних може відбуватися одночасно.

Зазвичай використовують п'ять методів аналізу [26]:

- зіставлення зі зразком, пов'язуючи дані для різних пропозицій;
- пояснення побудови;
- аналіз на основі розгляду окремих числових рядів;

- використання логічних моделей;
- синтез крос-кейса.

Таблиця 3.1.

Методи збору даних

Вид збору даних	Мета та особливості застосування
Випадковий вибір	Використовується для виключення систематичних помилок при формуванні бази даних. Можливості узагальнення залежать від обсягу даних у вибірці. Зазвичай застосовується для накопичення репрезентативної вибірки, обсяг якої дозволить обґрунтовано провести узагальнення масиву даних. Також орієнтована на накопичення даних, що представляють попередньо визначені групи їх джерел.
Вибір інформаційно-орієнтований	<p>Використовується для отримання максимальної корисності інформації за умов використання малих обсягів даних, розглядаючи навіть поодинокі випадки. Для отримання даних необхідні випадки добираються відповідно до очікувань їх інформаційного змісту. Зазвичай розглядаються такі варіанти формування груп джерел даних.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екстремальні / девіантні випадки. Для отримання інформації про незвичайні випадки, які можуть бути особливо проблематичними або особливо значущими в контексті мети дослідження. 2. Окремі варіації даних, що характеризують значення для різних обставин, за якими протікає процес; випадки, дані для яких відрізняються за розмірністю: розмір, форма організації, місцезнаходження, бюджет тощо. 3. Критичні випадки. Для отримання інформації, яка дозволяє зробити логічні висновки типу «якщо це (не) діє для цього випадку, то це стосується всіх (немає) випадків». 4. Парадигмальні випадки, які стануть основою для визначення домену, що буде їх характеризувати.

Але у будь-якому разі на закінчення аналізу слід порівняти отримані результати з їх прогнозом. Така практика дозволить забезпечити цілеспрямованість проведеного аналізу та виключити ймовірність розгляду даних, що не відповідають меті дослідження. Але іноді розгляд конкуруючих пропозицій дозволить дати альтернативне пояснення феномена дослідження. Тому ніколи не слід обмежувати можливі конкуруючі пропозиції, їх розгляд, приймання або відхилення, що значно підвищить аргументацію висновків.

На етапі аналізу, при представленні дослідження у форматі кейса, іноді кожне джерело даних розглядають незалежно одне від одного, що дозволяє отримати результати, які очікуються. Але такий підхід не буде відповідати методології дослідження, яка потребує розгляду узагальненого випадку, а не різних варіантів. Тільки за умови комплексного розгляду всіх складових проблеми можна наблизити тематичне дослідження до реальних життєвих ситуацій (Rahij Anwar (2004)).

3.5.2. СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ ВИДИ structure and main types

Як було відзначено вище, науковий звіт типу «Case report» є способом інформування наукової спільноти про проведене дослідження, його методологію, отримані унікальні результати або передумови, що визначали початок та проведення дослідження тощо [19; 20]. При цьому слід пам'ятати, що ймовірність публікації звіту про проведenu науково-дослідну роботу в галузевому журналі визначається перш за все тим, наскільки добре аргументи дослідження будуть представлені з наукової точки зору, тобто, як у звіті підтримуються або обговорюються отримані результати. У той же час, сам кейс, незважаючи на те, що він є науковою працею, повинен бути за змістом таким, щоб його можна було читати як цікаву історію, важливу для читача. Для цього Case report одночасно повинен відповідати вимогам до представлення як наукового звіту, так і наукової публікації.

Для підготовки до написання Case report у першу чергу необхідно узагальнити інформацію, що відноситься до предмета дослідження: передумови його проведення, основні теоретичні положення, методологію, важливі або позитивні й негативні результати з деталями досліджень тощо. Не слід омислити навіть незначні деталі, розгляд яких може створити необхідний фон [19].

Однією з поширених форм викладу інформації в кейсі є її розподіл на окремі пункти, які співвідносяться з певними етапами дослідження. Кожен з таких етапів слід представити через його історію, отримані результати та їх аналіз, обговорення і висновки. Для цього викладання матеріалу в кейсі слід починати з опису загальної історії питання та явищ, що супроводжували предмет дослідження.

Основою для початку такого опису можуть бути дані з огляду літератури.

Найважливішою складовою Case report є визначення змісту наукового повідомлення, яке автор намагається донести до читача. Приведена аргументація повинна надати докази унікальних умов експерименту та дати наукові пояснення до них. Тільки за таких умов можна буде описати, що обумовило поточний стан проблеми та чому була обрана особлива процедура її розв'язання. Наступним кроком повинна бути оцінка того, як зібраний масив даних впливає на результат дослідження та як це було ураховано при виборі методології дослідження.

Опис самої методології, представлення результатів та їх обговорення завершають презентацію проведеного наукового дослідження в кейсі. Обов'язковим (принаймні бажаним) елементом такої презентації є супровідні матеріали, разом з документами, у тому числі з фотографіями, авторськими правами тощо відповідно до вимог журналу. Все це має бути включене до звіту перед його відправкою в журнал.

Визначення типу Case report

Після визначення загального підходу до представлення в кейсі результатів проведеного дослідження необхідно сформулювати його загальну мету та встановити межі її розгляду.

Для цього необхідно визначити, що буде у підсумку представлено: опис окремого випадку, дослідження випадку або порівняльний опис можливих варіантів реалізації випадків [5; 9; 10; 20]:

Приклади представлення тематичних досліджень з використанням відповідного типу кейса наведені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2.

Приклади типів кейса для представлення тематичних досліджень

Тип Case report	Визначення
Пояснювальний	Представлення результатів проведеного тематичного дослідження буде використовуватися за умов, коли треба відповісти на питання, які ілюструють прогнозовані та передбачувані причинно-наслідкові зв'язки між окремими та реальними заходами, які занадто складні для обстеження в комплексі або їх узагальнення в рамках експериментальної стратегії. При цьому можливі пояснення будуть пов'язані з розглядом окремих етапів процесу дослідження та явищ.
Дослідницький	Представлення результатів дослідження використовується при вивченні ситуацій, за якими неможливо отримати їх однозначну оцінку або сформулювати чіткий та зрозумілий результат.
Описовий	Цей тип кейса для представлення тематичного дослідження використовується для опису явища в контексті реальних подій, що супроводжували його, та умов, за якими воно відбулося.
Багаторазові тематичні дослідження	Проведення багаторазових досліджень одного явища дозволяє вивчити всі його особливості та можливі прояви разом з результатами. Узагальнення отриманих даних дозволить не тільки дати обґрунтований прогноз розвитку, але і теоретично обґрунтувати отримані дані.
Характерні дані	Використовується, коли потрібно представити повний опис явища, необхідного для його розуміння. Результатом, що очікується при застосуванні такої методології, є прагнення побудови абстрактних висновків та їх розповсюдження на інші випадки.
Інструментальний	Використовується, коли треба отримати щось інше, ніж розуміння конкретної ситуації або явища. Прикладом такого кейса є завдання отримати уявлення про виникнення проблеми або необхідність уточнення теорії. Методологія такого підходу полягає в тому, щоб задовольнити вторинний інтерес, який відіграє допоміжну роль, полегшуючи розуміння чогось іншого, ніж саме явище. Сам процес дослідження при цьому може не обов'язково розглядатися як типовий для інших випадків.
Колективний	Використовується, коли необхідно одночасно, в одному описі, розглянути декілька досліджень.

Після вибору конкретного типу кейса для опису та представлення проведеного дослідження необхідно визначитися, чи будуть достатніми результати тільки одного дослідження, або для більш глибокого розуміння явища необхідно проведення декількох таких досліджень. Для цього в першу чергу слід взяти до уваги їх контекст, який може бути різним для кожного з підходів.

Дослідження, що передбачає розгляд різних контекстів, включає спочатку проведення аналізу для кожного окремого контексту, а потім узагальнення отриманих результатів. Зрозуміло, що розгляд проблеми тільки на одному прикладі дозволить зрозуміти тільки один унікальний / екстремальний / критичний випадок. Але коли аналізу підлягає тільки одне середовище, то така методологія потребує одного цілісного дослідження. Слід розглянути, наскільки очікуваною є дана форма явища, та ймовірність виникнення унікальної або надзвичайної ситуації.

У випадку, коли в процесі аналізу планується розгляд різних середовищ, необхідно проведення кількох досліджень та експериментів для кожного з них. Для цього необхідно розглянути кілька різних випадків, щоб зрозуміти їх подібності та відмінності. Отримані результати дозволять з'ясувати рівень кореляції між ними.

У залежності від контексту вивчення предмету дослідження, на практиці можуть використовуватися три альтернативних підходи для опису тематичних досліджень, що представляються.

1. Якщо розглядається одна унікальна ситуація, достатньо проведення внутрішнього дослідження для одного випадку. Такий підхід є достатнім, коли існує характерний інтерес до предмету і можуть бути використані результати, що мають обмежене узагальнення.

2. Для отримання повного уявлення і розуміння тієї чи іншої ситуації або явища пропонується застосовувати інструментальне дослідження.

3. Коли розглядаються декілька випадків, необхідно застосовувати колективне тематичне дослідження.

Крім урахування особливостей застосування розглянутих типів кейсів та умов визначення межі проведення дослідження, важливим також є врахування декількох додаткових факторів, що покликані забезпечити ретельне вивчення явища:

- аналіз пропозицій щодо вибору методології дослідження (наскільки вони можуть або не можуть бути використані);
- визначення концептуальної основи процесу дослідження;
- визначення дослідницьких питань (як правило, «як» і / або «чому»);
- визначення логічного зв'язку між гіпотезами та окремими висновками;
- встановлення критеріїв для інтерпретації результатів.

3.5.3. ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ stages of development

Підготовка звіту з проведеного наукового дослідження у формі Case report є достатньо складним завданням для його виконавців [10; 20]. Необхідно не просто представити висновки в стислій та логічній формі, але представити складне явище та проблему у форматі, який буде легко зрозуміти читачеві.

Для представлення звіту у формі кейса зазвичай можуть бути використані два альтернативних підходи до його підготовки, що включають наступні етапи.

Підхід 1

Виявлення рідкісного випадку.
Пошук літератури.
Збір інформації, що відноситься до справи.
Підбиття підсумків.
Перегляд і редагування

Підхід 2

Вступ.
Опис реальної історії, що покладена в основу кейса.
Огляд літературних джерел з питання кейса.
Аргументи з проведення дослідження.
Обговорення.
Рекомендації та узагальнення.
Посилання.

Поза обраним форматом представлення звіту, Case report необхідно написати таким чином, щоб читач не тільки відчував себе активним учасником процесу дослідження, а й мав можливість визначити, наскільки отримані результати дослідження можуть бути застосовані до його власної, подібної ситуації. Для цього написання кейса слід починати з розгляду контексту, за яким виникає явище. Далі, для подальшого опису самого явища, можуть бути використані такі підходи:

- детальний, у хронологічному порядку, опис процесу дослідження;
- з акцентом на представленні та обговоренні отриманих результатів, визначивши при цьому їх додану наукову вартість.

Але у будь-якому разі обраний підхід повинен фокусувати зміст звіту на предметі дослідження та бути сполучною ланкою між гіпотезою та отриманими результатами із забезпеченням при цьому розгляду явища з різних точок зору. Саму оцінку достовірності якісних даних можна отримати, порівнявши їх з тими, що наведені в опублікованій літературі.

Потенціал такого підходу визначається можливістю розглядати складні ситуації на засадах їх декомпозиції на набір простих. Це дозволяє досліднику відповісти на питання «як» і «чому», беручи до уваги залежність форми реалізації явища від контексту, в якому воно знаходиться.

Узагальнюючи викладене, можна визначити основні ключові вимоги до звіту та складових структури кейса, урахування яких необхідно для забезпечення його якості та достовірності:

- питання та актуальність дослідження ясно визначені та обґрунтовані, пропозиції (якщо це доречно, то з урахуванням спрямування тематичних досліджень) надаються;
- обраний варіант дизайну кейса відповідає специфіці дослідження;
- метод вибірки даних відповідає напрямку та меті тематичного дослідження;
- процес збору даних є системною процедурою;
- для аналізу даних застосована відповідна теорія.

Питання для обговорення та самостійного вивчення

1. Структура наукової статті.
2. Підготувати академічне та дискусійне есе з тематики вашого дисертаційного дослідження.
3. Підготувати огляд наукової літератури з тематики вашого дисертаційного дослідження.

Список використаних джерел

1. Яхонтова Т. В. Основи англомовного наукового письма: навч. посіб. для студ., асп. і науковців. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 220 с.
2. Anne Whitaker (2009). ACADEMIC WRITING GUIDE . City University of Seattle, Bratislava, Slovakia. Birth Control Pills. 29 p.
3. Amanda Fava-Verde, Antohony Manning (2007). TASK & Essay Writing. University Reading, Univereity Foundation Study. Garnet Publishing Ltd. 45 p.
4. Ammon J. Salter and Ben Martin (2001). The economic benefits of publicly funded basic research: a critical review. Research Policy. vol. 30 issue 3. 509-532. URL:[http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0048-7333\(00\)00091-3](http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0048-7333(00)00091-3).
5. Bent Flyvbjerg, Five Misunderstandings (2006). About Case-Study Research. Qualitative Inquiry. Vol. 12/ no. 2, April. 219-245. URL: <http://qix.sagepub.com/content/12/2/219.abstract>.
6. Chitra VARAPRASAD (2009). Developing an Academic Essay. National University of Singapore.
7. Committee on Publication Ethics: (COPE): Promoting integrity in research publication. URL: publicationethics.org/.
8. DAVID SHARP (2001). FORMAL STRUCTURE OF SCIENTIFIC JOURNALS AND TYPES OF SCIENTIFIC PAPERS. Treballs de la SCB. Vol. 51. 109-117. 5 p.
9. Davis, M. (1997). Scientific Papers and Presentations, Academic Press, San Diego, CA.
10. Donna M. Zucker (2009). How to Do Case Study Research. University of Massachusetts – Amherst, School of Nursing Faculty Publication Series College of Nursing. 17 p.
11. Josh Pasek (2012). Writing the Empirical Social Science Research Paper: A Guide for the Perplexed. Running Head: EMPIRICAL SOCIAL SCIENCE PAPER, University of Michigan. January 24. 13 p.
12. Julie Robitaille, Robert Connelly (2007). Writer's Resources From Paragraph to Essay SECOND EDITION. Thomson Wadsworth, a part of The Thomson Corporation., 601 p.
13. Justus J. Randolph (2009). A Guide to Writing the Dissertation Literature Review. ractical Assessment, Research & Evaluation. Vol 14. No 13. 13 p.
14. Essay Writing (2009). Queen Margaret University? For appointments contact: els@qmu.ac.uk or elsinternational@qmu.ac.uk, web: www.qmu.ac.uk/ELS, 18 p.
15. lena Neale, Shyam Thapa, Carolyn Boyce (2006). PREPARING A CASE STUDY: A Guide for Designing and Conducting a Case Study for Evaluation Input. PATHFINDER INTERNATIONAL: WRITING A CASE STUDY. May 2006, 16 p.

16. Kimberly A. Nicholas (2011). A Quick Guide to Writing a Solid Peer Review. *Eos*, Vol. 92. No. 28. 12 July. 3 p.
17. Moving from Paragraph to Essa. (2013). CHAPTER 5. The McGraw-Hill Companies, Inc. All rights reserved. 126–149.
18. Michael Derntl (2014). Basics of research paper writing and publishing. *Int. J. Technology Enhanced Learning*. Vol. 6. No. 2. 105-123.
19. Palena Neale, Shyam Thapa, Carolyn Boyce (2006). PREPARING A CASE STUDY: A Guide for Designing and Conducting a Case Study for Evaluation Input. *PATHFINDER INTERNATIONAL: WRITING A CASE STUDY*. May. 16 p.
20. Pamela Baxter and Susan Jack (2008). Qualitative Case Study Methodology: Study Design and Implementation for Novice Researchers. *The Qualitative Report*. Volume 13. Number 4. December. 544-559. URL: <http://www.nova.edu/ssss/QR/QR13-4/baxter.pdf>, 17 p.
21. Pekka Belt, DrMatti Mottonen & Janne Harkonen (2010). PRACTICAL TIPS FOR DOCTORAL STUDENTS. University of Oulu, Teaching development unit. 32 p.
22. Rahij Anwar, How to write a case report (2004). *STUDENT BMJ VOLUME 12. FEBRUARY*. 60–61.
23. Scott L. Minkoff (2012). A Guide to Developing and Writing Research Papers in Political Science. Updated: June 3. 21 p.
24. Stephen Bailey (2006). *Academic Writing. A Handbook for International Students*. MPG Books Ltd, Bodmin, This edition published in the Taylor & Francis e-Library. 272 p.
25. *Writing Academic Reviews* (2010). The Trent University Academic Skills Centre revised and reprinted. 40 p.
26. Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage Publications, Inc.

ПАРАФРАЗ: ОБМІН ДОСВІДОМ a paraphrase: the exchange of experience

Математизація

Відомо, що більшість наукових істин (якщо розібратися в них) є відносно простими. Тому будь-який поважний вчений прагне до того, щоб представити свої думки таким чином, щоб колеги мали визнати його ерудицію.

Існують добре відомі способи, як писати статті такою мовою, що буде тільки приблизно нагадувати англійську. Для цього в першу чергу слід використовувати тонке мистецтво використання математичних символів, там де це тільки можливо. Недоліком цього мистецтва є тільки одне: раптом знайдеться спритний читач, який буде спроможний знайти приховану простоту. На щастя, є багато способів, щоб придушити в зародку такого роду спроби.

Друкарські трюки.

Найстаріший спосіб: включати у формули не ті символи, що потрібно за змістом. Іноді це може робити чудеса. І хоч цей трюк є свідомим шахрайством, але він дуже рідко карається, тому що завжди можна буде покласти провину на редактора.

Стратегія таємних символів.

Набравши всі букви латинського, грецького та готичного алфавітів, можна змусити читача, який зацікавлений в тому, щоб розібратися зі змістом публікації, прочитати її у зворотному порядку, щоб визначити значення символів. Найбільше враження роблять книги, які можна читати з кінця до початку не гірше, ніж від початку до кінця.

«Тому що ...»

Але найбільший успіх досягається за таким прийомом: у готовому рукописі виключається сторінка з розрахунками і замість цього ставиться слово «тому». Гарантія, що читач буде довго дивуватися, звідки взялося це «тому». Ще краще – написати «явно» замість «таким чином», тому що немає читача, який б смів попросити яке-небудь очевидне пояснення.

Надруковано в «The American Scientist», 46, №3 (1958).

Г. Маккинстри – професор кафедри геології Гарвардського університету

4. ПРОПОЗИЦІЯ ПРО ПРОВЕДЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ **research Proposal for Research Degrees**

*Набагато важче побачити проблему,
ніж знайти її рішення.
Для першого потрібна уява,
а для другого тільки вміння.
Джон Бернал*

4.1. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ПРОПОЗИЦІЇ ПРО ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ PHD **proposal topic, research questions/main topic, current literature review**

Пропозиція щодо написання дисертації з докторського дослідження повинна бути обмеженою за обсягом, змістовна і мати цілеспрямований характер. Мета її підготовки полягає не тільки у визначенні та обґрунтуванні плану проведення самого дисертаційного дослідження, але і у плануванні самої роботи з написання та захисту дисертації [1; 2].

В той же час, саму пропозицію (Research Proposal) слід також розглядати як угоду між аспірантом і університетом. Узгоджена пропозиція з докторського дослідження, після її затвердження, має виключити можливість конфлікту за змістом і планом проведення дослідження. Тому сама пропозиція повинна бути написана та представлена за відомими вимогами до змісту дисертаційної роботи.

Основні розділи пропозиції з проведення докторського дослідження розглянуті нижче [4; 5].

4.2. ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ МЕТИ ТА ЗАВДАНЬ ДОКТОРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ (PHD) **research Aim and Objectives or Research Question(s)**

Пропозиція щодо підготовки докторської дисертації представляє собою роботу обсягом 30–40 сторінок тексту, яку кожен майбутній аспірант повинен подати для розгляду групі експертів зі своєї докторської програми (PhD) [9]. Докторські пропозиції розглядаються комісією, до якої входять професійні експерти з відповідних докторських програм. Перед початком другого року навчання аспірант повинен захистити свій докторський проект у відповідній комісії. Успішний захист є передумовою для продовження досліджень у докторській школі.

Пропозиція з проведення докторського дослідження включає розгорнутий опис наступних питань [7; 8; 11–14]:

- a) визначення мети та опис пропонованої теми дисертаційного дослідження;
- b) короткий виклад дослідницького завдання / проблеми (питання дослідження);

- c) аргументація з актуальності теми дослідження;
- d) критичний огляд наукових публікацій, які відносяться до теми дослідження, та мотивований виклад потенційної наукової новизни результатів, що будуть отримані;
- e) опис методології та методів дослідження, обґрунтування їх вибору;
- f) детальний план подальших досліджень, включно терміни проведення окремих етапів дослідження;
- g) опис потенційних ризиків, обмеження, реалізм і обґрунтування пропонуваного плану.

За таким підходом, пропозиція повинна містити розділи, перелічені нижче.

a. Вступ (Introduction) – історія та мотивація дослідження, знання, наукова корисність або економічна доцільність.

b. Пропозиція з PhD дослідження (Research Proposal) – тема, питання щодо якої будуть досліджуватися / main topic, огляд літератури за темою дослідження.

c. Ціль (Objectives) – мета, очікувані результати та внесок до розвитку сфери дослідження.

d. Методологія (Methodology) – які методи дослідження будуть використані, включно міждисциплінарні аспекти тощо.

e. Попередні результати дослідження (Previous research).

f. Посилання на використані джерела (References).

Враховуючи важливість підготовки пропозиції з проведення докторського дослідження для визначення можливості навчання в школі аспірантів, є сенс більш детально розглянути перераховані розділи [39].

a. Вступ (Introduction)

Розділ «Вступ» (Introduction: background and research aim, required knowledge, scientific or/and economic use) покликаний представити вступ, історію та мотивацію проведення дослідження, знання, наукову корисність або економічну доцільність дослідження.

Завдання з дослідження для докторської дисертації повинні бути оригінальним внеском до науки. Тому характер цього внеску слід ясно представити у вступній частині пропозиції. Вступ до сфери дослідження і коротке обговорення актуальності дослідження у формі чіткого викладу проблеми, мети дослідження і його значущості є обов'язковою умовою до цього розділу.

Метою вступу також є забезпечення основи для подальшого розгляду. Це повинно бути аргументовано таким чином, щоб переконати читача у важливості поданої проблеми. У загальному розумінні вступ може містити й історичні передумови для визначення завдання дослідження, обговорення відсутніх фрагментів даних, які можуть стосуватися проблеми дослідження, і, можливо, розвиток самого дослідницького питання з посиланнями на конкретні джерела в літературі.

Вступ покликаний дати загальний огляд дослідження, що пропонується до виконання. Для цього, в першу чергу у вступі, слід дати опис передумов

виникнення теми дослідження, зосередивши при цьому увагу на основних питаннях його предметної сфери та уточненні того, чому ці питання заслуговують на увагу. При цьому коротке представлення пропозиції з теми дослідження може набувати форму гіпотези, наукового питання, заяви про напрямки або цілі.

У будь-якому разі, заява про наміри щодо проведення дослідження повинна не тільки представити його суть, але і розмежувати його з альтернативними варіантами. Для цього слід визначити мету, відповідно до якої результати, що очікуються, будуть кроком вперед у предметній сфері знань.

Постановка завдання, що буде покладено в основу запропонованого дослідження, як правило, є вступом до наступних розділів пропозиції. Тобто, вступ логічно завершується постановкою завдання, що забезпечує початок логічного опису, на якому будуються інші пропозиції.

Для прикладних досліджень постановка завдання зазвичай починається із заяви про необхідність, яка може базуватися на суспільно-політичному аналізі та/або на даних із зазначенням їх деяких недоліків. Розвитком визначення проблеми є гіпотеза, що повинна бути сформульована дослідником у перевіреній формі, уникаючи значення термінів, які не є емпірично вимірні, включно незалежні й залежні змінні.

У будь-якому разі, вступ до дисертаційної пропозиції обов'язково повинен обумовити інтерес читача, бути зрозумілим та відповідати загальному науковому стилю.

Обсяг розділу «Вступ» 2–4 сторінки.

в. Пропозиція з PhD дослідження (Research Proposal).

Розділ «Пропозиція з PhD дослідження», (Research PhD proposal: topic, research questions/main topic, current literature review) включає розгляд таких питань дослідження, як його тема, перелік питань, що будуть досліджуватися, огляд літератури з теми дослідження, історія інших наукових досліджень в цій галузі [16].

Відповідно, пропозиція аспіранта з дослідження повинна включати наступні питання: тема, ґрунтовний виклад проблеми, яка буде досліджена, в тому числі науково-дослідні питання, які розглядатимуть гіпотезу дослідження, сама проблема дослідження повинна бути пов'язана з оцінкою рівня знань у цій сфері.

Викладання пропозиції може бути зроблено відповідно до

такого плану:

- детальний виклад проблеми;
- наукова гіпотеза;
- рівень дослідження проблеми (аргументація).

В основу написання розділу слід обов'язково покласти результати огляду літератури з теми дослідження.

Короткий і критичний огляд відповідної теоретичної й емпіричної літератури в дисертаційному дослідженні є ключовим моментом. Хоча іноді аспіранти роблять занадто широкі огляди літератури для своїх пропозицій, навіть створюють окремі літературно-оглядові розділи майбутньої дисертації. Такий огляд в цілому не завжди бажаний. Огляд літератури в докторському

дослідження взагалі повинен стосуватись тільки предмета пропонованого дослідження. Для цього огляд літератури повинен бути коротким і змістовним, характеризувати загальні рамки дослідження, наявні теоретичні перспективи, теорію питання, наявний внесок у предмет дослідження, обґрунтування актуальності його проведення.

На початку огляду літературних джерел з теми дослідження обов'язково слід віддати належне авторам, які заклали його предметну основу. Сучасний стан питання завжди є більш широкою частиною дослідницької пропозиції. Тому огляд повинен містити посилання на всі книги, розділи з книг, статей та інших текстів, що відносяться до знання з предметної сфери.

Огляд представлених у відкритих наукових публікаціях теоретичних та емпіричних досліджень із заявленої теми, звітів або статей, опублікованих у фахових періодичних виданнях, дозволить визначити поле та напрямки дослідження, що планується.

Важливо, щоб такий огляд не був загальним списком відомих теорій та публікацій з теми дослідження. Слід показати обізнаність дослідника про найбільш важливі та критичні теорії, моделі, емпіричні дослідження та методології. Порівняння теорій та емпіричних результатів слід виконати із зазначенням наявних розбіжностей, прогалин та міркувань, що збігаються.

Така ідентифікація недоліків у підсумку дає можливість запропонувати аргументи для вибору теми свого дослідження. Крім того, саме по собі виявлення недоліків і прогалин у базі знань із заявленої теми також є внеском у знання, внеском, який дослідник прагне розвивати.

Опосередковано, літературне ревію також дозволить показати, що є перспектива створити інноваційний продукт, який буде синтезом відомих знань та в перспективі представлятиме новий напрямок, який пропонується для дослідження.

Для цього огляд літератури обов'язково повинен включати оцінку емпіричних даних, які будуть сприяти зміцненню знань, необхідних для досягнення мети дослідження або перевірки гіпотез, розроблених на підставі огляду літератури. Такий підхід дозволить у наступних розділах описати, як буде виконане дослідження, посилаючись при цьому на концепції, що будуть використані, та методи проведення дослідження.

с. Ціль (Objectives).

Розділ «Ціль» (Objectives: aim, expected results and contribution to the development of study area) представляє визначення мети дослідження, перелік очікуваних результатів та попередню оцінку внеску в розвиток галузі дослідження. Обсяг розділу: 2–5 сторінок.

Починається розділ з формування гіпотези про існування наукової проблеми. Гіпотеза – просте, але таке, що піддається перевірці, твердження, котре говорить про те, що один фактор викликає інший фактор, який вимагає певних дій дослідника. При визначенні гіпотези бажано конвертувати виявлені недоліки й прогалини у попередніх дослідженнях з теми у пріоритетні напрямки свого дослідження.

Саме визначенням мети дослідження по суті є не тільки пропозиція з теми для дисертації, але й обґрунтування її важливості для предметного поля. Для цього до змісту пропозиції слід включити:

- логічний перелік кроків, необхідних для проведення дослідження;
- аналіз найбільш важливих останніх досліджень, як контекст для обґрунтування теми пропонованого дослідження;
- визначення цілі та/або гіпотези і питання дослідження;
- представлення попереднього плану основних процедур з теми дослідження;
- презентація переліку очікуваних результатів.

Оцінка внеску до розвитку сфери дослідження передбачає аналіз теоретичних і практичних аспектів сфери дослідження, формування та реалізації пріоритетних напрямків його проведення.

d. Методологія (Methodology).

Розділ «Методологія» (Methodology: methods and strategies, interdisciplinary aspects, etc.) повинен бути присвячений детальному розгляду того, які методи дослідження будуть використовуватися, включно міждисциплінарні аспекти тощо. Обсяг розділу: 7–10 сторінок.

В цьому розділі спочатку слід розглянути підходи до формулювання гіпотези дослідження, яка для подальшого розгляду повинна бути представлена у формі питань. Перелік таких питань є особливо доречним в дослідженнях, не спрямованих на пізнання потенціалу, таких як, наприклад, проекти з розвитку або описові дослідження, коли теоретична база для підготовки висновків недостатня.

Іноді мета дослідження передбачає проведення тестування однієї або декількох гіпотез або пошук відповідей на одне або кілька питань. У таких випадках цілі не повинні бути вказані раніше, ніж дано визначення гіпотези або питання.

Наступним кроком після вибору та обґрунтування напрямку проведення дослідження є формулювання його цілей та відповідних завдань. Існує багато рекомендацій, яким чином це слід зробити. До них можна додати перераховані нижче пропозиції:

- 1) показати, що має бути зроблено, так, щоб була досягнута мета;
- 2) визначити сферу застосування результатів дослідження;
- 3) показати, яким чином будуть відображені сподівання і очікування з теми дослідження.

Після того, як загальні цілі встановлені, наступним кроком може бути визначення мети дослідження.

Взагалі, пропозиція щодо проведення докторського дослідження повинна мати не більше одного або двох визначень мети та містити ряд завдань відповідно до кожної мети.

Уточнення цього зауваження можливо шляхом відповідей на наступні питання.

1. Чи є кроки, які ви збираєтесь робити, такими, що будуть відповідати вашому дослідженню, його меті або завданням.

2. Наскільки конкретним є перелік завдань, необхідних для досягнення цілей дослідження.

3. Наскільки ясно та переконливо дано опис результатів, що очікуються, та можливість їх представлення (наприклад, в моделі процесу).

4. Поняття, що були використані, є зрозумілими та точно описаними. В той же час, цілі й завдання дослідження не повинні:

- визначатися дуже розпливчасто, занадто амбітно або мати занадто широку сферу. Цілі часто бувають надмірно оптимістичними, що унеможлиблює виконання дослідження;
- обмежити можливість повторення дослідження за іншими умовами;
- бути настільки унікальним, що не підлягають перевірці.

Важливою умовою також є забезпечення логічного зв'язку між окремими кроками дослідження та отриманими результатами, як, наприклад, оцінка:

1. Чи має X позитивний або негативний вплив на Y ?
2. Чи X варіюється в залежності від рівня в Y ?
3. Чи може X призводити до Y або Z ?

Для всіх пропозицій з проведення докторського дослідження обов'язковим також є розгляд процедури його проведення [10; 16]. Опис процедури є частиною пропозиції, яка покликана дати пояснення конкретних кроків, яких необхідно дотримуватися для досягнення цілей, перевірки гіпотез і / або відповідей на питання, поставлених в розділі. При описі процедур слід враховувати оцінку, що була отримана при огляді літератури.

Для цього підхід до проведення дослідження – наприклад, експериментальний або квазіекспериментальний, опитування тощо – повинен бути вказаний в окремому пункті, відповідно до процедур, яких також необхідно буде дотримуватися.

Дослідження завжди повинні проводитися з визначенням та урахуванням внутрішніх або зовнішніх факторів впливу. Для цього слід запропонувати, згідно з метою пропозиції, відповідну методологію. В її основу слід покласти мету докторського дослідження та конкретні кроки з її досягнення. Якщо постановка проблеми є незначною частиною дослідження, її слід розглядати в розділі даних, з інформаційним представленням кожної змінної. Для експериментальних і квазіекспериментальних досліджень критерії оцінки залежних й незалежних змінних повинні бути визначені заздалегідь.

Процедури аналізу даних, незалежно від того, якісні вони або кількісні, повинні бути обговорені конкретно для кожної гіпотези або питання. Загальні твердження, як, наприклад, «Аналіз дисперсії буде використовуватися для аналізу даних», не є прийнятними. Ретельне визначення методів аналізу перед проведенням дослідження має вирішальне значення. В іншому випадку дослідник може використовувати аналіз, неприйнятний для гіпотез, або може почати розглядати дані, для яких недоступні адекватні аналітичні інструменти. Процедура аналізу, крім того, необхідна для перевірки заявлених гіпотез або щоб відповісти на питання дослідження. При проведенні дослідження слід урахувати можливість проведення аналізу, відмінного від зазначеного у пропозиції. Тому в дослідженнях будь-який аналіз даних повинен включати

тестування нульової гіпотези, визначати статистичну значущість та ретельно розглядати сам процес відбору проб для дослідження. Результати (величини ефекту), які не є значущими по відношенню до розміру вибірки, при оцінці не повинні мати практичну або теоретичну значущість.

Зокрема, у цьому розділі також слід описати загальний підхід і конкретні методи збору даних. Опис методів дослідження, які будуть використані в дисертації, і спосіб, як саме вони будуть використовуватися, є основним питанням будь-якої наукової публікації, звіту або докторської пропозиції.

Недостатньо, наприклад, сказати, що буде проводитися опитування або інтерв'ю; необхідно вказати, які групи населення будуть залучені до опитування, які будуть поставлені запитання; якщо дані будуть проаналізовані, наприклад, з використанням регресійного аналізу – то з якими змінними? Або як будуть проводитися експериментальні дослідження – де та з використанням якого обладнання? Для чого? Важливо, щоб план збору даних або експерименту був реалістичним і в межах наявних ресурсів аспіранта.

Аспірант також повинен пояснити, як саме будете аналізувати зібрані дані (методи аналізу), яких заходів необхідно вжити, щоб гарантувати якість дизайну дослідження та показати, що робота буде виконуватись із урахуванням етичних міркувань (дослідницька етика).

При описі кількісних досліджень, зокрема, слід зробити зауваження щодо того, чи дозволить їх використання досягнути визначену мету найкращим чином.

Важливим моментом є також оцінка того, наскільки амбітною взагалі є заява про наміри отримати бажані результати. Може, є сенс дати тільки опис загальних намірів дослідження та краще використовувати вже існуючі джерела даних, навіть якщо вони не досить точно відображають інтереси дослідника, ніж збирати та представляти свої власні неадекватні дані. Це найважливіша частина пропозиції, тому що саме в ній описується план дослідження, яке передбачається провести.

Інструменти дослідження, такі як анкетування або графіки, інтерв'ю, повинні бути обов'язково додані до пропозиції.

е. Попередні результати дослідження (Previous research).

Розділ «Попередні результати дослідження» (Previous research: Evaluation of the Results of Research and Scientific Added Value) покликаний дати оцінку результатів та наукової доданої вартості або визначити внесок до розвитку предметної дисципліни. Цей розділ є кінцевим у плані будь-якої пропозиції з проведення докторського дослідження. Обсяг розділу: 3–5 сторінок.

Розмірковуючи про те, яким може бути внесок у систему знань, слід розглянути наступні питання:

– Важливість питання. Чому це питання вимагає отримання на нього відповіді?

– Важливість висновків. В чому полягає їх цінність?

– Які наслідки застосування результатів дослідження для теорії, методики або практики?

– В чому полягають можливі обмеження щодо синтезу результатів?

Взагалі, створення «значного внеску» означає, що є вимірюване додавання до існуючих знань або висловлень навколо певного явища. Тому будь-яка науково-дослідна робота завжди є частиною поточної дискусії серед багатьох дослідників, що передбачає можливість надати необхідні докази і забезпечити нові аргументи, що будуть сприяти розвитку знань і розуміння. Для цього в дисертаційній пропозиції слід представити не тільки загальноприйнятті думки, але й результати вивчення та аналізу явища з різних точок зору та його дослідження за допомогою різних методів.

Будь-яке наукове дослідження повинно прагнути створити нове розуміння світу, використовуючи для цього нові ідеї та підходи в межах існуючих рамок та інструментів. В разі отримання нових доказів, існуючі наукові положення потребують переосмислення. Але для цього аспіранту необхідно буде надати доводи з необхідності перегляду існуючих знань.

Самі знання при цьому повинні бути ідентифіковані як нові та такі, що мають потенційний внесок у сферу дослідження.

Для цього можуть бути використані такі форми:

Ідентифікація знань при оцінці результатів дослідження

- Контекстуалізація існуючої теорії або методу, представлення техніки дослідження в новому контексті, тестування теорії за нових умов, показуючи можливість застосування розробленої моделі до нової ситуації і оцінки як результату, так і будь-яких наслідків.
- Підтвердження і розробка існуючих моделей (наприклад, оцінка впливу зміни стану; експериментальна оцінка можливості застосування моделі).
- Визначення протиріч між існуючою моделлю та запропонованою.
- Конвергенція, коли дві або більше існуючих ідей свідчать, що їх комбінація дає щось нове і корисне.
- Розробка і тестування нової концепції, що дозволить показати її оригінальність або цінність (чи ні) і чому.
- Впровадження запропонованого наукового принципу до будь-якої галузі практичної діяльності, показуючи, як це працює і які має обмеження.
- Емпіричне твердження на основі характеристик явищ, що досліджується (наприклад, критична або аналітична еволюція ідеї; детальний аналітичний опис явища).
- Забезпечення таксономії явища, що спостерігається.
- Розумна критика існуючих теорій або доказів (наприклад, кореляція результатів ряду існуючих досліджень, щоб показати новий підхід або можливість отримання нових результатів).

При підготовці опису результатів, що очікуються в результаті проведеного в рамках дослідження вивчення та аналізу явища, є сенс також урахувати наступні питання.

– Дані. Детальні відомості повинні бути віднесені до оцінки кожної із змінних. Оцінки за залежною та незалежною змінними ма-

ють бути представлені окремо. Достовірність результатів слід обговорити, використовуючи для цього докази з останніх досліджень та інформацію, що була представлена в літературному ревію.

- Аналіз. Процедуру аналізу статистичних або змістовних даних слід обговорити спеціально для кожної гіпотези або питання. Загальні заяви тут є недоречними. В окремих випадках при проведенні дослідження процедура аналізу даних має включати тестування нульової гіпотези. Статистична значущість також має бути визначена окремо та ретельно розглянута, особливо при проведенні процесу збору кількісних даних.
- Виключання та обмеження. Результати (ефекти), які не є критичними по відношенню до розміру вибірки даних та не мають практичного та теоретичного значення для підготовки висновків, можуть бути виключені.

f. Посилання на використані джерела (References).

Всі джерела, що були використані при написанні пропозиції з проведення докторського дослідження, повинні бути представлені у списку використаних джерел.

Додатково до перерахованих вище питань також рекомендується представити інформацію щодо:

- 1) попередньої структури дисертації;
- 2) змісту, з назвами розділів та їх короткого опису (обсяг: 1 сторінка);
- 3) попереднього (бажано реалістичного) плану роботи над дисертацією із зазначенням, коли кожна частина дисертації повинна бути завершена (обсяг: 1 сторінка).

4.3. ДИЗАЙН ПРОПОЗИЦІЇ З ДОКТОРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ design a Research Degrees Proposal

Підготовка пропозиції з докторського дослідження є першим кроком становлення дослідника. Мета підготовки такої пропозиції полягає в тому, щоб надати обґрунтування для запропонованого дослідження та встановити основний контур. Але робити це слід не в якості остаточної наукової доповіді, оскільки остаточне підведення підсумків буде зроблено вже в самій дисертації [3; 4].

Послідовність розглянутих вище розділів пропозиції з докторського дослідження повинна відображати основну логіку його проведення від інтелектуальної невизначеності в плані дій до аналізу конкретних результатів.

Взагалі можливий різний порядок представлення основних розділів пропозиції (наприклад, розміщення мети до огляду літератури). Крім того, структура пропозиції може змінюватися залежно від конкретного типу та сфери дослідження. Наприклад, у розділі «Методологія» план викладання матеріалу може повністю відрізнитися від того, що запропоновано у посібнику, якщо дисертація відноситься до філософського напрямку і не передбачає збору даних в загальноприйнятому розумінні. Тому остаточне визначення

змісту та послідовності представлення окремих підрозділів залежить від того, чи передбачається проведення експерименту, опитування, історичних, етнографічних досліджень або контент-аналізу тощо.

Стиль пропозиції з докторського дослідження.

Хоча точний дизайн пропозиції з докторського дослідження не може бути заданий заздалегідь, рекомендується, щоб вона була остаточною, наскільки це взагалі можливо [1; 6; 11]. Навіть якщо конкретні деталі будуть відрізнятися, це не повинно впливати на процес дослідження. Слід пам'ятати, що будь-яка зміна, відповідно до мети або гіпотези, може буде розглядатися як конструктивна, і тому не підтримана науковим керівником.

Оскільки якісне дослідження зазвичай фокусується на «людях і процесах», а не на спостереженні проблем, як у кількісних дослідженнях, то розділ «постановка завдання» повинен містити більш «загальні» питання, які стимулюватимуть описові висновки (наприклад: «Що відбувається?», «Як це відбувається?» тощо).

При написанні розділів і визначенні процедури проведення дослідження можна запропонувати використовувати приведені нижче рекомендації. Бажано, щоб ці елементи були інтегровані в конкретні керівні принципи дизайну пропозиції та зосереджені на конкретній методології дослідження.

1. Для зосередження на меті дослідження (розуміючи, що фокус може змінитися в процесі самого дослідження):
 - встановити межу дослідження;
 - визначити критерії включення / виключення для нової інформації, яка буде отримана. Актуальність нових даних (зберегти або скасувати).
2. Визначити критерії «уточнення» якісної дослідницької парадигми у фокусі досліджень:
 - визначити взаємозв'язок між припущеннями якісних досліджень і основною метою його проведення;
 - визначити та описати характеристики конкретного якісного дизайну, який використовується при підготовці пропозиції.
3. При описі процедури збору даних:
 - по можливості уникати навмисної вибірки інформації (наприклад, екстремальна / девіантна виборка);
 - урахувати інтенсивність відбору даних; однорідність вибірки; типовість вибірки; цілеспрямованість вибірки; критичність вибірки;
 - визначити критерії відбору даних; вони можуть бути засновані на теорії або плані проведення експерименту.
4. При плануванні дослідження:
 - зазначте, що аналіз відбувається одночасно зі збором даних, інтерпретацією даних та складанням звітів.
 - опишіть, як дані будуть скорочені й інтерпретовані.
 - поясніть, яким чином будуть представлені або відображені дані.
5. Заздалегідь визначити послідовність етапів дослідження (наприклад):
 - фаза I – орієнтація і огляд проблеми;

- фаза II – фокусування дослідження: «Я не знаю, що я не знаю»;
- фаза III – закінчення та узагальнення. Прийняти рішення про внесення змін на основі перевірки зворотного зв'язку; завершити підготовку остаточної доповіді; підготувати дані належним чином для зовнішнього аудиту.

6. Забезпечення якості / достовірності дослідження. Слід розглянути можливі відповіді на наступні питання:

- Які дії необхідні для того, щоб задовольнити вимогу довготривалості отриманих результатів?
- Які положення дозволять провести аналіз даних таким чином, щоб визначені гіпотези були підтверджені відповідно до спостереженого явища?
- Як буде забезпечена адекватність зібраних даних та їх аналіз?

7. Методологія підготовки пропозиції вимагає попереднього визначення, як та яким чином будуть отримані необхідні дані:

- загальний підхід. Це будуть кількісні або якісні дані, або їх певна комбінація. Опишіть ваш особливий підхід, наприклад, у випадку з польовими дослідженнями, опитування або експерименту; і чому обраний підхід є прийнятний для пропозиції;
- методи збору даних. У структурованому підході слід визначити конкретні методи збору даних. Наприклад, якісний підхід може бути розбитий на проведення співбесід і спостереження, беручи до уваги застосування кількісного підходу для анкетування, експерименту тощо. Слід описати застосування бажаних методів і пояснити, чому вони підходять для досягнення ваших цілей, методології досліджень або тестування гіпотез;
- методи аналізу даних. Як будуть аналізуватися зібрані дані. Опишіть методи аналізу даних – наприклад, процедури, які ви будете використовувати для аналізу тексту, або кількісні дані (наприклад, статистичний аналіз).

8. Питання якості та достовірності результатів дослідження.

Пояснити, як ви будете гарантувати надійність даних, що отримали, та яким чином вони будуть використані для розв'язання питань дослідження і гіпотез. Завжди слід врахувати можливу дискусію про валідність і надійність даних.

9. Етика проведення досліджень.

Будь-яка пропозиція з докторського дослідження повинна бути відповідальна та враховувати можливу критичну реакцію експертів зі школи аспірантів. Завжди слід мати на увазі ймовірність того, що тема дослідження, яка пропонується, вже була вибрана та розглянута іншим дослідником. Якщо це так, то що необхідно зробити, щоб уникнути негативного відношення експертів?

Питання для обговорення та самостійного вивчення

1. Визначити та обґрунтувати основну мету дослідницької пропозиції відповідно до її актуальності для наукового середовища: в Україні; в Європейському Союзі.

2. Визначити специфіку проведення емпіричного дослідження в представленій докторській пропозиції.
3. Наскільки методологія дослідження є спроможною забезпечити отримання результатів, що очікуються.
4. Визначити зв'язок між гіпотезою дослідження та запропонованою процедурою аналізу якісних та кількісних даних.
5. Дати оцінку наукової доданої вартості або визначити внесок до розвитку предметної дисципліни, який забезпечать результати дослідження.
6. Враховуючи можливу кореляцію між результатами відомих досліджень в даній предметній сфері та отримані в результаті проведення докторського дослідження, показати новизну підходу, запропонованого в докторському дослідженні.

Список використаних джерел

1. Бабенко С. С. Як написати академічний навчальний текст: короткий довідник для студентства факультету соціології. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2016. 32 с. URL: http://www.socd.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/bab_енко_ac.writing_dovidnyk_2016.pdf.
2. The Qualitative Doctoral Dissertation Proposal. BRENT KILBOURN Teachers College Record. Copyright by Teachers College, Columbia University. Volume 108. Number 4. April 2006. 529–576.
3. What are you doing and how are you doing it? Articulating your aims and objectives. by Dr. Max Lempriere. Mar 6, 2019. URL: <https://www.thephdproofreaders.com/structuring-a-thesis/writing-your-research-aims-and-objectives/>.
4. Designing and Managing Your Research Project: Core Skills for Social and Health Research. By: David R. Thomas & Ian D. Hodges Published: 2010 DOI: <https://dx.doi.org/10.4135/9781446289044.n3>.
5. Research questions, hypotheses and objectives/ Patricia Farrugia, BScN,* Bradley A. Petrisor, MSc, MD,[†] Forough Farrokhyar, MPhil, PhD,^{‡§} and Mohit Bhandari, Can J Surg. V.53(4). 2010 Aug. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2912019/>.
6. Шліхта. Н., Шліхта І. Основи академічного письма: метод. реком. та програма курсу. Київ, 2016. 61 с.
7. BRENT KILBOURN (2006). The Qualitative Doctoral Dissertation Proposal. Teachers College Record. Volume 108. Number 4. April. 529–576.
8. Roberto Joseph (2003). FORMATIVE RESEARCH ON A DESIGN THEORY TO. Department of Instructional Systems Technology Indiana University. June. p. 247.
9. Davis, M. (1997). Scientific Papers and Presentations, Academic Press, San Diego, CA.
10. Pekka Belt, DrMatti Mottonen & Janne Harkonen (2010). PRACTICAL TIPS FOR DOCTORAL STUDENTS. University of Oulu, Teaching development unit. 32 p.
11. CIRT. «Writing a Good Research Question», in: CIRT. URL: <https://cirt.gcu.edu/research/developmentresources/tutorials/question>. Last accessed 26th Mar 2019.
12. Flinn, Chad. «What makes a good research question», in: Chad Flinn. URL: <https://malat-webspace.royalroads.ca/rru0054/what-makes-a-good-research-question/>. Last accessed 26th Mar 2019.
13. Lamar Memorial Library. «Creating a Research Question», in: Lamar Memorial Library. Last accessed 26th. Mar 2019. URL: <https://library.maryvillecollege.edu/c.php?g=616334&p=4320157>.

14. Lewis A. Jackson Library. «Forming a Research Question», in: Lewis A. Jackson Library. Last accessed 26th. Mar 2019. URL: <http://indwes.libguides.com/c.php?g=71141&p=458447>.
15. Матеріали та лекції для завантаження. URL: www.americancouncils.org.ua/uk/pages/25/.
16. Writing Dissertations. URL: <https://learn.solent.ac.uk/mod/book/view.php?id=116233&chapterid=15294>.

ПАРАФРАЗ: ОБМІН ДОСВІДОМ a paraphrase: the exchange of experience

ІНСТРУКЦІЇ ДЛЯ ЧИТАЧА НАУКОВИХ СТАТЕЙ

Всі основні розділи сучасних наукових праць: введення, представлення результатів експериментальних досліджень тощо у багатьох випадках мають однакове формулювання. Нижче приведені визначення їх можливого прихованого значення (в дужках).

Введення:

- «Добре відомо, що ...» (Я не потрудився знайти посилання на роботу, яка була згадана перший раз)
- «Має величезне теоретичне і практичне значення» (Мені особисто це здається цікавим).
- «Тому що він може не відповідати відразу на всі ці питання» (Провалився експеримент, але друк роботи я відкласти вже не міг).
- «Було розроблено новий підхід» (Сміт використовував цей підхід принаймні 30 років тому).
- «Спочатку визначили базову теорію» (Всі розрахунки мені вдалося зробити минулої вночі).
- «Очевидно» (Я це не перевіряв, але...).
- «Ця робота була зроблена чотири роки тому» (Нового матеріалу для звіту в мене не було, але поїхати на конференцію дуже хотілося).

Опис експериментальної методології:

- «У створенні цієї інсталяції ми очікували отримати такі характеристики...» (Такі характеристики були отримані випадковими чином, коли ми зуміли, нарешті, включити обладнання).
- «Мети ми досягли» (З серійними зразками виникли деякі проблеми, але експериментальний прототип працює відмінно).
- «... прямий метод...» (За допомогою грубої сили).
- «Для детального вивчення ми вибрали три зразка» (Результати від решти двадцяти зразків були нічого не варті).
- «... був трохи пошкоджений під час експерименту» (Падіння на підлогу).
- «... працювати з максимальною обережністю» (Не падають на підлогу).
- «Автоматичного» (Перемикач).
- «... напівпортативний» (Надається з ручкою).
- «... портативний» (Оснащений двома ручками).

Зведені відомості щодо результатів:

- «Є типові результати» (Забезпечує найкращі результати).
- «Хоча представлена частина вийшла не дуже добре, на оригінальному знімку це добре видно» (Оригінальний знімок показує те ж саме).
- Параметри роботи установки були значно поліпшені» (У порівнянні з минулим роком це паршива модель).

- «Очевидно, що треба зробити набагато більше роботи, щоб зрозуміти це...» (Я нічого не розумію).
- «Збіг теоретичної кривої з даними експериментами: блискуче (Розумне). Хороше... (Погане). Задовільне... (Сумнівне). Розумне... (Помилкове...) Задовільно, беручи до уваги припущення, зроблені в процесі аналізу» (Згоди немає).
- «Ці результати будуть опубліковано пізніше» (Або ні).
- «Найбільш надійні результати отримані Джонсом» (Це моя дисертація).

Обговорення результатів:

- «У цьому відношенні є односпайна думка» (Я знаю ще двох хлопців, які допускають таку ж думку).
- «Ви можете сперечатися з цим» (Я сам придумав це заперечення, тому що маю хорошу відповідь).
- «Є надія, що ця робота буде стимулювати подальший прогрес в цій галузі» (Нічого особливого ми не отримали, але те ж саме можна сказати і про інші роботи, що представлені в цьому розділі).
- «Наше дослідження показало перспективу такого підходу» (Нічого поки що не вирішено, але ми хочемо, щоб ...).

Дякую:

«Сміт, я вдячний за допомогу в експериментах і Джону за цінні обговорення» (Сміт отримав всі результати, а Джон пояснив, що вони мають на увазі).

Л. Солтмар. Інструкція для читача наукових статей.

Надруковано в журналі «Proceedings of the IEEE», 51, № 4 (1963).

5. АКАДЕМІЧНІ ЗВЕРНЕННЯ academic appeals

*Випадок сприяє тільки підготовленим.
Луї Пастер*

5.1. РЕЗЮМЕ abstract

Будь-яке звернення в академічному середовищі пов'язане з поданням резюме або CV [8]. Його підготовка є своєрідною рекламою наукового та професійного потенціалу автора, тому до написання резюме слід поставитися особливо відповідально.

Для цього за можливістю пропонується прийняти до уваги наступні рекомендації:

- резюме повинно бути ясным і зрозумілим. Використовуйте короткі речення. Уникайте кліше. Сконцентруйтеся на відповідних аспектах підготовки і досвіду роботи. Наведіть конкретні приклади. Дайте якісну та кількісну оцінку своїм досягненням;
- з розвитком досвіду, отриманням нових знань та компетенцій резюме слід оновлювати;
- будь-яке резюме необхідно адаптувати відповідно до мети звернення. При цьому особлива увага повинна бути приділена презентації резюме. Свої навички та компетенції необхідно представити так, щоб вони виділялися на фоні інших претендентів;
- оформлення резюме повинно відповідати вимогам. Особливу увагу слід звернути на орфографію і пунктуацію. Друкувати резюме треба на білому папері, з урахуванням практики академічного листування (якщо резюме просять відправити в електронному вигляді, його слід додати окремим файлом);
- після закінчення підготовки резюме та форматування тексту слід звернутися до когось-небудь з проханням перечитати резюме таким чином, щоб підтвердити, що його зміст ясно і легко зрозуміти;
- кожне представлення резюме повинно супроводжуватися відповідним супровідним листом.

При підготовці резюме обов'язково слід виходити з його призначення – представити свого автора, коли резюме потрапляє за призначенням.

Перелік основних принципів підготовки резюме містить наступне [12; 13].

1. Створення першого враження.

Роботодавці, члени експертної комісії або посадові особи, як правило, витрачають менше однієї хвилини, коли читають резюме. Залежно від першого враження вони і приймають рішення – відхилити його або продовжити детальний розгляд. Тому завжди треба пам'ятати, що перше враження від резюме є принциповим для його використання.

2. Задоволення вимог до резюме.

При поданні резюме завжди треба переконатися, що ви ознайомлені не тільки зі списком документів, але і з самим процесом їх подання. В повідомленні про конкурс завжди вказується, як підготувати документи (CV, анкета, інтернет-додаток), їх обсяг, зміст і / або формат резюме, потреба у супровідному листі тощо.

Треба бути максимально лаконічним. Двох-трьох сторінок формату А4, як правило, більш ніж достатньо, незалежно від освіти або досвіду.

3. Зміст резюме.

Чи є Ваш науковий досвід достатнім та відповідає умовам подання резюме? Для цього необхідно описати свою освіту і професійну підготовку, повідомити про підвищення кваліфікації, виконані наукові проекти тощо відповідно до вимог.

Існує багато форматів написання резюме. Для європейських студентів, аспірантів пропонується застосовувати формат Europass CV. Професійні науковці, викладачі та адміністративні працівники університетів, зазвичай, повинні мати повне резюме своїх досягнень, яке при представленні слід адаптувати до певних вимог організації, куди воно буде подано.

Рекомендації та приклад підготовки резюме за форматом Europass CV представлено у: «Додаток 4 / Annex 4. Шаблон резюме (CVs)».

5.2. МОТИВАЦІЙНИЙ ЛИСТ motivation letter

При участі у конкурсі, зверненні до приймальної комісії університету або при працевлаштуванні від здобувача вимагають представити мотиваційний лист (motivation letter) [5; 7]. В певних випадках мотиваційні листи, разом з іншими документами, при зарахуванні або участі у конкурсах є обов'язковими.

Складання такого листа має певні особливості, які слід розглянути більш детально.

У багатьох випадках мотиваційний лист розглядається як форма традиційного резюме (або доповнення до нього), де в умовно довільній формі описується те, що було б недоречним для представлення в форматі резюме.

При складанні мотиваційного листа пропонується дотримуватися низки правил, виконання яких дозволить у підсумку підготувати якісний документ [6].

Для цього автору листа рекомендується зробити наступне:

1. Визначити особу (установу), до якої адресується лист (HR-менеджер, ректор, керівник підрозділу тощо).

2. Обґрунтувати привід, за яким звертаються (участь у конкурсі, програмі дослідження тощо).

3. Визначити положення, на яке претендує. В якості обґрунтування доцільності такого звернення слід надати інформацію про свою освіту, професійний досвід, наукові здобутки тощо. Найголовніше – необхідно обґрунтувати, в чому полягає особливість такого звернення.

Наприклад: «мій досвід у ..., знання ... та результати, що були отримані впродовж ... дозволили мені досягти відмінних результатів. Ретельно проаналізувавши сферу відповідальності і вимог щодо посади, я припускаю, що використання мого досвіду і навичок буде сприяти університету, лабораторії тощо досягнути високих результатів у сфері ...».

4. Показати адресату своє ознайомлення зі специфікою діяльності установи та довести, що залучення до співпраці принесе всім користь.

5. Для створення гарного враження від мотиваційного листа, до його змісту обов'язково слід включити цікаву інформацію.

6. При написанні листа слід за можливістю уникати шаблонних висловів та характеристик (цілеспрямованість, відповідальність). Для роботодавця це буде доказом того, що ви не в змозі визначити свої дійсно унікальні якості. Тому замість такої «оцінки» краще описати певні успіхи і досягнення, яких ви домоглися в попередній роботі. У випадку відсутності досвіду, акцент потрібно зробити на знаннях та навичках, яких ви набули під час навчання або стажування: які завдання стояли перед вами, як ви з ними впоралися, можливості вільного спілкування з колегами. Таким чином, у мотиваційному листі акцент повинен полягати стільки у досвіді й навичках, скільки на приватній мотивації та нових досягненнях.

7. При працевлаштуванні зробити наголос на фінансових питаннях. Обговорення (ваше бачення) фінансової нагороди є обов'язковим. Відсутність такої ініціативи може створити погане враження.

8. При написанні листа слід урахувати існуючі обмеження на загальний обсяг мотиваційного листа, він не повинен перевищувати двох-трьох листів формату А4. Необхідно також уникати орфографічних або друкарських помилок.

9. Основні вимоги до мотиваційного листа включають стислість, чіткість і послідовність презентації. Слід знати, що вся інформація, яка буде представлена в листі, перевірятиметься багато разів, включаючи обговорення та інтерв'ю. Тому є важливим не тільки написати якісного листа, але і заздалегідь підготувати додаткову інформацію, на яку були зроблені посилання.

Мотиваційний лист про прийом (також відомий як особиста заява або приймальне есе) має певні особливості [10]. Він покликаний дати унікальну можливість переконати Приймальну комісію, що ваша кандидатура підходить для навчання або роботи на кафедрі в обраному університеті. У ньому ви повинні продемонструвати, що ви не тільки мали академічні досягнення, а також брали активну участь у соціальних заходах, студентських або громадських організаціях, професійних спілках. Ваша мета полягає в тому, щоб довести, що серед інших кандидатів ви є найбільш достойним.

Процес підготовки мотиваційного листа про прийом має свої особливості та містить наступні етапи [10]:

1. Підготовчий етап.

Перш, ніж писати листа (есе), слід визначитися з його змістом [26]. Для цього треба скласти список питань, на які буде необхідно послідовно відповісти при написанні есе:

- хто ви? Що для вас є важливим? Які результати були досягнуті під час навчання або роботи, участі у інших заходах? Наведіть конкретні приклади. Скажіть, як вдалося вирішити комплексні проблеми. Замість фрази: «Я мотивований», необхідно дати опис мети, яку ви встановили для себе. Розкажіть, як ви досягли її;
- чому ви обрали саме цю певну галузь знань? Чим вона приваблює вас? Чому ви хочете присвятити своє життя цій професії? Не просто сказати: «хімія – це моя улюблена тема». Розкажіть, що вразило вас при проведенні перших експериментів, або як ви запропонували конкретні ідеї або гіпотези;
- чому ви обрали саме цей університет? Як ви дізналися про університет? Визначить саме те, що відрізняє цей університет. Не просто сказати: «Університет є чудовим місцем». Необхідно написати, що з академічної точки зору вас приваблює, назвати прізвища окремих професорів, відомі результати проведених досліджень, перерахувати окремі наукові підрозділи, що працюють в галузі знань, якою ви цікавитесь. Опишіть унікальність університету;
- які ваші професійні цілі? Не треба писати: «Моя мета полягає в тому, щоб отримати ступінь (провести дослідження) в університеті ...». Необхідно продемонструвати, як освіта, наукові результати, що будуть отримані, відповідають логіці особистого та професійного розвитку.

Шаблон мотиваційного листа приведено у «Додаток 5 / Annex 5. Шаблон мотиваційного листа».

2. Написання листа (есе).

В попередньому розділі вже було детально розглянуто питання написання есе. Але при підготовці есе для участі у конкурсі є певні особливості, які слід розглянути окремо [1; 2; 4].

Почніть запис відповідей на поставлені попередні питання.

Для впорядкування змісту можна використовувати певний план, наприклад, описаний нижче.

Вступ. Привернути увагу читача до чогось захоплюючого. Наведіть свої основні ідеї на самому початку есе.

Основна частина.

Треба почати з того, щоб надати докази, які підтримують головну ідею. При необхідності дати конкретні приклади з життя, школи або роботи. Якщо це буде доречно – написати про свою сім'ю, країну, про тих, ким ви захоплюєтесь.

Кінцевий пункт:

- продемонструвати власну специфічність або унікальність, використовуючи для цього посилення на незвичайні явища;
- повторити і зміцнити свою головну ідею. Пов'язати з початковою тезою листа (есе) та продемонструвати оптимізм щодо її досягнення;
- застосувати переконливий, щирий, але не дуже офіційний тон. Стиль листа повинен відображати індивідуальність його автора;
- уникати загальних слів та проявів недоречних емоцій.

Після підготовки першого варіанту листа його обов'язково слід редагувати. Для цього можна застосувати наступні питання:

- відповідність послідовності викладання та структури листа його меті. Чи є логічний зв'язок між абзацами?
- наскільки щирість висловів відповідає професійним вимогам отримувача листа (слід уникнути занадто емоційних прикметників і прислівників);
- чи зберігається у тексті професійна єдність стилю;
- наскільки обсяг листа відповідає його змісту. Писати слід коротко та виключити все зайве;
- наскільки підготовлений лист дозволяє забезпечити головну умову, виділити його автора серед інших претендентів?

Для сприяння у підготовці хорошого мотиваційного листа (есе) пропонується ознайомитися зі списком найбільш поширених помилок, які зазвичай зустрічаються при участі у конкурсі. Слід намагатися уникати їх у мотиваційному листі:

- повторення того, що ви вже написали у вашому резюме. Ваш лист(есе) є можливістю розповісти відбірній комісії те, чого вони не зможуть дізнатися про вас, прочитавши ваше резюме чи анкету. Тому не слід втрачати можливість зробити наголос на вже знайомих фактах.
- Підготовка стандартного документа, який буде подано без урахування специфіки даного університету. Такий підхід робить вас просто ще одним безособовим кандидатом. Оберіть одну або дві причини, чому цей університет ви вважаєте кращим варіантом для себе і переконайте комісію, що ви той, кого вони потребують.
- Лист (есе) не має починатися з повторення питань, що були включені до оголошення про конкурс або визначення мети його подання. Набагато краще вже з початку привернути увагу членів комісії описом будь-якої ситуації, що вплинула на ваше рішення, щоб довести, що саме цей університет відповідає вашій позиції.
- Велика кількість поверхневих пропозицій. Краще зосередитися на одній або двох ідеях, розглянути їх у деталях і навести приклади з життя або наукової кар'єри, що підтримують їх.
- Написавши лист (есе), уважно його прочитайте та запитайте себе, чи розкриває він риси свого автора. Ваш лист (есе) має бути унікальним і розкривати вашу особистість.
- Відсутність перевірки. Завжди переконуйтеся, що ви написали якісну роботу перед надсиланням до університету. Це допоможе вам не тільки уникати граматичних і друкарських помилок, але й позбавить випадків, як, наприклад, згадка про те, чого не потрібно згадувати.
- Страх бути самим собою. Не варто писати про свою досконалість, перераховувати безліч талантів або досягнень, якщо насправді все зовсім по-іншому. Просто треба бути самим собою і розширити в листі (есе) свій потенціал.
- Недостатньо розкрити тільки вищезазначені питання. Кожна аплікаційна форма листа містить короткі інструкції про те, яку інформа-

цію ви повинні розкривати. Переконайтеся, що ви зробили це.

- Написання листа (есе) в останній момент. Такий підхід є не найкращим рішенням. Необхідно почати думати про листа (есе) заздалегідь, написати перший варіант, залишити його і повернутися до нього через деякий час зі свіжими ідеями.

5.3. РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ ЛИСТ sample college recommendation graduate

Більшість європейських університетів, освітні та наукові програми просять заявників надавати рекомендаційні листи [3]. Зазвичай такі листи входять до переліку необхідних документів для вступу до магістратури, аспірантури та дипломних програм. Листи також необхідні при поданні заяви на стипендію або надання гранту на дослідження, прийомі на роботу тощо [11].

Таким чином, рекомендаційний лист може відіграти вирішальну роль у відборі кандидатів для вступу до програми навчання або при прийомі на роботу.

Іноді є сенс взяти декілька рекомендацій від різних університетів або установ, де ви навчалися або працювали. Це дозволить охарактеризувати вас з різних сторін: можливо, одна рекомендація буде від наукового керівника, який розповість про наукові досягнення, інша буде від професора, з яким ви працювали та який зможе описати ваше навчання або ваші досягнення. Дуже добре, якщо ваш професор відомий у наукових колах. Взагалі, написати рекомендаційного листа може:

- якщо ви закінчили школу або коледж – то викладач або директор, декан тощо;
- якщо ви студент або дослідник, рекомендацію вам може дати керівник проекту, дисертації або курсу.
- Якщо у вас є певні наукові результати, отримати рекомендаційного листа можна бути від колег, з якими ви проводили дослідження.

Основним завданням рекомендаційного листа є надання зовнішньої оцінки академічного та професійного потенціалу претендента, визначити його основні досягнення і можливості. В той же час, хороший рекомендаційний лист повинен бути індивідуальним, конкретним і переконливим. Його автор повинен продемонструвати переконаність, дати запевнення про наявність у нього необхідних професійних та особистих якостей, можливість продовження подальшої академічної або науково-дослідної роботи, гідної участі в будь-якій програмі [9].

Рецензент на підтримку своїх висновків повинен навести приклади конкретних досягнень, вказати індивідуальні здібності кандидата та підтвердити відповідність якостей рекомендованої особи вимогам програми.

Обсяг рекомендаційного листа не регулюється і може складати від 300 до 1000 слів.

Загальна схема для написання рекомендаційного листа містить наступне:

- На початку листа необхідно вказати ім'я адресата, до кого буде переданий лист (наприклад, «Шановний пан/пані ...»). Якщо адресат не визначений, можна використовувати загальне звер-

нення «До всіх зацікавлених» чи «Шановний сер або панове!»

- В листі необхідно вказати, як довго його автор знає людину, яку рекомендує, та її статус (студент, викладач або співробітник).
- Потім треба надати більш детальну інформацію про те, як він проявив себе у якості студента, викладача або співробітника. Необхідно описати обов'язки рекомендованої людини, і як він чи вона мали з вами справу за період навчання або спільної роботи. Перерахувати завдання, які були успішно виконані, в якому проекті було взято участь та досягнуто результатів.
- Також тут слід дати оцінку професійним якостям кандидата, перерахувати його позитивні аспекти та підтвердити їх фактами. Для цього необхідно навести опис компетенції і навичок, що відіграли важливу роль у навчальному процесі, виконанні завдань, проведенні дослідження за проектом або при виконанні роботи. Є доцільним також описати досягнення заявника, охарактеризувати його відносно з колегами.
- В листі необхідно вказати, на яких підставах ця людина рекомендується на участь у проведенні досліджень або навчанні в університеті. Необхідно пояснити, чому вважається, що протеже підходить для навчання в конкретному університеті або може брати участь у конкретній програмі. Слід також відзначити, яку роль ця програма відіграватиме для заявника у науковому плані й для його професійного зростання.
- Запропонувати можливість надати за необхідності додаткову інформацію.
- В кінці листа необхідно вказати позицію його автора та контактну інформацію (електронна пошта і телефон), прізвище, ім'я, посаду, назву організації, її адресу, номер телефону.

Зразок рекомендаційного листа наведено у «Додаток 6 / Annex 6. Шаблон рекомендаційного листа».

5.4. ПРОПОЗИЦІЯ ЩОДО ВИДАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ КНИГИ academic Book Proposals

Пропозиція щодо видання академічної книги, як правило, містить загальновідомі положення. Але важливою умовою є ретельне відпрацювання змісту та призначення кожного розділу пропозиції в контексті того, як цього вимагає потенційна редакція.

У будь-якому разі до пропозиції щодо видання друком написаної книги слід включити такі складові:

- **Вступ.** Вступ описує тему, що розглядається у книзі, зміст звернення та загальні передумови підготовки рукопису.
- **Обґрунтування.** Обґрунтування пояснює, в чому полягає актуальність видання друком книги, що пропонується, її потенційне значення для узагальнення знань у предметній сфері та яким чином вона співвідноситься з іншими книгами, що вже надруковані.

- **Структура.** Структура становить детальний план викладання змісту книги. Вона також може містити список таблиць, малюнків та інших типів інформаційних та довідкових матеріалів.
- **Конкуруючі видання.** Огляд конкуруючих книг, що вже надруковані, підсумовує, як пропонована книга, вписується в ринок ідей з цією темою. Важливо дати не тільки загальний огляд інших основних робіт з теми публікації, але й визначити те, що робить пропозицію щодо видання унікальною.
- **Статус проекту.** Статус проекту описує, яка частина досліджень вже зроблена, коли ви очікуєте остаточну проектну готовність.
- **Авторський фон.** Опис статусу автора повинен представити аргументи та передумови, які обумовили початок роботи над книгою, та компетенцію самого автора. Додатково слід надати резюме з викладом біографії та список основних публікацій.

Шаблон заявки ACW Book для підготовки пропозиції можна завантажити на: **Harvard University Press** або **Indiana University Press**.

Питання для обговорення та самостійного вивчення

1. Які чинники визначають вибір форми резюме при його підготовці та поданні.
2. Основні відмінності між резюме та мотиваційним листом.
3. За якими обставинами необхідно включити до мотиваційного листа фінансові питання.
4. Особливості підготовки есе для участі в конкурсі.
5. Хто з вашого оточення може дати вам рекомендаційний лист. Обґрунтуйте відповідь.

Список використаних джерел

1. The Cover Letter Book: Your definitive guide to writing the perfect cover letter (2nd Edition) Paperback. October 7, 2012. by James Innes URL: [https://www.amazon.com/Cover-Letter-Book-definitive writing/dp/0273776665](https://www.amazon.com/Cover-Letter-Book-definitive-writing/dp/0273776665).
2. Resumes and Cover Letters With Samples (2008). Smith College Lazarus Center for Career Development. www.smith.edu/lazaruscenter, Rev 08/15, 27 p.
3. Writing a Letter of Recommendation (2006). Making the Right Moves: A Practical Guide to Scientific Management for Postdocs and New Faculty, second edition. URL: <http://www.hhmi.org/labmanagement.>, 2006, 19 P.
4. Michael Tomaszewski (2020). How to Write a Cover Letter in 8 Simple Steps (12+ Examples). URL: https://zety.com/blog/how-to-write-a-cover-letter?gclid=CjoKCQjwhtT1BRCiARIsAGlY51LdSihojIgsVyZTUGSFxIZjeYnB7C4FRnxm5EZkTz64-ulQ-W1X3YUaAqKnEALw_wcB.
5. How to Write a Motivational Letter (and Get Accepted Anywhere in 2020) URL: <https://novoresume.com/career-blog/how-to-write-a-motivation-letter>.
6. Example of a Motivation Letter. URL: <http://ecs.ihu.edu.gr/co/employment-business-letters/example-motivation-letter>.
7. Write a Successful Motivation Letter for Your Master's. URL: <https://www.mastersportal.com/articles/406/write-a-successful-motivation-letter-for-your-masters.html>.
8. Curriculum Vitae (CV) and motivation letter. URL: <https://www.ru.nl/science/careerservice/student-phd/cv-motivation-letter/>.
9. WriteExpress®. Letter Tips. URL: <https://www.writeexpress.com/4001letters.html>.
10. How to write a successful motivational letter – Easy to use guide with free templates. URL: <https://www.mastersavenue.com/articles-guides/how-to-get-in/motivational-letter>.
11. How to Write a Cover Letter for Academic Jobs. URL: <https://www.jobs.ac.uk/media/pdf/careers/resources/how-to-write-a-cover-letter-for-academic-jobs.pdf>.
12. Resume Templates. URL: https://zety.com/resume-templates?gclid=CjoKCQjwhtT1BRCiARIsAGlY51LZoaUVKM3o4LJ-gVzbqFQ_bcLlKagVSmAZ2DVxCHDjVPaBPirek4aAvxnEALw_wcB.
13. How to Write a Curriculum Vitae (CV) in 2020 [31+ Examples]. URL: <https://novoresume.com/career-blog/how-to-write-a-cv>.
14. Amazing Recommendation Letter Samples for Students. URL: <https://blog.prepscholar.com/4-amazing-recommendation-letter-samples>.

ПАРАФРАЗ: ОБМІН ДОСВІДОМ **a paraphrase: the exchange of experience**

Поради університетським професорам.

В наші дні педагоги постійно переглядають навчальні програми і ми часто чуємо про нововведення, які нібито устилають чарівним килимом найпряміший шлях до пізнання і, може бути, навіть прокладають стовпову дорогу для щасливого нового покоління. На кожному новому курсі лекцій проголошується, що він призначений «для більш повного пристосування до життя та праці в наше століття, яке всепроникнено технікою». При цьому кожен має право думати, що педагоги довгий час працювали в промисловості, в дослідницьких лабораторіях, в уряді і знають, які є прогалини в освіті та які старі курси треба замінити новими. Тому ми тут пропонуємо ввести в навчальні програми невеликі курси лекцій, які, з нашої точки зору, були б дуже корисними майбутнім інженерам.

Антистандартизація (Творче винахідництво)

Мета курсу – навчити створенню пристроїв, в яких жодна деталь не може бути замінена стандартною. Це вимагає великої винахідливості, однак успішна праця щедро винагороджується. Дорогий і марнотратний «Антистандарт» – це найвище досягнення, яке рідко виходить випадково. Науковий підхід в цьому питанні дозволяє створювати понад нестандартний пристрій, в якому всі розміри нетипові, всі деталі електрично, механічно і хімічно несумісні, мають підвищену корозійну нестійкість, і таким чином мають максимальну швидкість виходу з ладу.

Комісії

Мета курсу – навчити майбутнього фахівця техніці використання комісій і роботі в них. Як відомо, комісії – ідеальний засіб для самоусунення від будь-якої відповідальності, для затягування виконання всіх завдань і створення у директорів «керівного» настрою. До того ж, засідання комісії – непоганий засіб вбити призначений для відпочинку вечірній час. Такий цикл лекцій допоможе слухачам відточити своє мистецтво відкладати справи з дня на день, здаватися розумнішим, ніж вони є, навчити їх користуватися жаргоном, а в ролі голови допоможе вражати всіх своєю зосередженістю, ефектно жартувати і витончено закривати засідання. Цей курс корисно доповнити практикумом зі складання фінансових кошторисів на пристрої, принципи роботи яких були б зовсім незрозумілі нетямущим в техніці керівникам.

Уміння пристосовуватися до оточення

Раніше в цій області все покладалися виключно на інтуїцію, і вона лише недавно стала наукою завдяки ряду безкорисливих ентузіастів. Для читання курсу слід запросити визнаних майстрів цієї справи. Вони поділяться досвідом в своєму мистецтві здаватися заклопотаним, впевненим у своїх силах, повним заразного ентузіазму, які прагнуть розширити той чи інший відділ 1) кадрами, 2) територіально, 3) в сенсі фінансових асигнувань.

Вони навчать, як ефектно планувати бюджет, як блискуче звітувати у витратах, як оформляти рахунки, здаватися розумним в присутності 1) інже-

нерів, 2) адміністраторів, 3) прибиральниць, а також вмінню здаватися нечестюлюбним. Поради, як харчуватися, що пити, як вибирати автомобіль, дружину і машинку для стрижки газонів теж будуть доцільними.

Техніка обслуговування

Не всім відомі законні способи, існуючі для затримки доставки рукописів з передруку, малюнків з копіювання, доповідей з лабораторій і для ускладнення інспектування доходів. Сучасна наука дозволяє систематизувати і спростити ці методи, причому вони стають тими «одними з найкращих методів», які педагогіка постійно шукає і скрупульозно накопичує. Накопичений тут досвід повинен бути відображеним в спеціальних лекційних курсах.

Канали інформації

Мета курсу – навчити майбутнього інженера методам підходу до секретарки боса, що розглядається як найважливіше джерело корисної інформації. Однак, без теоретичної підготовки можна наробити дурниць, не врахувати деяких тонкощів, на зразок тієї, що секретарка з іншого відділу, з якої секретарка боса п'є каву під час перерви, можливо, більш балакуча. В даний час впровадження цих методів в життя проходить повільно і безсистемно. Якщо вже наша задача – навчити студентів працювати, то кращі наші уми повинні сформулювати основи теорії в зазначених і подібних областях і логічно викласти їх в конспектах лекцій.

Надруковано в журналі «IRE Transactions on Audio».

Марвін Камрас – редактор акустичного випуску «Праць Американського інституту радіо-інженерів»

6. ПЛАГІАТ plagiarism

*Якщо крадеш у одного – це плагіат,
якщо у багатьох – це дослідження.
Артур Блох. Закони Мерфі.*

Плагіат є випадком, коли автор публікації, роботи або наукової ідеї використовує основні положення чужої наукової роботи, представляє їх як власні та пропонує до публікації без отримання згоди автора.

Значення плагіату обумовлено ймовірністю порушення норм академічної доброчесності та інтелектуальної чесності, відповідно до яких члени академічної спільноти мають визнавати свій борг перед творцями ідей, наукових досягнень, що створили основу для початку роботи [1–5]. Тому редакція будь-якого журналу розглядає плагіат як серйозне питання. Навіть якщо випадок плагіату є ненавмисним, це може призвести до серйозних наслідків.

Взагалі, ймовірність для більшості опублікованих наукових матеріалів, чи то в рукопису, друкованому або електронному вигляді, підпасти під це визначення є досить високою. Тому прийняття запобіжних заходів для уникнення обвинувачень у плагіаті є обов'язковою складовою підготовки будь-якої наукової публікації [6].

Першим кроком у цьому напрямку повинно стати оволодіння прийомами академічного письма, які є не тільки інструментом практичних навичок, але і повинні забезпечити довіру до представленої роботи і підтвердити прихильність її автора принципам інтелектуальної чесності в науці.

Плагіат є неетичним і може мати серйозні наслідки для академічної кар'єри дослідника. Тому якщо ви прагнете написати наукову роботу найвищої якості, необхідно обов'язково вжити заходів для того, щоб уникати плагіату.

Різні країни, культури, університети і видавці мають своє уявлення про те, що означає плагіат, коли і як слід цитувати чужі ідеї, і навіть чи має це значення взагалі. Тому іноді випадок встановлення плагіату, обумовлений якоюсь культурно побудованою ідеєю, є наслідком того, що автор публікації недостатньо відповідально урахував вимоги та правила цитування, академічної цілісності та використання джерел.

Сума знань у будь-якій дисципліні сформувалася в результаті багаторічних досліджень, інновацій та дискусій численних дослідників. Тому завжди потрібно віддати належне авторам ідей і спостережень, яких цитують у роботі [8; 9]. Це дозволить не тільки визначити джерело інформації, але й допоможе зміцнити наукову аргументацію, чітко вказавши підставу, на якій здійснювалося дослідження. Для цього є важливим, щоб наукові нариси завжди містили посилання і обговорення матеріалу, написаного іншими.

Належне визнання і прив'язка дозволить відрізнити таке використання від зазвичайго плагіату. Для цього в кожному разі, визначивши журнал або видавництво, до яких буде подаватися робота, слід ознайомитися про їх умови здійснення посилань та складання списку джерел.

Основними формами плагіату є наступні.

- Стенографічне (дослівне) цитування чужого тексту без чіткого підтвердження джерел. Будь-які цитати завжди повинні бути ідентифіковані, з використанням для цього лапок та з повним співвіднесенням з цитованими джерелами. Вони завжди мають бути очевидним для читача, як і частина власної роботи, в якій чужі ідеї використовуються тільки для необхідної аргументації самого автора.
- **Вирізання і вставки тексту з Інтернету без підтвердження джерел.** Інформація, отримана з Інтернету, повинна мати належні посилання і бути включеною до бібліографії. Важливо ретельно оцінити всі матеріали, знайдені в Інтернеті, та застосувати для них той же самий процес наукового рецензування, як і для опублікованих джерел.
- **Перефразування.** Перефразування робіт інших, заміна декількох слів та їх порядку, застосування структури аргументації без підтвердження джерел також є плагіатом. Тому перефразування розглядається як випадок, коли ви не даєте належного визнання автора, чію роботу використовуєте.

Іноді саме посилання на оригінальне джерело не може бути достатнім. Слід переконатися, що при цьому не створюється хибне враження, що ви просто перефразуйте чуже формулювання або використовуєте чужу послідовність викладання ідеї проведення дослідження. У такому випадку краще написати короткий виклад загальної аргументації іншого автора своїми словами, вказуючи, що ви робите це, ніж перефразувати окремі розділи його роботи. Це дозволить не тільки уникнути труднощів перефразування та можливих обвинувачень у плагіаті, але і забезпечить розуміння аргументу. Такий підхід слід застосовувати і до матеріалів, що отримані під час слухання лекцій або участі у семінарах тощо.

- **Спільна публікація.** Багато наукових публікацій мають кількох авторів. Групова робота при проведенні дослідження, а потім співпраця при написанні можуть створити ситуацію, коли факт плагіату не буде мати свого авторства. Але і у такому випадку відповідальність не знімається. Тому всім авторам треба обов'язково переконатися, що в рамках співпраці чужі та власні ідеї чітко ідентифіковані.
- **Неточне цитування.** У будь-якому разі вимоги щодо цитування повинні бути виконані відповідно до специфіки теми дослідження. Для цього при складанні списку джерел (бібліографії), якщо ви не можете отримати доступ до первинного джерела, слід дати зрозуміти у вашій цитаті, що інформація про роботу була отримана з вторинного тексту.
- **Визнання допомоги.** Завжди треба чітко визнати всю допомогу, яка сприяла підготовці роботи: порада від колег, підтримка спонсорів та інших зовнішніх джерел. Будь-яка підтримка, яка призводить до суттєвих змін змісту або підходу, повинна бути оприлюднена.

- **Використання матеріалів, що написані професійними агентствами.** Ніколи не слід використовувати матеріали, підготовлені професійними агентствами при написанні публікації, навіть якщо вони були написані для вас та є згода особи, що їх готувала.
- **Авто-плагіат.** Не слід представляти роботу для оцінки, яка вже була представлена (повністю або частково). На роботу, яка була вже опублікована, необхідно зробити окреме посилання.

Отже, застосування якісної практики посилань дає читачеві можливість визначити передумови дослідження або перевірити правильність інтерпретації вже відомих даних. Ця умова стосується використання опублікованого тексту і даних, отриманих з книг і журналів, включно неопублікованих текстів і даних, отриманих з лекцій, тез або есе.

Необхідність визнання авторства роботи або ідей інших авторів стосується не тільки тексту, й інших форм оприлюднення інформації: комп'ютерних програм, ілюстрацій, графіків тощо [7]. В цьому випадку для уникнення обвинувачення у плагіаті необхідно обов'язково вказувати авторство тексту, даних або інших ресурсів, завантажених з веб-сайтів.

Слід відзначити, що на початковому етапі підготовки публікації ймовірність плагіату може бути неминучою. Проте, за рахунок використання практики якісного цитування, можна уникнути численних помилок та забезпечити прозорість використання джерела, що є обов'язковим для будь-якої роботи. В результаті автор зможе зберегти оригінальний стиль своєї роботи.

Плагіат може бути умисним, необережним або ненавмисним. Та в будь-якому випадку, згідно з положеннями законів про забезпечення авторських прав, умисний або необережний плагіат також є дисциплінарним порушенням. Той, хто це зробив, має нести відповідальність.

Кращий спосіб уникнути плагіату полягає в опануванні і використуванні принципів загальноприйнятої академічної практики посилань. Але вирішення проблеми уникнення плагіату полягає не тільки в правильному оформленні посилань або заміні слів, і в сподіванні на те, що в редакції або читачі це не помітять. Мова повинна йти про розвиток таких академічних навичок, що дозволять, навіть за умов посилання на інші роботи представити свої результати як оригінальні та такі, що мають додану наукову вартість.

У першу чергу слід почати з визначення своїх власних ідей. Їх можна спочатку записати або представити у вигляді схеми дослідження. Така схема перед початком пошуку джерел, редагування тексту або підготовки посилань на джерела дозволить визначити межу між своїми ідеями та результатами інших авторів.

При підготовці наукової публікації або ревію, коли обов'язково слід робити посилання на інші праці, вона певною мірою стає неоригінальною. Тому посилання на зовнішні джерела треба використовувати тільки для підтримки своїх ідей. В іншому випадку, коли ви використовуєте забагато зовнішніх джерел, але є брак власних ідей, можна отримати звинувачення в «клаптевому плагіаті». Він означає, що в роботі є безліч посилань на первинні й вторинні матеріали, але власних ідей недостатньо.

Є багато видів публікацій, наприклад, підручники, що містять багато переказів. Але навіть коли такий переказ є очевидним, не слід робити перефра-

зування відомого матеріалу тільки шляхом заміни кількох ключових слів або переставляючи окремі абзаци. Кращий спосіб перефразувати, це прочитати цитату, закрити книгу або статтю, подумати про те, як підсумувати прочитане, а потім написати парафраз, в якому вже будуть власні думки і слова.

Використання джерел в мережі Інтернет, веб та електронних ресурсах завжди створює певні проблеми. Ключовим моментом тут є правильне цитування Інтернет-джерела. В даний час всі стилі цитування – APA, MLA тощо мають чіткі орієнтири з посиланням на джерела інформації в Інтернеті.

Остаточна перевірка рукопису публікації на наявність плагіату можлива за допомогою спеціальних комп'ютерних програм [35]. Сьогодні існує багато таких програм, але бажано використовувати ту, яку будуть застосувати в редакції при прийнятті статті до друку.

Питання для обговорення та самостійного вивчення

1. Значення плагіату при оцінці якості наукової публікації.
2. Основні форми інформаційного супроводження наукової діяльності, використання яких без згоди автора може бути розцінене як плагіат.
3. Основні положення академічної практики використання посилань.
4. Особливості підготовки публікацій, що за змістом використовують багато переказів.
5. Стилi цитування як інструмент запобігання плагіату.

Список використаних джерел

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: колективна монографія; за заг. ред.: Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДПІ-ДУ НАДУ, 2017. 170 с. URL: http://192.168.7.9/liblocal/docs/Books/Monografiya_young.pdf.

Допоміжна література:

Допоміжна.

2. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників». URL: http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/books_ac-gr.pdf.
3. Бойко Р. В., Фролов М. О. Без компіляцій і плагіату! *Бюлетень ВАК України*. Київ, 2008. № 12. С. 11–13.
4. Бойченко Н. М. Етичні аспекти університетських цінностей. Софія. *Гуманітарно-релігієзнавчий вісник*. Київ: Вид.-полігр. центр «Київський університет», 2014. № 1 (1). С. 37–43.
5. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 р. № 2145 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>.
6. Antiplagiarism policy and guidelines on integrating sources in academic writing (2012). Wrocław University. 2012. 8 P.
7. The Plagiarism Spectrum : Tagging Ten Types of Unoriginal Work. WHITE PAPER. Turnitin, LLC. www.turnitin.com. 19 p.
8. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) – Американські Ради. URL: <http://www.saiup.org.ua/>.
9. Publication Integrity and Ethics. URL: www.integrity-ethics.com/.
10. Plagiarism.org – Best Practices for Ensuring Originality in Written Work. URL: www.plagiarism.org/.

ПАРАФРАЗ: ОБМІН ДОСВІДОМ a paraphrase: the exchange of experience

ТИПОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

З огляду на безперервне зростання числа вчених, є доцільним ввести їх певну класифікацію.

ПЕРШОВІДКРИВАЧ. Це вчений, який постійно «пропонує» нові ідеї. Його мозок завжди готовий до розгляду нового явища. Добра наукова підготовка дозволяє йому швидко оцінити важливість нових фактів і сформулювати відповідну гіпотезу. Потім він або перевірить її експериментально, або запропонує іншим продовжити її розгляд, отримуючи при цьому задоволення від самого процесу.

ЕКСПЛУАТАТОР. Група дослідників зі швидкою реакцією; їх очі і вуха завжди є відкритими. Такого вченого рідко можна знайти у власній лабораторії, він вважає за краще проводити час в дискусіях з колегами з інших лабораторій і установ, особливо якщо ці колеги працюють над тим, що його цікавить. Він ніколи не має недоліку в хороших ідеях, які хоча не народилися в його голові, в свою чергу можуть бути представлені в цікавій статті з посиланням на «особисте повідомлення».

ЗНАВЕЦЬ. Розумові здібності дослідника набагато перевищують його можливості (і бажання) проводити власні експерименти. Він здатний оцінити (і оцінить) хорошу роботу, часто робить це краще, ніж сам автор твору. Критичний розум, у поєднанні кожного разу з новим підходом, є причиною того, що результати кожної наступної серії вимірювань будуть суттєво відрізняються від усіх попередніх; це не дозволяє йому вчасно публікувати що-небудь, якщо він не має сильного керівника.

ПОКРАЩУВАЧ. Його досягнення представлені малою кількістю робіт, але це чудові статті, засновані на експериментах, що повторювалися багато разів та мають високу достовірність.

ЧОЛОВІК НА РІВНІ. Він знає все. Все що варто знати. На відміну від «експлуататора», він проводить свій час у бібліотеці, де рідко хто встигає випередити його в отриманні свіжих журналів.

СПІВАВТОР. Цей тип досконало володіє мистецтвом наукової дипломатії. Він прагне включення власного ім'я у більшу частину статей, опублікованих співробітниками відділу, де він працює, хоча його участь іноді виражається тільки в питанні чи використовувати слово «і» у назві статті.

КОРЕСПОНДЕНТ. Щоб вивчити цей тип вченого, слід звернутися до останньої сторінки будь-якого наукового журналу, де є заголовки: «Примітки», «Коротке спілкування», «Попередні результати» або «Листи до редакції». Там кожен кореспондент повідомляє про те, що є з його точки зору є дійсно важливим та дуже схожим на велике відкриття, яке повинне бути опубліковано якомога швидше, поки це не зробив будь-хто інший. Ці повідомлення з кінцевими словами: «детальний опис експерименту (або результатів) з'явиться в такій-то публікації (або скоро)». В 50 % випадків обіцяної

публікації ніколи не буде, оскільки дані одноразового експерименту більше не підтвердяться.

Цей список є жодним чином не вичерпним. В літературі ви можете знайти опис таких типів, як мислитель, дистриб'ютор, гучномовець, штовхач, самозванець та багато інших.

*Надруковано в «The Journal of Irreproducible Results», 7, No2 (1959). професор Університету в Нью-Джерсі, член редколегії журналу «The Journal of Irreproducible Results» * М, БРЕЙЕР – професор Університету в Нью-Джерсі.)*

7. ОФОРМЛЕННЯ ТА ПОДАННЯ ДО ДРУКУ НАУКОВОЇ ПУБЛІКАЦІЇ formatting and submitting of a scientific work for publication

*Кількість помилок в будь-якому
уривкові тексту прямо пропорційна кількості
посилань на вторинні джерела.
Гаролд Фейбер*

7.1. ПОСИЛАННЯ references

При написанні академічної публікації автор обов'язково посилається на будь-які ідеї, інформацію або результати, що представлені в працях інших дослідників [2; 3; 4]. Такі посилання є обов'язковою складовою будь-якої наукової публікації та необхідні для того, щоб представити обізнаність автора з темою самого дослідження.

У той же час, посилання необхідні для того, щоб:

- визнати внесок інших дослідників в тему дослідження;
- підтвердити наукову цінність результатів власних досліджень автора;
- підтримати аргументацію або теоретичне обґрунтування запропонованої точки зору на визначення проблеми та можливість її вирішення;
- надати можливість іншим науковцям звернутися до ресурсів, що були використані в процесі підготовки публікації;
- і головне – виключити можливість звинувачень у плагіаті.

Зазвичай під посиланнями пропонується розуміти стандартизований спосіб визнання джерел інформації та ідей, використаних при підготовці наукової публікації. Використовуються посилання також для того, щоб автор публікації міг уникнути потенційного обвинувачення у плагіаті та, не звертаючись за отриманням спеціального дозволу, забезпечити збереження авторських прав третіх осіб.

При використанні посилань необхідно виходити із загальноприйнятих обмежень, які прийняті у видавництві при підготовці розділу «Посилання» («References», «Джерела», «Література» тощо) [5].

В Україні є певні відмінності від міжнародної практики у представленні посилань. Так, посилання подаються у квадратних дужках, де вказується порядковий номер позиції в списку «Джерела». За необхідності номер позиції може бути доповнений, наприклад, номером тому або номером цитованої сторінки. Сам список використаних джерел наводиться наприкінці статті, він складається за алфавітом, спочатку українські джерела, потім іноземні з використанням оригінального алфавіту.

Всі посилання слід оформити з урахуванням вимог ДСТУ 8302:2015 та наказу МОН № 40 від 12.01.2017. При цьому, для врахування вимог міжнародних систем цитування, автору публікації необхідно представити список вико-

ристаних джерел як мовою оригіналу, так і окремим латиницею (References). Обидва варіанти повинні бути ідентичні таким чином, щоб номер посилання в тексті був пов'язаний з обома списками.

Для перекодування української кирилиці в трансліт можна бути скористатися сайтом <http://litopys.org.ua/links/intrans.htm>.

Щодо міжнародної практик оформлення посилань, то тут є свої відмінності.

Приймаючи до уваги, що існують різні системи для оформлення та цитування посилань, слід прийняти до відома, що більшість науковців використовують систему Гарвардського університету або так званий формат Гарварда [6]:

- при цитуванні в тексті йдуть прізвища автора і рік видання в дужках;
- якщо є два учасники, то необхідно писати обидва прізвища;
- якщо зміст публікації вимагає більше однієї цитати, то посилання слід розташувати в хронологічному порядку, від старих до більш нових, між якими ставиться крапка з комою;
- якщо є декілька посилань у тому ж самому році, то вони повинні бути розташовані в алфавітному порядку протягом року.

При написанні публікації посилання повинні бути наведені у двох місцях:

- у тексті, де згадується джерело цитування;
- у списку посилань у кінці публікації.

Особливою формою посилань є цитата. Крім тексту самої цитати, до неї необхідно включити:

- автора праці;
- дату публікації;
- номер сторінки. Номер сторінки документа, з якого взята цитата, дається в дужках після закінчення цитати, за винятком, коли було використано Інтернет-джерело.

При наведенні цитати необхідно використовувати одні й ті ж слова, знаки пунктуації та орфографію, як це було зроблено в першоджерелі. Не можна змінити навіть кому, слово або букву цитати. Вона повинна бути представлена в роботі, як це було в книзі, статті або документі, з яких її скопіювали. Цитата завжди береться в лапки.

За необхідності, іноді можливе застосування модифікацій формату Гарварда, як наприклад:

- система «алфавіт – номер», коли цитування здійснюється за номером в пронумерованому за алфавітом списку посилань;
- система порядку, коли список літератури влаштований за номером, вказаним у цитаті, у порядку згадування в тексті;
- еталонний список в алфавітному порядку за прізвищем автора;
- якщо джерело не має автора, воно цитується за назвою або може бути включено до алфавітного списку з використанням першого значного слова заголовку. Якщо більше одного джерела, мають одного автора, то їх список будується в хронологічному порядку, починаючи з найбільш ранньої публікації.

Поза модифікаціями формату, що використовується, кожне посилання слід починати з нового рядка. Загальну нумерацію в списку роботи не слід.

Кожного разу, коли робиться покликання на джерело, прізвище його автора і рік видання вставляються в текст, як у прикладах, що наведені нижче.

До загальних рекомендацій з цитування також слід віднести:

- можливість використання форм минулого часу, щоб представити резюме цитати: ... як заявляв Scott (2020), що «якщо не проводити таке дослідження, то ...» (стр. 97);
- ім'я автора є сенс представити в дужках після самої цитати, з наведенням при цьому і номера сторінки документа: ... як заявляв Scott (2020), що «якщо не проводити таке дослідження, то ...» (Scott, 2020, стр. 97);
- у випадку, коли посилання робиться на автора, який був процитований у праці когось іншого, все одно слід віддати належне людині, яка вже навела цю цитату. Наприклад: робиться посилання на книгу Scott, який наводить слова Potter. Тоді можна написати так: Potter (як цитується в Green, 2020, стр. 97) є певні підстави стверджувати, що «якщо не проводити таке дослідження, то ...», але якщо ви ніколи не читали оригінальну роботу Potter, ви не можете його цитувати. В такому випадку цитують тільки роботу Scott, в якій була приведена цитата з Potter.
- коли ім'я автора знаходиться в реченні, то: «Scott (2020) заявив, що «якщо не проводити таке дослідження, то ...» (стр. 7);
- коли ім'я автора не в реченні, то: Scott повідомив: «якщо не проводити таке дослідження, то ...» що (Scott, 2020, стр. 7);
- при цитуванні не завжди потрібно давати повну оригінальну фразу. Іноді достатньо декількох слів: «..... якщо не проводити таке дослідження, то ...» (Scott, 2020, стр. 7).

Коли використовується перефразування без наведення оригінальної цитати з джерела, це слід зробити таким чином, щоб читач не відчув, що ідеї, слова і структура пропозиції повторюють зміст оригіналу. Для того, щоб визначити своє ставлення до джерел, що цитуються, слід застосовувати відповідні дієслова.

Кожного разу, коли робиться покликання на джерело, прізвище його автора і рік видання вставляються в текст, як у прикладах, що наведені нижче.

При складанні списку літератури (References), що була використана при проведенні дослідження або підготовки публікації, також слід враховувати таке [12; 13]:

- до нього не повинні бути включені будь-які документи, на які не було посилань у тексті;
- за необхідністю, можливе застосування довідкових списків (вони приводяться у Додатку до публікації), що дозволяє читачам більш глибоко ознайомитися з предметом дослідження;
- список посилання може містити будь-які джерела: книги, статті, веб-сторінки, звіти тощо, все, що цитується в тексті публікації;
- сам список посилань повинен містити всі джерела, необхідні для розуміння змісту публікації.

Сам список літератури (References), подається в кінці роботи і дає повну інформацію про все, що було цитовано в тексті в алфавітному порядку за прізвищами авторів. Відповідно до формату Гарварда, список літератури у References на друковані видання слід складати, використовуючи такий загальний формат та пунктуацію: «Автор / прізвище та ініціали редактора, (Рік видання). Назва книги: включаючи субтитри. (Виділено курсивом або підкресленням). Випуск. (якщо був). Місце видання: (з подальшою двокрапкою) Ім'я видавця».

При цьому необхідно також враховувати відмінності, пов'язані з кількістю авторів, джерелом в якому представлена публікація та на яку було зроблено посилання тощо:

- книгу з одним автором, на яку зроблені посилання, представляють наступним чином: Шелдрейк, Р., (1999). Собаки, які знають, коли їх господарі приходять додому: і інші незрозумілі сили тварин. Лондон: Arrow Books.
- книгу з двома авторами, на яку зроблені посилання, представляють наступним чином: Андерсон, Дж і Poole, М., (1998). Призначення і написання дисертації. 3-е вид. Чічестер: John Wiley & Sons.
- друковані журнали, на які зроблені посилання, представляють використовуючи наступний формат і пунктуації: Прізвище автора, ініціали, (Або назва газети, де немає автора) (Рік видання). Назва статті. Назва журналу. (Виділено курсивом або підкресленням), Дата публікації (якщо це може бути застосовано, наприклад, 18 червня). Том № (виділені жирним шрифтом) (якщо є) (Частина / номер випуску), (якщо це можливо) номери сторінок.

Посилання на Інтернет-джерела робляться наступним чином: Websites, web pages and PDF documents downloaded from the Internet should be referenced using the following format and punctuation. Author/editor's surname, initials., or name of owning organization e.g. University of London). (Year of publication). Title. (in italics or underlined) Edition. (if applicable, e.g. update 2 or version 4.1) [online] Place of publication: (if known) Name of publisher. (if known) Available from: <URL> [Accessed (enter date you viewed the website)], як, наприклад:

- Holland, M., (2005). Citing references. [online] Poole: Bournemouth University. Available from:
<http://www.bournemouth.ac.uk/academic_services/documents/Library/Citing_References.pdf> [Accessed 2 June 2006].
- University of Westminster, (2007). Harry Potter fans to cast spell over Westminster. [online] London: University of Westminster. Available from: <<http://www.wmin.ac.uk/page-14428>> [Accessed 24 July 2007].

Деякі приклади оформлення посилань (References example) приведені у: «Додаток 2. Приклад оформлення посилань в публікації».

7.2. ГРАФІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ word file template

Обов'язковою складовою підготовки рукопису публікації до видання друком є її оформлення, представлення даних та інформації у вигляді таблиць або рисунків відповідно до вимог видавництва [7]. Загалом, є різні варіанти представлення даних:

- безпосередньо в тексті;
- у таблиці;
- на рисунку.

Поза вибором способу представлення даних, усі рисунки і таблиці повинні супроводжуватися текстовим поданням основних висновків.

При цьому слід урахувати:

- не слід приводити таблицю або рисунок, що не згадується в тексті;
- числові дані повинні подаватися таким чином, щоб демонструвати тенденції, закономірності або відносини, що найкраще можуть бути представлені візуально;
- будь-яка таблиця або рисунок повинні бути достатньою мірою описані через назву і підписи, щоб бути зрозумілими без читання основного тексту публікації;
- не наводити таблиці й рисунки, що дублюють один одного.

Можливий приклад графічного оформлення публікації приведено у: «Додаток 1 / Annex 1. Приклад оформлення публікації».

7.3. ЕТИЧНА СКЛАДОВА ТА УГОДА ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО statement on copyright and ethics

Питання етики проведення наукових досліджень, налагодження відносин співпраці між науковцями завжди мало и має велике значення. Особливо важливим воно є при оприлюдненні результатів наукових досліджень [9; 14]. При зверненні до редакції журналу з проханням щодо публікації статті автори зазвичай підписують угоду про відсутність плагіату та умов збереження авторських прав.

Кожне видавництво має свою форму такої угоди.

З урахуванням певної специфіки видавництва, у більшості

випадків така угода включає наступні положення.

- Назва статті.
- Автор (и).
- Місце роботи, посада.
- Контактна інформація, пошта (E-mail).
- Визначення сторін угоди.
- Згода про передачу авторських прав на статтю журналу.
- Умови передачі авторського права: ексклюзивна, вічна, універсальна, безвідклична, дає видавцю право на відтворення та розповсюдження статті, повторну публікацію, переклад, копіювання та представлення тексту статті у будь-якій формі.

- Прийняття на себе відповідальності з усіх питань, що відносяться до плагіату або некоректного цитування.

Конкретна форма угоди про відсутність плагіату та умов збереження авторських прав зазвичай може бути представлена на сайті редакції. Треба її заповнити та додати до рукопису статті.

Приклад укладання угоди з видавництвом приведено у: «Додаток 3 / Annex 3. Угода про авторське право».

7.4. ПІДГОТОВКА РУКОПISУ ДО ПУБЛІКАЦІЇ publishing process

В науковій діяльності незалежно від того, наскільки значними є її результати, робота не завершена, поки вона не буде опублікована. Сам процес підготовки вже написаної статті, есе або ревію тощо, до публікації має певну специфіку, і тому є сенс розглянути це питання більш детально.

Після закінчення підготовки рукопису публікації необхідно зробити вибір видавництва або журналу, до якого вона буде відіслана. Для цього в першу чергу слід визначити, вимогам та тематиці якого журналу вона відповідає найбільшою мірою.

Після того, як було обрано видавництво або журнал, можна починати остаточну підготовку рукопису публікації до видання. Є вкрай важливим зрозуміти та задовольнити вимогам до формату публікації, встановленим в даному журналі. Адже пропозиція про друк може бути відхилена, якщо вона не відповідатиме стандартному формату, незалежно від того, наскільки якісна за змістом сама публікація. Для цього необхідно ретельно прочитати інструкцію для авторів (вимоги з оформлення рукопису: стиль у заголовках, представлення покликань, необхідність рекомендаційних листів або відгуків, оформлення рисунків та таблиць тощо) та оформити рукопис з урахуванням умов редакції.

Доробка рукопису обов'язково повинна супроводжуватися врахуванням етичних норм наукової публікації, до яких слід віднести не тільки підписання угоди з етики, а й вирішення таких питань, як узгодження списку співавторів, оцінка їх внеску в роботу та висловлення подяк [14].

Узагальнюючи вищевикладене, пропонується ще раз розглянути основні етапи підготовки рукопису до друку, від чернетки до опублікованої статті. Особливу увагу при цьому слід звернути не тільки на застосування наукового стилю статті, але і на застосування гарної англійської мови, для чого рукопис треба показати професійному перекладачу [1; 5; 8].

Після закінчення дослідження та виникнення пропозиції щодо публікації отриманих результатів необхідно підготувати перший, чорновий варіант статті. Відповідно до обраного формату, це може бути лист до редакції, стаття, есе, ревію або кейс.

Так, якщо обрано такий вид публікації, як наукова стаття з повідомленням про результати проведеного дослідження, її структура (план побудови) має відповідати формату IMRaD:

- Назва (найменша кількість можливих слів, які описують зміст).
- Автор (співавтори), їх посади та адреси.

- Анотація (мініверсія статті).
- Ключові слова.
- Основний зміст статті:
 - Вступ.
 - Методологія дослідження.
 - Результати.
 - Обговорення / Висновок.
- Пропозиція щодо продовження дослідження.
- Подяки (технічна та фінансова допомога, консультації).
- Список літератури.
- Додатки.

Наступною формою публікації може бути також звіт про проведене дослідження (кейс) та тези доповіді на конференції.

Структура кейсу вже була детально розглянута в попередніх розділах, тому є сенс тільки ще раз визначити його структуру: мета дослідження, основний метод, що використовується, результати і значущі висновки.

Вимоги до представлення тез доповіді на конференції (матеріали конференції) зазвичай публікуються в матеріалах проведення конференції.

Поза різновидом планованої публікації є декілька моментів, на які обов'язково слід звернути увагу, а саме:

- наскільки ключові слова відповідають змісту;
- коректність цитування та посилань. Для цього необхідно остаточно проаналізувати літературу і показати, що наукова додана вартість боти має міцну основу у формі методології дослідження;
- співвідношення між науковим внеском автора та якістю і кількістю джерел;
- можливість відтворення отриманих та представлених результатів;
- співвідношення між методами дослідження та отриманими результатами;
- оформлення тексту. Текст: Word, Word Perfect, TeX / LaTeX і т.д.;
- цифри: TIF, GIF.

7.5. ВИБІР ЖУРНАЛУ ТА ПРОЦЕС ПУБЛІКАЦІЇ selection magazine and publishing process

Після остаточного прийняття рішення про публікацію слід перейти до вибору журналу [10].

Вибір зазвичай обумовлений такими міркуваннями:

- инник престижу;
- коефіцієнт циркуляції;
- коефіцієнт частоти;
- чинник аудиторії;
- рівень розповсюдження журналу по бібліотеках. Чи будуть потенційні читачі мати доступ до журналу за розумною ціною?
- наскільки скоро стаття може бути опублікована?
- наскільки доброзичливими з авторами є редактори видавництва та їх рецензенти.

В той же час, рішення про вибір журналу можуть визначати такі чинники, як:

- організація процедури рецензування та експертної оцінки змісту статей;
- його реєстрація в наукометричних базах даних та присутність в ключових індексах цитування;
- репутація журналу в наукових колах;
- час, необхідний для розгляду статті експертами та для прийняття рішення про її публікації друком.

Найбільш важливим чинником при прийнятті рішення про публікацію статті є висновок експертів. Без винятків, отримавши в редакції рукопис статті, її передадуть для експертизи загальноновизнаним фахівцям з теми дослідження. Тільки за умови її позитивної оцінки буде прийнято рішення про рекомендацію з її доробки але публікації.

Крім експертної оцінки змісту статті, в редакції також приймається до уваги індекс цитування, який має автор.

Індекс цитування, відомий також як індекс Хірша (h – індекс), являє собою інструмент оцінки наукової продуктивності дослідника за кількістю цитувань або посилань на його роботи.

Зазвичай h – індекс обчислюється на основі розподілу цитувань публікацій дослідника. До уваги приймається покликання на h статей, якщо на кожну з яких послалися як мінімум h раз.

Застосування індексу Хірша дозволяє отримати більш адекватну оцінку наукової продуктивності дослідника, ніж такі характеристики, як загальне число публікацій або цитувань. Зрозуміло, що індекс Хірша може бути застосований тільки для оцінки наукового потенціалу науковців, що проводять дослідження в одній сфері.

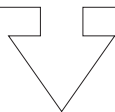
Важливим чинником вибору журналу є його реєстрація в наукометричних базах даних. Існує багато таких баз даних, як, наприклад (Див. рис. 7.1):

Рисунок 7.1. Основні наукометричні бази академічних видань

Узагальнюючи відому практику, можна дати наступні рекомендації щодо вибору журналу.

Структура 1.

- Ознайомитися з оцінкою, науковим рейтингом журналу в Інтернеті. Один з найбільш зручних інструментів для цього – система SCImago (<http://www.scimagojr.com/journalrank.php>), яка дозволяє безкоштовно і без реєстрації переглянути дані про величезну кількість журналів. При цьому можливе сортування за предметною областю (загальною або більш спеціалізованою), країнами або регіонами, роками випуску і різними рейтинговими показниками.
- Оцінити відповідність тематики журналу меті дослідження та отриманим результатам.
- Оцінити вірогідність публікації (необхідно зважити співвідношення рейтингу журналу та науковому авторитету автора).

Після остаточної перевірки можна готувати пакет документів для відправки в редакцію. До нього зазвичай входить: Hard-копія рукопису (як правило, три або більше копій) та супровідні документи.

Після отримання рукопису та відправлення підтвердження про отримання у редакції починається процес розгляду та редагування рукопису публікації.

Зазвичай він включає наступні кроки:

- 1) рукопис публікації відправляється рецензентам;
- 2) на підставі рекомендацій рецензентів і думки редактора стаття може бути: прийнята, умовно прийнята або відхилена;
- 3) редагування та коректура статті.

При розгляді статті рецензентами, коли визначають можливість її публікації, вони в першу чергу користуються такими критеріями її оцінки.

- Тема статті. Наскільки вона відповідає науковим пріоритетам видавництва.
- Потенційна аудиторія читачів статті.
- Оцінка змісту та достовірності матеріалу.
- Вступ: рівень визначення та вивчення проблеми. Чим відрізняється запропонований підхід.
- Методи: Методологія отримання результатів. Теоретичне підґрунтя дослідження.
- Результати: Що в підсумку отримано? Наукова додана вартість.
- Обговорення: Що ваші висновки означають.

Додатковими складовими, що входять до ваги оцінки рукопису, також є: висновок / резюме та плани і пропозиції про продовження дослідження.

Питання для обговорення та самостійного вивчення

1. Перерахуйте, для чого необхідні посилання.
2. Відмінності у практиці представлення посилань в Україні та в світі.
3. Застосування основних модифікацій формату Гарварда.
4. Використання перефразування оригінальної цитати.
5. Посилання на Інтернет-джерела.
6. Значення питання етики проведення наукових досліджень.
7. Критерії вибору видавництва або журналу.
8. Основні етапи процесу публікації.

Список використаних джерел

1. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: навч. посіб. з алгоритмічними приписами. 2-ге вид. перероб. та доп. Київ: ЦУЛ, 2009. 392 с.
2. Боженко О., Корян Ю., Федорець М. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах: метод. рек. / редкол.: В. С. Пашкова, О. В. Воскобой-нікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй; Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка. Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»; Українська бібліотечна асоціація. Київ: УБА, 2016. 117 с. URL: http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/International%20style%20citations_2017.pdf?id=d1b22a28-96eb-4ca4-9ac7-8e29a393b9fb (дата звернення: 24.06.2019).
3. Устіннікова О., Сенько П. Методичні рекомендації щодо складання бібліографічного опису документа (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»). Книжкова палата України. URL: <http://www.ukrbook.net/zakony/metodrek.pdf> (дата звернення: 27.06.2019).
4. Janet S. Dodd, Leah Solla, Paula M. Bérard (2006). References. American Chemical Society Style Guide. CHAPTER 14. 287–341.
5. Swales, J.M. (1993). Genre Analysis: English in Academic and Research Settings, Cambridge University Press, Cambridge.
6. YOUR GUIDE TO HARVARD STYLE REFERENCING (2010). UNIVERSITY LIBRARY, University of Canberra Library & Academic Skills Program 2010, A guide to referencing with examples in the APA & Harvard styles, 6th edn, University of Canberra Library, Canberra, viewed 20 January 2011. URL: <http://www.canberra.edu.au/library/attachments/pdf/referencing-guide.pdf>.
7. Michael J. Feuer, Lisa Towne, and Richard J. Shavelson. (2010). Scientific Culture and Educational Research. Educational Researcher. Vol. 31. No. 8. 4–14.
8. Swales, J.M. (1993). Genre Analysis: English in Academic and Research Settings, Cambridge University Press, Cambridge.
9. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: колективна монографія / за заг. ред.: Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІ-ДУ НАДУ, 2017. 170 с. URL: http://192.168.7.9/liblocal/docs/Books/Monografiya_young.pdf.
10. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою інтернет-ресурсів. URL: <https://docs.google.com/document/d/1sUBDV-qvUxuAfoi1yNW47y.../edit?hl=uk>.
11. Cite This for Me. URL: <https://www.citethisforme.com/>.

12. Стили оформлення бібліографічних посилань для міжнародних публікацій. Ч. 1. URL: www.library.ukma.edu.ua/.../Styli_oformlennya_bibliografichnykh.
13. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах: DSpace. URL: el.a.kpi.ua/handle/123456789/16051.
14. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) – Американські Ради. URL: <http://www.saiup.org.ua/>.

ПАРАФРАЗ: ОБМІН ДОСВІДОМ a paraphrase: the exchange of experience

« ... Як зробити так, щоб статтю було надруковано? В першу чергу це визначає рецензент, якій відфільтровує із загального потоку рукописів ті, що після редагування буде варто друкувати. Тому автор-початківець повинен написати таку статтю, яка з самого початку буде відповідати вимогам рецензента, чиє пильне око виявляє будь-яку невідповідність правилам.

На жаль, заздалегідь визначити вимоги рецензента дуже важко. Якщо стаття буде велика за обсягом, автора звинуватять в багатослівності; якщо викладання матеріалу стисле, йому порадять зібрати додаткові матеріали. При публікації тільки результатів експерименту, без їх теоретичного аналізу, його називають «поверхневим». Якщо список літератури великий, то робота буде розглядатися як «неоригінальна», якщо посилань замало, то – слабе володіння темою дослідження.

Тому потрібен компроміс. Стаття повинна мати обсяг від 8 до 12 сторінок, оформлена відповідно до вимог редакції та мати додаток з добрими відгуками. Бажано, щоб одну третину займали математичні формули, графіки, таблиці та результати комп'ютерних моделювань. Кількість посилань на літературу повинна коливатися між шістью і дванадцятью, половина з яких буде належати до відомих робіт (рецензенти чули про них), а інша половина – до відомих (рецензенти не чули про них).

За умов дотримання наведених вище порад можна розраховувати, що стаття буде мати перше добре враження незалежно від її вмісту.

Наступний крок полягає в тому, щоб рецензент зробив критичні зауваження, але зауважив, що вони є несуттєвими. Тоді статтю буде прийнято.

Таким чином, основне завдання автора полягає в наданні матеріалу, який буде підставою для рецензента зробити три незначних коментаря. Тут можна, наприклад, рекомендувати таке:

- 1) запропонувати некоректну назву (рецензенти завжди прагнуть запропонувати свій варіант назви статті);
- 2) «забути» дати визначення одного з позначень у рівнянні або графіку;
- 3) зробити орфографічну помилку в слові (одному), яке часто пишуть з помилкою.

Зрозуміло, що існують і інші варіанти.

Вимоги до автора, який вже опублікував щонайменше з десяток статей, значно слабкіші. Він може написати барвистий вступ, написати, що не може повною мірою оцінити результати своїх досліджень і так далі. Наведені ним посилання на свої попередні роботи буде гарантувати йому доброзичливе вставлення рецензента.

Л. Solytar. Як писати наукову статтю.

Надруковано в журналі «Proceedings of the IEEE», 51, No 4 (1963).

ДОДАТКИ

Додаток 1 / Annex 1.

Підготовка тексту публікації

1. Структура статті

Під час представлення тексту в публікації слід дотримуватися порядку, що був визначений в попередніх розділах посібника.

Починається публікація з назви. Назва статті пишеться великими літерами, з вирівнянням по центру сторінки:

WORD FILE TEMPLATE. PAPER MAIN TITLE

[Times New Roman 14 point, bold, centred, and Upper Case]

Потім йдуть автори та їх місце роботи (навчання):

Author Name(s) [Times New Roman, 12 point, bold, centred and Upper and lower case]

Affiliation [12 point, normal, centred and upper and lower case]

City, Country [12 point, normal, centred and upper and lower case]

E-mail [12 point, italic, centred and upper and lower case]

Після авторів слід навести анотацію статті та ключові слова:

Abstract [Times New Roman 10-point, bold, centred and upper and lower case]

Click here and insert your abstract text. This template will assist you in formatting your paper. Please, copy it on your computer and insert the text keeping the format indicated.....[Times New Roman 10-point, italic, upper and lower case and alignment justified]

© 2014 The Authors. Published by Elsevier B.V.

Selection and peer-review under responsibility of the Faculty of Economics and Business Administration, Alexandru Ioan Cuza University of Iasi.

Keywords [Times New Roman, 10-point, bold, Alignment left]

Innovation, technology, research projects , ... [Times New Roman, 10-point, normal, upper and lower case and alignment left].

Подання тексту публікації починається зі вступу.

Після вступу в публікації дається основний текст (включаючи рисунки і таблиці). В разі необхідності він може буде поділений на окремі розділи, що визначаються заголовками та підзаголовками. Заголовки мають свій номер та виділяються жирним шрифтом. Маркери можуть бути включені й повинні виглядати наступним чином:

- Перша точка

- Другий пункт
- І так далі, або:

A	radius of
B	position of
C	further nomenclature continues down the page inside the text box

Заголовки розділів слід вирівнювати по лівому краю, напівжирним шрифтом, з великої першої літери та нумерувати послідовно, починаючи зі вступу.

Для нумерації підрозділів використовують великі та малі літери курсивом, пронумеровані 1.1, 1.2, ... з вирівнюванням по лівому краю, з відступом.

При підготовці тексту слід уникати переносів в кінці рядка. Символи, що позначають вектори й матриці, повинні бути виділені жирним шрифтом. Скалярні імена змінних зазвичай повинні бути виражені курсивом. Система мір і ваги повинна бути виражена в одиницях СІ. Всі нестандартні аббревіатури або символи повинні бути визначені при першій згадці або в глосарії.

Висловлення вдячності, список літератури, додаток завершують текст.

1. Рекомендації з підготовки тексту

Всі файли публікації повинні бути представлені у форматі MS Word та відформатовані з використанням умов, що визначаються CRC MS Word.

Рисунки й таблиці, якщо це не обумовлюється по-іншому, повинні бути представлені відповідно до посилань на них у статті.

Необхідно переконатися, що при оформленні публікації використовуються звичайні шрифти. Спеціальні шрифти, або такі, як шрифти країн Азії та Сходу, можуть викликати проблеми при обробці. Для уникнення можливих помилок рекомендується використовувати функцію 'SpellChecker' в MS Word.

Зазвичай, кожна редакція має та пропонує для використання автору свій стиль форматування і стиль макетів. Їх не можна змінювати при оформленні статті.

2. Таблиці

Всі таблиці повинні бути пронумеровані арабськими цифрами. Кожна таблиця повинна мати заголовок. Заголовки повинні бути розміщені вище таблиць, вирівнювання по лівому краю. Тільки горизонтальні лінії на обмеженій відстані таблиці, щоб виділити заголовки стовпців з тіла таблиці, і безпосередньо вище і нижче таблиці. Таблиці повинні бути вбудовані в текст. Нижче наведено приклад, який може виявитися корисним для авторів.

Table 1. An example of a table.

An example of a column heading	Column A (<i>t</i>)	Column B (<i>t</i>)
And an entry	1	2
And another entry	3	4
And another entry	5	6

3. Ілюстрації

Всі рисунки повинні бути пронумеровані арабськими цифрами (1,2, ...). Кожен малюнок повинен мати підпис. Всі фотографії, схеми, графіки та діаграми повинні мати свою нумерацію. Креслення повинні бути хорошої якості. Малюнки повинні бути вбудовані в текст і не бути окремо. Маркування і символи повинні бути чітко визначені або в підписі або в тексті, представленому в якості частини малюнка. Малюнки повинні бути розміщені у верхній або нижній частині сторінки, в міру можливості, якомога ближче до першого посилання на них в газеті.

Номер рисунка та підпис повинні бути надруковані нижче ілюстрації в 8 пт і вирівнюватися по лівому краю [Примітка: однорядкові Підписи довжини менше ширини шпальти (або всю ширину складальної або довгасті) по центру]. Для отримання додаткової інформації, будь ласка, відвідайте: <http://www.elsevier.com/wps/find/authorsview.authors/authorartworkinstructions>.

Якщо два зображення відповідають за смыслом одне одному, можуть бути розміщені поруч один з одним, щоб заощадити простір. Наприклад, див.

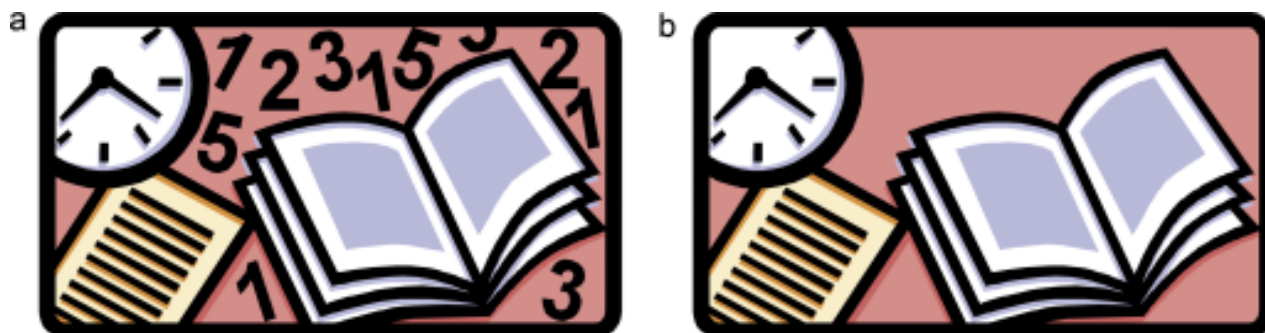

Fig. 1. (a) first picture; (b) second picture.

5. Рівняння

Рівняння і формули повинні бути набрані в MathType, нумеруються послідовно арабськими цифрами в дужках на правій стороні сторінки (якщо згадується явно в тексті). Крім того, вони повинні бути відокремлені від тексту одним пропуском.

$$\rho = \frac{\bar{E}}{J_c(T = \text{const.}) \cdot \left(P \cdot \left(\frac{\bar{E}}{E_c} \right)^m + (1 - P) \right)}$$

6. Посилання та забезпечення авторського права

Посилання слід навести в кінці статті. Якщо це не є абсолютно необхідним, не треба їх починати з нової сторінки. Автори повинні забезпечити представлення посилань в тексті та складанні відповідного списку літератури, і навпаки.

Приклади оформлення посилань наведені в Додатку 2.

Всі автори повинні заповнити угоду про Procedia exclusive license transfer agreement до статті можуть бути опубліковані, which they can do online, що вони можуть зробити в Інтернеті. Ця угода про передачу дозволяє Elsevier захисти-

ти захищений авторським правом матеріал для авторів, але не відмовляється від майнових прав авторів. Передача авторського права охоплює виняткові права на відтворення і поширення статті, включаючи відбитки, фоторепродукції, мікрофільми або будь-які інші репродукції аналогічного характеру і перекладів. Автори несуть відповідальність за отримання від власника авторських прав дозволу на відтворення будь-яких цифр, для яких авторське право існує.

7. Висловлення вдячності. Висловлення вдячності й довідкові матеріали: їхні заголовки повинні бути вирівняні по лівому краю, напівжирний, з першої великої літери, але не повинні мати порядкового номера.

Приклад оформлення посилань в публікації

Вид публікації	В тексті	Посилання
Book with one author/книжка з одним автором	Smith (2013, p. 52) indicate or (Smith, 2013, p. 52)	Smith, M. (2013), Pocket guide to cultural assessment, London: Routledge.
Book with more than one author/книжка де більше одного автору	(Smith, Whitman and Danson, 2012) then (Smith et al., 2012)	Smith, M., Whitman, G. and Danson, M., (2012), Regional Governance, Institutions and Development, London: Routledge.
		Okuda M, Okuda D. Star Trek Chronology: The History of the Future. New York: Pocket Books; 1993.
Book or report by an organization (association, government)/книжка або звіт від організації	(European Commission, 2012) then (EC, 2012) *use the abbreviation only if commonly known	European Commission (2012), Report on Competition Policy COM 257 final, Brussels.
Book or report by a organization online source /книжка або звіт від організації online source	(European Commission, 2012) then (EC, 2012)	European Commission (2012), Report on Competition Policy COM 257 final, Brussels, retrieved from http://ec.europa.eu/competition/annual_report/en.pdf
Chapter in book / розділ книжки	Smith (2013) underline or (Smith, 2013)	Smith, M. (2014), European institutions, in: Hill, G. and Perry, J. (eds.), European political framework, London: Routledge.
	James NE (1988)	James NE. Two sides of paradise: the Eden myth according to Kirk and Spock. In: Palumbo D, ed. Spectrum of the Fantastic. Westport, Conn: Greenwood; 1988: 219-223.
Journal article print version / стаття в журналі версія друком	Smith (2013) point out or (Smith, 2013)	Smith, M. (2013), European policy, European Perspectives, Vol. 25, No. 5, pp. 43-70.
	Sturgeon (1991)	Sturgeon T. Science fiction. In: Lorimer LT, editorial director; Cummings C, ed-in-chief; Leish KW, managing ed. The Encyclopedia Americana. Vol 24. International ed. Danbury, Conn: Grolier Incorporated; 1995:390-392.

	Wilcox (1991)	Wilcox RV. Shifting roles and synthetic women in Star trek: the next generation. Stud Pop Culture. 1991;13:53-65. Di Rado A. Trekking through college: classes explore modern society using the world of Star trek. Los Angeles Times. March 15, 1995:A3. Encyclopedia Article
	Di Rado (1995)	Di Rado A. Trekking through college: classes explore modern society using the world of Star trek. Los Angeles Times. March 15, 1995:A3. Encyclopedia Article
Journal article online version /стаття в журналі online version	Smith and Whitman (2013) shows or (Smith and Whitman, 2013)	Smith, M. and Whitman, G. (2013), European institutions, European Perspectives, No. 35, pp. 43-70, retrieved from http://ep.edu/journal/euro_inst.pdf
Electronic source /електронні джерела	(Danson, 1999)	Danson, M. (1999), Regional Governance. Institutions and Development, retrieved from http://www.rri.wvu.edu/WebBook/Danson/contents.htm
	(Lynch, 1996)	Lynch T. DSN trials and tribble-ations review. Psi Phi: Bradley's Science Fiction Club Web site. 1996. Available at: http://www.bradley.edu/campusorg/psiphi/DS9/ep/503r.htm . Accessed October 8, 1997.
Журнальна стаття, що представлена в мережі Internet:	(McCoy, 1999)	McCoy LH. Respiratory changes in Vulcans during pon farr. J Extr Med [serial online]. 1999;47:237-247. Available at: http://infotrac.galegroup.com/itweb/nysl_li_liu . Accessed April 7, 1999.
Data set from a database	Eurostat (2013) or (Eurostat, 2013)	Eurostat (2013), Gross domestic product per capita 01/01/2000 to 01/01/2013, retrieved from Regional Eurostat Statistics Database.
Data set from a website /дані від бази даних на website\ документ	Eurostat (2013) or (Eurostat, 2013)	Eurostat (2013), Gross domestic product per capita 01/01/2000 to 01/01/2013, retrieved from http://epp.eurostat.ec.europa.eu.PDF
	(ERIC Document, 1993)	Fuss-Reineck M. Sibling Communication in Star Trek: The Next Generation: Conflicts Between Brothers. Miami, Fla: Annual Meeting of the Speech Communication Association; 1993. ERIC Document Reproduction Service ED364932.

Угода про авторське право

**AUTHOR'S GUARANTEE FORM
CONCERNING PAPER PRESENTED FOR PUBLICATION**

STATEMENT ON CODE OF ETHICS

Title: « _____ »

Author: _____

Affiliation: _____

E-mail: _____

The undersigned _____, author of the paper «.....»
.....»

I assume our own responsibility regarding the originality of the paper and the fact that it has not been already published, entirely or parts of it.

Responsibilities of Author:

- Submit only original works, citing and quoting the works of others;
- Inform the editors in writing whenever the submitted research is funded;
- Identify sources of support for a manuscript. Write an acknowledgment;
- Ensure submissions do not include plagiarism or self-plagiarism (also known as duplicate publication);
- Notify the editor in writing about any related manuscripts under consideration by another publisher or in press. Forward copies of these manuscripts to the editor;
- When requested, provide the data and a description of the research methods used;
- Promptly notify the journal editor or publisher and cooperate with the editor to retract or correct any significant error or inaccuracy in the author's work;
- The corresponding author must sign the EpSBS copyright, certifying that the article is an original work, that it has not been published previously, and that it is not under consideration for publication elsewhere in any form.

Complaints:

- Complaints to the publisher must be related to an author, reviewer, article, editor, or publisher;
- Any potential conflict of interest should be directed to the editors;
- Editors are responsible for the timely and thorough investigation of all complaints and for reporting the outcome of the investigation to the complainant. The decision of the editorial board is final.

Plagiarism:

- The Full Text Paper in which plagiarism is detected will be handled bas on the extend of plagiarism present in the Full Text Paper;
- Less than 5 % – The Full Text Paper is assigned a Full Text Paper ID and it is immediately sent back to the authors for the content revision;
- Between 5 and 25 % – The Full Text Paper is not Assigned a Full Text Paper ID and it is immediately sent back to the authors for the content revision;
- More than 25 % – The Full Text Paper is rejected without editorial review. The authors are advised to revise the plagiarized parts of the Full Text Paper and resubmit it as a fresh Full Text Paper;
- It may happen that Original Full Text Paper is not freely accessible to Full Text Paper indexing services due to restrictions by programmers, journals or publishers; in that case, it may not be possible to detect plagiarism / duplicate publication in a Full Text Paper;
- ALL ISSUES OF PLAGIARISM AND IMPROPER CITATION WILL BE THE RESPONSIBILITY OF THE AUTHOR AND IT WILL NOT INVOLVE.

Language:

Only the Full Text Papers that follow the rules and are written in A+ English will be considered for publication.

Signature of author:

Author: Date

John Smith

IT Project Manager

774-987-4009

j.smith@uptowork.com

linkedin.com/johnutw

@johnsmithutw

IT Professional with over **10 years** of experience specializing in **IT department management** for international logistics companies. I can implement effective **IT strategies** at local and global levels. My greatest strength is business awareness, which enables me to permanently streamline infrastructure and applications.

Experience

2006-12 - present

Senior Project Manager

Seton Hospital, ME

- Oversaw all major hospital IT projects for 10+ years, focus on cost reduction.
- Responsible for creating, improving, and developing IT project strategies.
- Implemented the highly successful Lean Training and Six Sigma projects for all employees.
- Reduced the costs of IT infrastructure maintenance by 5%.

2004-09 - 2006-11

Junior Project Manager

Seton Hospital, ME

- Streamlined IT logistics and administration operation cutting costs by 25%.
- Diagnosed problems with hardware and operating systems and implemented new solutions.
- Maintained the user database of over 30000 patients.
- Managed project for lean training for all IT Support Officers.

Education

1996-09 - 2001-05

BS/MS in Computer Science, University of Maryland

- Graduated Summa Cum Laude.
- Member of Student Association of Computer Science.
- Managed a student project to organize a conference for 50+ professionals.

Skills

- **Business Process Improvement** - history of successful innovations leading to cost savings.
- **Vendor Management** - managing vendors in projects with budget over \$1'000'000.
- **Project Scheduling** - over 90% of projects led were finished in due time.
- **Sales Analysis** - background in IT Sales with deep understanding of negotiating contracts.

Software

- Microsoft Project, MS Windows Server, Linux/Unix
- MS Windows Server

●●●●●
Excellent

●●●●●
Very Good

Certifications

2015-05

- PMP - Project Management Institute

2014-04

- PRINCE2® Foundation

ШАБЛОН МОТИВАЦІЙНОГО ЛИСТА sample Motivation letter

Зразок мотиваційного листа (есе) англійською мовою для вступу наведено нижче.

Motivation letter.

I am Alex Smith citizen of country XXXXXXXX . I have cleared my degree from the famous University of XXXXXXXX in XXXXXXXXXXXX. However I always have been interest on business field as my family here in XXXXXXXX runs small business, so since my childhood. I am influenced by it and till today.

As all know that being the richest in natural beauty XXXXXXX's economy is poorest and now its economy is all dependent on remittance and donation. I wonder why is it so aren't we perfect for the international business? This question always pinch on my heart or else we are missing something in the field of business so we are getting difficulties in coping up the international business field to fill up this gap the people should understand the international marketing and the world's economy keeping these in mind.

I am now much more interested in this field and I know I have to get success in it, in the way of achieving my goal. I have to study hard, know international people of this field, how they think and what are the main strategies they use for their success. I better know that the business style of western countries are timely, focused towards customers desire and wants and is completely different then those of here in eastern countries, they so more practically then the theory that's the main reason of their success.

I also have known that the practically implemented theories are much more beatifically than the hypothetical theories, and also students on business over there are given chance of internship on reputed companies which is the main gate of their success. Due to the Natural beauty of XXXXXXX, Many people around the world are visiting and here we do not know their culture and the way they think, it makes us very difficult in dealing with them among these tourist.

I found most of them are from Holland so I choose my study country for this. If I get a chance to continue my study in this country then I am sore that it would help my future plan of doing business with these people as I would be able to know their striates build up business. Further more the course offered by this university are much more realistic then others and also the course fee affordable to me that's the main reason why I choose this course and university as well as country.

I hope after finishing my study there in the Netherlands I would perfect in the western way of doing business and what labour is required for it. Anybody who wants to be successful in his/her life should study hard implement the theories in field must be practical know much more technique be able to cope with time etc to get all abode mentioned points I have to have much more study and knowledge in this field, so.

I decided to study this course to quench my thirst of doing international business with western country and teach more XXXXXXX the way of doing business

with them so our remittance and aid dependent economy can lift up and be independent which finally brings economic boom to the country for this we the new generation must contribute our effort and time.

It is also said that healthy the see is planted the healthy and more crops you get if you plant rice and hope for wheat that is foolishness which is now what is happening in our business world so that's why I am fully motivated to this study.

**ШАБЛОН РЕКОМЕНДАЦІЙНОГО ЛИСТА
sample college recommendation (undergraduate)**

To Whom It May Concern:

I am very pleased to recommend Martha Holden for admission to your university program. As her guidance counselor for three years I have watched this young woman develop both academically and personally into a mature individual ready in every way for her college years.

Martha is bright, energetic, compassionate and genuinely well rounded. Her grades have been consistently above average in all of her courses, and she has actively participated in a diverse assortment of extracurricular activities ranging from track and field and chorus to the school yearbook and our drama club.

Martha has also spent considerable time outside the school involved in the community. This has included work with Meals on Wheels and volunteering 10 hours a week at one of our area's shelters for battered and abused women.

They think so much of her at the shelter they have offered her a paid internship for next summer. Previously, this internship had never been awarded to anyone before the end of their college sophomore year. Despite all the preparations that will be required for going off to college next fall, Martha told me she is absolutely thrilled about this opportunity and feels it will enhance her university studies.

Unlike many students who are not sure which field to pursue, Martha has made clear to us all that her goal is to do Social Work. To this end she has worked tirelessly in our pilot program for mentoring Special Education students mainstreamed into our school.

In closing, let me take a moment to recount an incident which I believe speaks volumes about the superior nature of this candidate. Two years ago I was returning from lunch to my office when I saw ahead of me in the hallway 90 pound Martha, arms stretched out between two 180+ pound students, one a Special Ed student and the other a school bully. Other students were standing by motionless or laughing while Martha showed the leadership and courage to immediately put an end to the embarrassing fight that had erupted.

It is clear to me as I hope it is to you that this young woman, Martha Holden, is an exceptional candidate, one that would contribute greatly to any program. I wholeheartedly recommend her and wish her the very best in all future endeavors.

Sincerely,
Jean Atkins
Senior Counselor
Alexander Hamilton High School

**ПРИКЛАД РЕКОМЕНДАЦІЙНОГО ЛИСТА ДЛЯ БАКАЛАВРАТУ.
sample college recommendation (undergraduate)**

Приклад рекомендаційного листа для вступу на магістерську програму (Sample college recommendation, graduate). Це рекомендаційний лист може бути прикладом рекомендації роботодавця. У ньому детально перераховані посадові обов'язки рекомендованого і його досягнення.

To Whom It May Concern:

As Principal of George Mason High School I am delighted to recommend to you a stellar member of our teaching staff, Mr. Samuel Cohen, and to write this letter on his behalf. Sam has taught American History at the school for three years. He is one of our most popular and effective instructors and has already won several teaching awards.

He came to us directly upon completion of his bachelor's degree, but immediately settled in as if an old pro. Sam is a master of all of the ingredients of successful teaching, especially the ability to inspire.

This gentleman is highly professional in both dress and demeanor. To my knowledge Sam has never come to work without both a suit and tie, more times than not a bow tie. The majority of others at the school, both teachers and students, dress differently and lean to more informality. Never once, however, has Sam's manner of dress elicited the slightest comment. Why? It is simply because Sam's attire seems entirely natural given his dignified comportment.

That comportment in turn is driven by Sam's love and respect for American History. Sam views himself as the messenger for something serious and important, and this is reflected in the way he teaches and in the way his students respond.

Reaction to Sam's classes has been overwhelmingly positive. So much so that more than once it has been reported to me that study hall students have been spotted lingering outside the door to Sam's classroom listening to his lessons.

Sam's impact has even been felt outside the school with the parents themselves. His section on the importance of voting has inspired students to cajole their parents to register to vote. Several have mentioned this to me at parent-teacher meetings. One even called the school to have me pass on their thanks to Mr. Cohen.

The only thing that we in the school administration have ever worried about in regard to Sam is the prospect of funding his bottled water. Sam is such a passionate and prolific speaker that he needs a steady supply to maintain his voice. So far we have gotten a pass on this, as students have bought it for him, including what must have been a year's supply on his last birthday.

It will be a sad day when we announce that Sam will be pursuing his graduate degree on a fulltime basis. We can only hope that he keeps his promise and returns to us as soon as the ink is dry on his new diploma.

Sincerely,
Harold W. Brown
Principal George Mason High School

ПРИКЛАД РЕКОМЕНДАЦІЙНОГО ЛИСТА ДО МАГІСТРАТУРИ. sample fellowship recommendation

Приклад рекомендаційного листа на отримання стипендії для навчання в магістратурі (Sample fellowship recommendation). Рекомендатель перераховує досягнення кандидата, показує, чому саме цей кандидат гідний отримати стипендію. За рахунок перерахування конкретних фактів з досвіду кандидата складається враження, що рекомендабель дійсно дуже добре знає рекомендованого.

To Whom It May Concern:

It gives me great satisfaction to recommend John H. Smythe for the Salem-McKenzie Fellowship in Specialized Journalism. I was John's professor in three undergraduate Communications courses and worked closely with him at both our college radio station and campus video center.

Like a number of my former students, John has kept in touch. Through his letters I stayed abreast of his television news career in Sacramento and witnessed his development as a professional journalist.

It came as a wonderful surprise last year when John announced his intention to return to school for his master's degree. Knowing John I am sure he has exhibited the same enthusiasm for his graduate studies as he did with us.

John is highly charismatic and has a terrific on air presence. More importantly, he thinks critically, reasons well and has all the instincts of a good reporter.

His grace under pressure became abundantly apparent to me during John's junior year. John hosted our weekly TV interview show, «Live on the Mall», which is fed via closed circuit across the university. As John was discussing campus politics with the president of the student government, a fire broke out in one of the dormitories. John immediately headed toward the blaze and began covering the story. Back at the video center the technician called all the local television stations, three of which wanted John's feed and went live with it for more than half an hour. The fire was quite unsettling and involved considerable damage as well as loss of life. John's calm professionalism shown through so much that his feed was also picked up briefly by two national cable news channels.

John also has a good feel for balanced and objective reporting. Case in point, while John was with us a supremacist group sprang up on campus. Although not sanctioned by the university, the group was allowed to conduct a rally. This drew protests from the vast majority of the student body. Nevertheless, John felt it important for freedom of speech to interview the group's leaders on his show.

The interview, conducted on the mall, drew a large demonstration with animus directed not only at the group's leaders but also at John. A number of John's friends held this against him, but he unequivocally believed what he did was right. I would go so far as to say it was not only right but a reflection of mature journalistic judgment.

It was a real honor to witness John's development here at the university and it has been a joy to watch his growth since then. I cannot imagine a better recipient of this fellowship. I enthusiastically recommend him to you.

Sincerely,

David P. Kroger
Professor of Communications
Davis University

ПРИКЛАД РЕКОМЕНДАЦІЙНОГО ЛИСТА РОБОТОДАВЦЯ. sample engineer recommendation

Ще один хороший приклад рекомендації від роботодавця. Тут, крім обов'язків і досягнень співробітника, розповідається про його життєві інтереси. Рекомендатель згадує про різні ситуації, які характеризують кандидата з позитивного боку.

To Whom It May Concern:

It is a distinct pleasure to recommend to you my esteemed business associate and long time friend William J. Marshall. In my capacity as Vice President of Marketing at Lacotex Corporation I have worked closely with William for more than a decade.

As Director of Engineering William has managed the design of more than two hundred Lacotex products. His work has been a major factor in our company's continued success in the machined components industry. He has proven consistently that customer need and company profit are not mutually exclusive.

Like most manufacturing businesses, our company is organized into functions. Engineering interacts with virtually all of them. There are natural tensions between the functions which if not managed correctly can prove disastrous. William has always understood the old axiom that we rise or fall together and has made teamwork with others job number one for his department.

I can remember the nature of our weekly management meetings ten years ago before William arrived. We would spend most of the allotted two hours pointing fingers at each other any time problems needed to be solved. When William came on board the meetings changed dramatically. He showed us all how to get beyond the blame game.

William has a zest for life and has a variety of interests. He can relate to people in many ways and on many levels, and would have made a great sales executive. In fact, William's people skills have saved the day for on more than one occasion.

A particularly difficult account springs to mind. It was a company run by a hard-boiled individual that neither I nor any of our sales people could ever seem to get close to and consequently could never sell much to. We asked William to join us on a call to this difficult customer. In the course of the sales meeting William noticed a picture of the man beaming with pride as he stood next to a young woman in a basketball uniform. William asked about the picture and then struck up a long conversation about the subtleties of women's basketball and what turned out to be the man's daughter. To make a long story short we left hours later with new business in an account that has grown to be our fourth largest.

I could continue on with more glowing accounts of William, but will instead simply say that I really do think the world of him and respect him greatly. It saddens us all the William must leave us so he can relocate to help with his aging in-laws.

I would without any reservation recommend William to you. He would be a tremendous asset in any company.

Sincerely,
Frank Pierce
Vice President, Marketing
Lacotex Corporation

ПАРАФРАЗ: ОБМІН ДОСВІДОМ **a paraphrase: the exchange of experience**

ТИПОЛОГІЯ В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

З огляду на безперервне зростання числа вчених, є доцільним ввести їх певну класифікацію.

ПЕРШОВІДКРИВАЧІ. Це вчені, які постійно «пропонують» нові ідеї. Їх мозок завжди готовий до розгляду нового явища. Добра наукова підготовка дозволяє їм швидко оцінити важливість нових фактів і сформулювати відповідну гіпотезу. Потім вони або перевіряють її експериментально, або пропонують іншим продовжити її розгляд, отримуючи при цьому задоволення від самого процесу.

ЕКСПЛУАТАТОРИ. Група дослідників з швидкою реакцією; їх очі і вуха завжди є відкритими. Таких вченого рідко можна знайти у власній лабораторії, він вважає за краще проводити час в дискусіях з колегами з інших лабораторій і установ, особливо якщо ці колеги працюють над тим, що його цікавить. Він ніколи не має немає недоліку в хороших ідей, які, хоча не народилися в його голові, в свою чергу можуть бути представлені в цікавій статті, з посиланням на «особисте повідомлення».

ЗНАВЦІ. Розумові здібності дослідника набагато перевищують його можливості (і бажання) проводити свої власні експерименти. Він здатний оцінити (і оцінить) хорошу роботу, часто робить це краще, ніж сам автор твору. Критичний розум, у поєднанні кожного разу з новим підходом, є причина того, що результати кожної наступної серії вимірювань будуть суттєво відрізняються від усіх попередніх; це не дозволяє йому вчасно публікувати що-небудь, якщо він не має сильного керівника.

ПОКРАЩУВАЧ. Його досягнення представлені малою кількістю робіт, але це чудові статті, засновані на експериментах, що повторювалися багато та мають високу достовірність.

ЧОЛОВІК НА РІВНІ. Він знає все. Все що варто знати. На відміну від «експлуататора» він проводить свій час у бібліотеці, де рідко хто встигає випередити його в отриманні свіжих журналів.

СПІВАВТОР. Цей тип досконало володіє мистецтвом наукової дипломатії. Він прагне включення власного ім'я у більшу частину статей, опублікованих співробітниками відділу, де він працює, хоча його участь іноді виражається тільки в питанні чи використовувати слово «і» у назві статті.

КОРЕСПОНДЕНТ. Щоб вивчити цей тип вченого, слід звернутися до останньої сторінки будь-якого наукового журналу, де є заголовки: «Примітки», «Коротке спілкування», «Попередні результати» або «Листи до редакції». Там кожен кореспондент повідомляє про те, що є з його точки зору є дійсно важливим та дуже схожим на велике відкриття, яке повинне бути опубліковано якомога швидше, поки це не зробив будь-хто інший. Ці повідомлення з кінцевими словами: «детальний опис експерименту (або результатів) з'явиться в такій то публікації (або скоро)». В 50% випадків обіцяної

публікації ніколи не буде, оскільки дані одноразового експерименту більше не підтвердиться.

Цей список є жодним чином не вичерпним. В літературі ви можете знайти опис таких типів, як мислитель, дистриб'ютор, гучномовець, штовхач, самозванець та багато інших.

Надруковано в «The Journal of Irreproducible Results», 7, № 2 (1959). професор Університету в Нью-Джерсі, член редколегії журналу «The Journal of Irreproducible Results» – М, БРЕЙЕР – професор Університету в Нью-Джерсі.)

Навчальне видання

Колектив авторів

НАУКОВА ПУБЛІКАЦІЯ

Навчальний посібник

Серія

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ: МЕТОДИ ТА ТЕХНІКА. Частина 1.

Відповідальний за випуск *О. В. Патик*
Коректор *О. В. Дрига*
Верстка *М. І. Губченкова*

Підписано до друку 13.08.2020.
Формат 60x84/8. Папір друкарський.
Гарнітура «Georgia». Друк цифровий. Обл.-вид. арк 15,3.
Тираж 100 прим. Зам. № 92/08.

Видавництво
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентіві України
Свідоцтво ДК № 1434
від 17 липня 2003 р.
65009 м. Одеса, вул. Генуезька, 22
тел. (048) 705-97-48
www.oridu.odessa.ua

